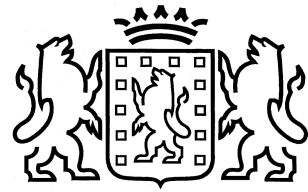


gemeente harderwijk



Bestemmingsplan Buitengebied

gemeente harderwijk



Bestemmingsplan Buitengebied

Inhoud:

Toelichting
Voorschriften
Plankaart
Nota artikel 10 WRO
Bijlagen

Harderwijk/Amersfoort
4 maart 2003

A

Toelichting

.....

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding van het bestemmingsplan	5
1.2	Begrenzing van het plangebied	7
1.3	Doel van het nieuwe bestemmingsplan	7
1.4	Leeswijzer	9
2	Ontstaansgeschiedenis en landschappelijke structuur	11
2.1	Geologie en -morfologie van het plangebied	11
2.2	Archeologie en cultuurhistorie	12
2.3	Riolering en Waterhuishouding	19
2.4	Visueel-ruimtelijke opbouw van het gebied	21
2.5	Bebouwingskarakteristiek en cultuurhistorische waarden	24
2.6	Relevante ontwikkelingen	25
3	Ecologische samenhang	27
3.1	Relatie bodem, hydrologie en ecologische waarden	27
3.2	Gradiënten	27
3.3	Ecosystemen als ecologische waarden	28
3.4	Bos, heide en stuifzanden	29
3.5	Waardevolle graslanden	30
3.6	Randmeren, beken en sloten	31
3.7	Ecologisch perspectief	32
4	Landbouw	35
4.1	Algemeen	35
4.2	Bedrijfstypen en productierichting	35
4.3	Aantal, oppervlakte en productie-omvang	36
4.4	Externe productie-omstandigheden	39
4.5	Ontwikkelingen en perspectief	40
5	Wonen	45
5.1	Huidige situatie	45
5.2	Relevante ontwikkelingen	45
6	Openluchtrecreatie	49
6.1	Huidige situatie (zie kaartje recreatie)	49
6.2	Ontwikkelingen en perspectieven	51
7	Niet-agrarische bedrijvigheid	53
7.1	Huidige situatie	53
7.2	Relevante ontwikkelingen	54

8	Infrastructuur (zie kaart infrastructuur)	55
8.1	Wegen en paden	55
8.2	Kabels en leidingen	55
8.3	Relevante ontwikkelingen	57
9	Milieukundige situatie	59
9.1	Algemeen	59
9.2	Verzuring	59
9.3	Vermesting	61
9.4	Verspreiding	61
9.5	Verstoring	62
	9.5.1 Geluidhinder	62
	9.5.2 Stankhinder	63
	9.5.3 Externe veiligheid	66
9.6	Verdroging	66
10	Rijksbeleid	69
10.1	Vijfde nota Ruimtelijke ordening (deel 1 kabinetsstandpunt)	69
10.2	Vierde nota over de ruimtelijke ordening extra (VINEX)	70
10.3	Structuurschema Groene Ruimte	71
10.4	EU Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn	72
11	Provinciaal beleid	75
11.1	Streekplan Gelderland	75
11.2	Het waterhuishoudingsplan Gelderland	79
11.3	Het Gelders Milieuplan	80
11.4	Natuurdoeltypenkaart en natuurgebiedsplan	82
12	Regionaal beleid	83
12.1	Landinrichtingsproject Harderwijk-Elburg	83
12.2	Intergemeentelijk Ammoniakreductieplan	83
12.3	Integraal Waterbeheersplan (ontwerp 2001)	85
13	Gemeentelijk beleid	87
13.1	Landschapsbeleidsplan Harderwijk (1995)	87
13.2	Ontwikkelingsvisie Harderwijk (1997)	88
13.3	Nota "De betekenis van de Wet op de Openluchtrecreatie voor de gemeente Harderwijk" (1996)	91
13.4	Nota GSM-zendmasten in de gemeente Harderwijk	91
13.5	Plan van aanpak Permanente bewoning van recreatie woonverblijven in Harderwijk	92
	Deel 3 Visie op hoofdlijnen	97
14	Inleiding	99

14.1	Doel	99
14.2	Aanpak en opzet	100
15	Visie op verandering	101
15.1	De agrarische sector	101
15.1.1	De situatie	101
15.1.2	Beleidsvisie	103
15.2	Meer aandacht voor landschap en natuur	107
15.3	Besteding van vrije	110
15.4	Buitenwonen	114
15.5	Niet-agrarische bedrijvigheid	116
16	Beleidsaccenten per deelgebied	119
16.1	Indeling in deelgebieden	119
16.2	De Mheenlanden	119
16.3	De Stadslanderijen en particuliere ontginningen	121
16.4	De Hierdense Enk	122
16.5	Landgoederen en Hierdense Beek	123
16.6	Intensieve veehouderijlandschap	125
16.7	Duinen en Strokel	126
16.8	Centraal Veluws Natuurgebied	128
	Deel 4 Bestemmingsplanbeleid	129
17	Uitgangspunten en bestemmingen	131
17.1	Uitgangspunten	131
17.2	Bestemmingen	132
18	Bestemmingsplanbeleid per functie en per deelgebied	137
18.1	Beleid per afzonderlijke functie	137
18.1.1	Landbouw	137
18.1.2	Landschap	140
18.1.3	Natuur	142
18.1.4	Recreatie	143
18.1.5	Wonen	146
18.1.6	Niet-agrarische bedrijvigheid	150
18.1.7	Verkeer	153
18.1.8	Andere functies	153
18.1.9	Overige bestemmingen	154
18.2	Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden	155
18.2.1	Functierangorde	155
18.2.2	Landbouw	155
18.2.3	Landschap	157
18.2.4	Natuur	157
18.2.5	Recreatie	157

18.2.6	Wonen	158
18.2.7	Niet-agrarische bedrijven	160
18.3	Intensieve veehouderijgebied	161
18.3.1	FuncTierangorde	161
18.4	Recreatief Gebied met landschappelijke en natuurwaarden	164
18.4.1	FuncTierangorde	164
18.4.2	Verblijfsrecreatie	164
18.4.3	Landschap	165
18.4.4	Natuur	165
18.4.5	Dagrecreatie	165
18.4.6	Wonen	165
18.4.7	Andere functies	165
18.5	Natuur en bosgebied	166
18.5.1	FuncTierangorde	166
18.5.2	Natuur	166
18.5.3	Landschap	166
18.5.4	Dagrecreatie	167
18.5.5	Andere functies	167
19	Juridische vormgeving	169
19.1	Structuur van de voorschriften	169
19.2	Gebiedsbestemmingen - doelbestemmingen	169
19.3	Flexibiliteitsbepalingen	171
19.4	Afweging van belangen	172
20	Handhaving	175
20.1	Het handhavingsniveau	175
20.2	De handhavingsprocedure	175
21	Inspraak en overleg	177
-	Nota van toelichting inzake aanpassingen plan na artikel 10 overleg	
-	Bijlagen	

Inleiding

1.1 Aanleiding van het bestemmingsplan

De gemeente Harderwijk heeft besloten om de drie vigerende bestemmingsplannen voor het oostelijk deel van het Harderwijkse buitengebied, omgeving Hierden en het Harderwijkse deel van het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN), te herzien. Het gaat hierbij om de volgende bestemmingsplannen:

- "Strokel 1973" (vastgesteld op 20 februari 1975, goedgekeurd door G.S. op 3 maart 1976);
- "Buitengebied I" (vastgesteld op 27 maart 1975, goedgekeurd door G.S. op 18 februari 1976);
- "Buitengebied II" (vastgesteld op 18 november 1976, goedgekeurd door G.S. op 8 maart 1978);
- "Buitengebied III" (vastgesteld op 26 april 1984, goedgekeurd door G.S. op 14 mei 1985);
- "Drielanden 1989" (vastgesteld op 17 mei 1990, goedgekeurd door G.S. op 4 december 1990, uitspraak van de Kroon d.d. 1 december 1993").

De gemeente constateert dat deze plannen de wettelijke termijn van 10 jaar reeds ruim hebben overschreden. Bovendien zijn ze verouderd, waardoor het gemeentebestuur in veel gevallen niet even adequaat kan inspelen op actuele ruimtelijke ontwikkelingen. Dit vormt de belangrijkste aanleiding tot het herzien van het bestemmingsplan Buitengebied voor de gemeente Harderwijk.

Verder ziet de gemeente diverse ontwikkelingen op zich afkomen die om een herziening van het ruimtelijk beleid vragen. Zo zijn er bijvoorbeeld op het gebied van het milieu en landschap totaal andere inzichten aan de orde dan pakweg 20 à 30 jaar geleden. Het nieuwe bestemmingsplan zal, naast het bieden van de gebruikelijke rechtsbescherming, vooral ook gericht moeten zijn op het (bij)sturen van deze nieuwe ontwikkelingen.

Ten aanzien van bepaalde onderdelen van de plannen zijn in de loop van de tijd wijzigingen doorgevoerd. Daarbij gaat het enerzijds om zgn. postzegelplannetjes (d.w.z. bestemmingsplannen die betrekking hebben op een beperkt grondgebied) en anderzijds om aanpassingen van wat grotere omvang. De aparte bestemmingsplannen komen de overzichtelijkheid niet ten goede; er is daarom veel voor te zeggen om voor het gehele buitengebied van de gemeente Harderwijk één bestemmingsplan op te maken.

A

.

1.2 Begrenzing van het plangebied

De begrenzing van het plangebied is in beginsel bepaald door de buitengrenzen van de drie eerdergenoemde belangrijkste bestemmingsplannen. Het plangebied bestaat dus grofweg uit de volgende gebieden:

- het bosgebied (Centraal Veluws Natuurgebied en het Strokelbosch) met uitzondering van het terrein Sonnevank;
- het agrarisch buitengebied richting en rondom Hierden met uitzondering van de woongebieden Hierden-dorp, Hierden II en Frankrijk;
- het recreatiegebied Strokel.

Toch kunnen deze grenzen niet in alle gevallen zonder meer worden aangehouden. Uitzonderingen zijn de gebieden waarvoor een andere ontwikkeling wordt voorgestaan. Heel concreet gaat het om de volgende gebieden:

- het gebied aan de Elsweg/Grensweg waarvoor een nieuw bestemmingsplan voor een begraafplaats in voorbereiding is, wordt in dit plan buiten beschouwing gelaten;
- het gebied liggende tussen Vlierburgweg en Newtonweg. Hier wordt gedacht aan woningbouw en gemengde doeleinden;
- het terrein van de voormalige WGF-kazerne. Voor dit terrein is een nieuw bestemmingsplan vastgesteld, dat de vestiging van een opleidingscentrum voor de wegenbouw mogelijk zal maken. Dit terrein behoort daarom niet tot het plangebied;
- het agrarisch buitengebied in Drielanden behoort niet tot het plangebied. In de eerste plaats is het bestemmingsplan voor dit gebied van recentere datum (1990), maar in de tweede plaats zijn in dit gebied belangrijke andere ontwikkelingen aan de orde zoals een vergroting van de woonwijk Drielanden en het ontwikkelen van de groene Zoom.

1.3 Doel van het nieuwe bestemmingsplan

Algemeen

Het bestemmingsplan is een gemeentelijk instrument, waarin het gemeentelijk ruimtelijk beleid is opgenomen en waarmee het gemeentebestuur het volgende regelt:

- de functies waarvoor de gronden binnen het plangebied mogen worden gebruikt (bijvoorbeeld voor de landbouw, voor wonen, voor recreatie etc.);
- de functies waarvoor mag worden gebouwd, op welke plaats mag worden gebouwd en onder welke voorwaarden;

- de functies waarvoor gronden mogen worden ingericht, waar en onder welke voorwaarden inrichtingswerkzaamheden mogen worden uitgevoerd (bijvoorbeeld het graven of dempen van sloten, het aanleggen van wegen etc.).

Daartoe bestaat het bestemmingsplan volgens de wet uit een plankaart, zo nodig voorschriften en gaat vergezeld van een toelichting waarin het bestemmingsplanbeleid wordt toegelicht. Het bestemmingsplan heeft kracht van wet en vormt derhalve feitelijk een gemeentelijke verordening.

Het bestemmingsplan komt op democratische wijze tot stand volgens een procedure die in de Wet en het Besluit op de Ruimtelijke Ordening (WRO en Bro) is vastgelegd. Deze procedure voorziet erin dat iedere betrokkene of belanghebbende zo goed mogelijk de gelegenheid wordt geboden om zijn of haar zienswijze naar voren te brengen. Uiteindelijk beslist de Raad door het bestemmingsplan vast te stellen, waarna Gedeputeerde Staten het plan dienen goed te keuren.

Buitengebied Harderwijk

De gemeente heeft bij het maken van een nieuw bestemmingsplan voor haar buitengebied vooral voor ogen dat het bestemmingsplan in de eerste plaats een degelijk toetsingskader dient te vormen voor de ontwikkeling van reeds bestaande functies, zoals de agrarische, recreatieve, natuur- en woonfunctie in het buitengebied. In de tweede plaats is het de bedoeling dat het bestemmingsplan kan worden ingezet om gewenste functieveranderingen te kunnen stimuleren en tegelijkertijd ongewenste ontwikkelingen te kunnen tegenhouden.

Het primaire doel van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied voor de gemeente Harderwijk is het algemeen ruimtelijk beleid van de gemeente, zoals dat de laatste jaren in Harderwijk is gevoerd, én het ruimtelijke beleid van andere overheden (provincie en rijk) in het nieuwe bestemmingsplan te vertalen. Bij het bedenken van bijvoorbeeld (nieuwe) mogelijkheden voor het gebruik en het bouwen in het buitengebied is de gemeente namelijk niet geheel vrij. De gemeente dient nadrukkelijk rekening te houden met wat rijk en provincie op dit punt reeds hebben vastgelegd. Daarom zullen bij de totstandkoming van het bestemmingsplan de plannen van rijk en provincie bij de afwegingen worden betrokken.

Het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied betreft een groot deel van het buitengebied van de gemeente Harderwijk. Velen zullen derhalve te maken krijgen met het nieuwe beleid. Hoewel een bestemmingsplan van nature het karakter heeft van een plan dat beperkingen oplegt, biedt het ook kansen voor nieuwe gebruiks- en bouw-

mogelijkheden. Daarom is het ook van belang dat bewoners en gebruikers van het buitengebied meedenken en -praten over de totstandkoming van het plan. Het bestemmingsplan is overigens niet het enige plan waarmee de bewoners van het buitengebied worden geconfronteerd. Er zijn zoveel overheidsplannen en regels, dat zij soms door de bomen het bos niet meer zien. Daarom zal in het bestemmingsplan veel aandacht worden besteed aan de afstemming met andere plannen en regels. Het ligt voor de hand dat het ontstaan van tegenstrijdigheden tussen plannen moet worden voorkomen. Het belang van meer duidelijkheid geldt zeker ook voor bedrijven, die bijvoorbeeld eveneens rekening moeten houden met voorschriften uit de milieuwetgeving.

Het maken van een nieuw bestemmingsplan is een langdurig proces, juist omdat er op zorgvuldige wijze overlegd dient te worden met allen die belang hebben bij en geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingsmogelijkheden van het buitengebied. Het is de bedoeling dat na het maken van allerlei tussenproducten en het voeren van verschillende discussies een eerste concept-ontwerp bestemmingsplan in het najaar van 1999 aan de Raadscommissie Stadsontwikkeling zal worden gepresenteerd.

1.4 Leeswijzer

Het bestemmingsplan Buitengebied voor de gemeente Harderwijk bestaat uit 3 delen:

- de (witte) toelichting;
- de (blauwe) voorschriften met de daarbij behorende bijlage "planologische afwegingen";
- de los bijgevoegde plankaarten.

De voorschriften en plankaarten vormen het feitelijke bestemmingsplan en zijn in juridische zin rechtsgeldig. In de toelichting is aangegeven hoe deze voorschriften en plankaarten tot stand zijn gekomen en op welke beleidsdoeleinden zij zijn gebaseerd. De toelichting bestaat uit 4 delen namelijk:

- deel 1 beschrijft de huidige situatie en perspectieven;
- deel 2 is gericht op het bestaande beleid van het rijk, de provincie, regio en gemeente;
- deel 3 komt het beleid voor de lange termijn aan bod;
- deel 4 geeft het bestemmingsplanbeleid aan. Hierin zijn de keuzes zoals die vertaald zijn in de voorschriften uiteengezet.

Deel 1 Huidige situatie en perspectieven

Ontstaansgeschiedenis en landschappelijke structuur

2.1 Geologie en -morfologie van het plangebied¹

Opstuwing en dekzand in de ijstijden

In de ontstaansgeschiedenis van het huidige landschap heeft de voorlaatste ijstijd, het Saalien, een belangrijke rol gespeeld. Het Scandinavische landijs bereikte ons land en duwde de ondergrond van grove rivierzanden omhoog. Bij Harderwijk konden zo twee stuwwallen ontstaan, gescheiden door een laagte waarin nu de Hierdense Beek stroomt.

Na de voorlaatste ijstijd werd het warmer en door de afstroming van smeltwater erodeerden de steile flanken van de stuwwallen. Het verspeelde materiaal van grof zand, grind en stenen kwam in het dal van de Hierdense Beek terecht en in een brede gordel langs het Veluwemassief (de fluvioglaciale terrassen, nu enkele meters beneden het maaiveld). Met het stijgen van de temperatuur rees de zeespiegel en raakte het noordelijke deel van de Gelderse Vallei en het lage deel van de noordwestelijke Veluwe overstroomd. Er werd een laag ondoorlatende oude zeeklei afgezet en plaatselijk kwam veen tot ontwikkeling.

In de laatste ijstijd, het Weichselien, werd het weer kouder, maar het landijs bereikte Nederland niet meer. Het was een koude en droge periode, waarin ten gevolge van sterke westelijke winden grote zandverstuivingen ontstonden. De wind transporteerde het zand van verre en tegen het einde van deze periode - omstreeks 8000 jaar voor Christus - was alle land bedekt met zand. Het dekzand bedekte als een licht golvende deken het gehele landschap en had ook diepere dalen, zoals de Hierdense Beek, overstoven.

Na de ijstijden

Na de laatste ijstijd werd het klimaat geleidelijk warmer en vochtiger. Door het warmere klimaat smolt het landijs af en steeg de zeespiegel en het grondwaterpeil. Op het ondoorlatende kleipakket ontstond de Hierdense Beek.

Langs de noordwestelijke rand van de Veluwe ontstond een uitgestrekt veengebied, dat geleidelijk werd aangetast door binnendringende meren. Uit deze verschillende kleine meren ontstond om-

¹ Bron: Landschapsbeleidsplan Harderwijk (1995)

streeks 1200 jaar voor Christus het Meer Flevo. Vanaf het begin van de jaartelling nam het Meer Flevo in omvang toe en verdwenen de laatste veengebieden. Het meer werd een binnenzee (de Zuiderzee), waarin het zoute water ver landinwaarts doordrong en voor afzetting van zware zeeklei zorgde.

Toen de zee zich enigszins terugtrok, kon zich voor de kust een strandwal ontwikkelen. Ten noorden van Harderwijk was deze 50 tot 80 meter breed en 1 tot 2 meter hoog.

Hoogteligging en reliëf

De hoogteligging en het reliëf zijn voornamelijk bepaald door de geologische processen in de periode van de ijstijden. Dit vormt de basis voor de huidige verschijningsvorm van het landschap.

In het plangebied komen een aantal geomorfologisch waardevolle gebieden voor:

- De Galgenberg, een smelwaterheuvel die is ontstaan door smeltwaterafzettingen op de lage stuwwalrand bij Ermelo;
- het Beekhuizerzand, onderdeel van een uitgestrekt stuifzandgebied dat is ontstaan door activiteiten van de mens (plaggen, afbranden, begroeiing e.d.). In het Beekhuizerzand is nog sprake van actief stuifzand;
- kustwalsysteem langs de IJsselmeerkust. Van het oorspronkelijk 15 km lange systeem zijn grote delen aangetast of verdwenen door vergravingen en afgravingen. Ook in het plangebied zijn ten noorden van Hierden geen ongeschonden strandwallen meer aanwezig. Ten zuidwesten van Harderwijk (aan het eind van de Horloseweg) ligt nog een redelijk gave strandwal.

Het plangebied helt van zuidoost naar noordwest af in de richting van de Randmeren. Deze natuurlijke hoogteverschillen in het gebied zijn vrij gering en het verloop ervan is over het algemeen geleidelijk. Het dekzandgebied wordt gekenmerkt door een zwak golvend reliëf met hoogteverschillen op korte afstand en enkele hoge ruggen. Alleen ten oosten van Harderwijk, op het Centraal Veluws Natuurgebied, komen op korte afstand grotere hoogteverschillen voor. Deze zijn ontstaan door verstuing van de zandgebieden in de laatste eeuwen.

2.2 Archeologie en cultuurhistorie²

Occupatie

De eerste veeboeren op de Veluwe

In de twee eeuwen voor de jaartelling vestigden zich veeboeren op de vochtige plaatsen van de Veluwe. De werkwijze van de "shifting cultivation" en de toenemende bevolking leidde tot een toenemend

² Bron: Landschapsbeleidsplan Harderwijk (1995)

ruimtebeslag. Men kapte de bossen. Herstel was onmogelijk, zodat heideterreinen de overhand kregen.

In de roerige periode na de Romeinen kon de natuurlijke vegetatie op de Veluwe zich enigszins herstellen. Vanaf de 7e en 8e eeuw vestigden zich weer boeren op de Veluwe. De nederzettingen bestonden uit één of enkele boerderijen. De open bouwlanden lagen er direct omheen, afgeschermd van het bos door een wildwal. Het vee werd overdag de bossen ingestuurd. Uit de bossen stak men plaggen als strooisel voor de potstal.

Vanaf de 10e eeuw nam het aantal bewoners geleidelijk toe. Uit de kleine nederzettingen werden marken gevormd, met grote aaneengesloten bouwlanden, zoals de Hierder Enk.

Landbouw en verstuivingen op de Veluwe

Door overbegrazing van vee en het steken van plaggen werden de gronden op de Veluwe uitgeput. De bossen waren al verdwenen en op de heidevelden traden verstuivingen op, die al spoedig de landbouwnederzettingen bedreigden. Men probeerde de bouwlanden met houtwallen te beschermen tegen de verstuivingen. De houtwallen dienden er tevens voor om te zorgen dat het vee niet op de es of enk kwam. Ook langs perceelsgrenzen werden met hetzelfde doel houtwallen aangelegd. Daar waar het grondwater hoog genoeg stond werden sloten gegraven ten behoeve van de waterafvoer en ten behoeve van de veekering. Meestal waren sloten niet overal voldoende diep en breed om het vee afdoende te keren. Men liet derhalve de walkanten vaak begroeien met houtsingels. Het hout had niet alleen een veekerende functie, maar diende bij dunning van de wallen en singels tegelijkertijd als geriefhout.

Ondanks de aanleg van de houtwallen moest men toch vanaf de 12e eeuw bouwland inleveren en zocht men steeds meer de lagere randzones van de Veluwe op.

Vanaf die tijd waren de Hoge en Lage Enk het belangrijkste aaneengesloten bouwland in de omgeving. De boerderijen van de buurtschap Hierden bevonden zich ten zuiden van de Zuiderzeestraatweg temidden van de Enken. Pas in de 17e eeuw zou de bewoning zich uit het zuidelijke deel naar de lager gelegen delen in de omgeving van de latere Zuiderzeestraatweg verplaatsen (opnieuw ten gevolge van de verstuivingen). Hier werd ook de kerk van Hierden gebouwd.

Door de eeuwenlange bemesting met potstalmest (mest vermengd met plaggen) ontstonden hier akkers met een bolle ligging. Het verkavelingspatroon met de bolliggende akkers is nog terug te vinden

in het landschap. Men moest aarden wallen aanleggen, beplant met eikenhout, om het bouwland tegen verstuing te beschermen. Deze wallen werden zowel aan de buitenzijde, langs de schaapsdriften als midden op de bouwlandcomplexen aangelegd.

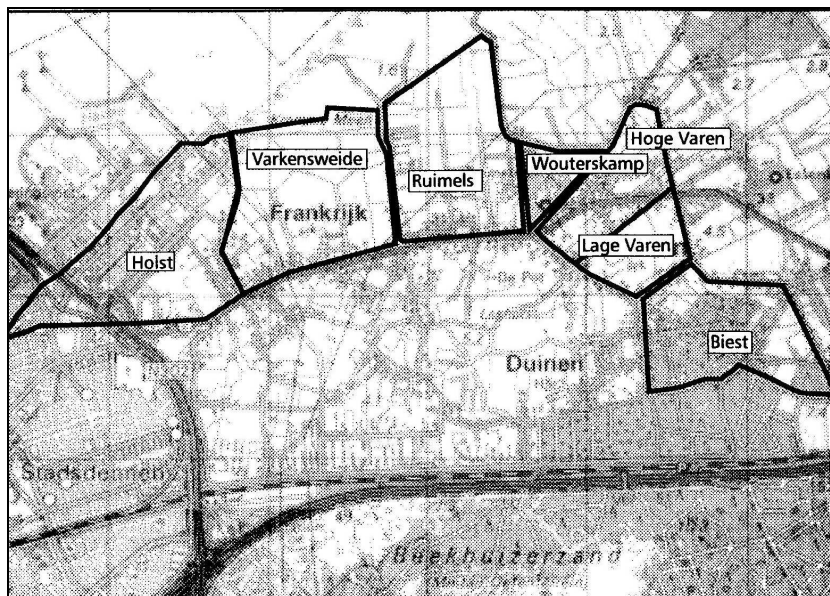
Harderwijk en de Stadslanderijen in Tonsel en Hierden

In de 11e eeuw ontstond Harderwijk op de hogere gronden aan de monding van een beek in de Zuiderzee ter plaatse van de tegenwoordige Vuldersbrink. Al spoedig werd Harderwijk een handelshaven voor agrarische producten en een centrum voor de haringvangst.

Langs de noordrand van de Veluwe was Harderwijk voor de graven van Gelre van groot strategisch belang. Dat leidde in 1231 tot het verlenen van stadsrechten en marktprivileges. Tal van kooplieden vestigden zich in de stad. Harderwijk ontwikkelde zich als Hanzestad. Men dreef handel met het Oostzeegebied en met Engeland. Later werd de zoetwatervisserij een belangrijk middel van bestaan. In de 14e eeuw breidde de stad zich fors uit en werd de aarden omwalling vervangen door één van steen, die de stadsgrens voor lange tijd zou bepalen.

Vanaf het eind van 12e eeuw waren alle woeste gronden bij Tonsel en ten noorden van de Zuiderzeestraatweg-Molenweg rechtstreeks onder de graaf van Gelre gekomen. Omdat de graaf recht had op de tienden, werden nieuwe ontginningen er krachtig bevorderd. In 1331 waren 12 hoeven verpacht, die samen de ontginningen De Varen en De Ruimels vormden. In dat jaar werden de belastingrechten ervan gedeeltelijk overgedragen op de stad Harderwijk.

Een jaar later kreeg de stad alle overige woeste gronden van de graaf in volledig eigendom: De Holst, Varkensweide, Wouterskamp en De Biest. Bij deze gelegenheid werden eveneens 10 hoeven in Tonsel aan de stad overgedragen, waarbij de graaf van Gelre slechts de jurisdictie en het tiendrecht behield.



Afbeelding 1 De Stadslanderijen van Harderwijk (bron: J. Kroes 1988, uit Landschapsbeleidspan Harderwijk 1995)

Vanaf die tijd was de stad Harderwijk feitelijk als grootgrondbezitter de inrichter en beheerder van de Stadslanderijen in Tonsel en oostelijk van de stad tot aan de Hierdense Beek.

Ontwikkelingen bij Hierden

De Ruimels en de Varen hebben een zeer regelmatige strokenverkaveling, die reeds bij de overdracht van de graaf van Gelre aan de Stad Harderwijk tot stand is gekomen.

De ontginningen Wijtgraaf/De Essenburgh en Heimenbroek zijn niet vanuit de stad Harderwijk geregistreerd, maar hebben toch een regelmatige hoevestrokenverkaveling gekregen. Het gebied tussen de Wijtgraaf en de Hierdense Beek was al voor 1331 aan particuliere kolonisten uitgegeven, waarbij men vooraan op de kavels direct 5 hoeven had gebouwd. De hoevestroken liepen vanaf de Wijtgraaf tot over de Hierdense Beek heen in het gebied van Hulshorst.

Vermoedelijk hadden omstreeks 1350 de oude erven in het buurtschap Hierden (de 12 hoeven) gemeenschappelijke rechten op het mheengebied langs de Zuiderzee en het Heimenbroek. Hier waren voor alle rechthebbenden smalle stroken hooiland gereserveerd. Pas bij een latere meentverdeling is het Heimenbroek verkaveld. De kavels bleven er nog lange tijd onbewoond.

Toen de bevolking in Hierden toenam, gaf de stad Harderwijk in de 15e en 16e eeuw toestemming aan keuters om zich op de Hierder brinken, in de 5e Ruimels (de oostelijke kavels) en in de Hoge Varen te vestigen. Zo ontstond langs de Zuiderzeestraatweg-Molenweg een bebouwingslint van kleine erfpachtgoedjes.

In de tweede helft van de 16e eeuw leidde de toenemende bevolkingsdruk tot een verdere verkaveling van de Stadslanderijen in de Varkensweide en de Holst. Ook hier ontstond een hoevestroken-verkaveling, die door de geleidelijke totstandkoming uiteindelijk wel veel onregelmatiger is geworden.

Landgoed De Essenburgh

In 1652 ontstond oostelijk van de Wijtgraaf het landgoed De Essenburgh. In de 18e eeuw groeide het uit tot een 500 ha groot gebied langs de Hierdense Beek met boerderijen, woeste grond en een rechtlijnige en strakke barokke parkaanleg. De statige oprijlaan dateert nog uit die tijd. De gracht rondom het kasteel werd altijd gevoed met water uit de Hierdense Beek. De beek werd ook gebruikt door negen (papier)molens, die tot het landgoed behoorden.

In de 19e eeuw lieten de bewoners het park omvormen in de Engelse landschapsstijl, met sierlijke gebogen lijnen en fraaie boomgroepen, zoals de groep rode beuken bij het hoofdgebouw. Andere elementen uit die periode zijn de bronnenvijver met waterval, de rhododendrons op de gracht oevers en de Treurbeuk bij de bibliotheek.

De toenmalige bewoners van De Essenburgh zorgden ervoor, dat in 1862 bij de aanleg van de Centrale Spoorweg tussen Utrecht en Zwolle een station (station Hulshorst) in de buurt van het landhuis werd gerealiseerd. Er werd een speciale weg naar het station aangelegd: de Essenburghweg. In 1924 is het landgoed perceels-gewijs verkocht en is nog slechts 30 ha groot. Daarna zijn talrijke zware beuken gekapt. In 1950 werd De Essenburgh gekocht door de Norbertijnen, die het huis en de tuin opknapten en in 1991 nieuw bos aanplantten.

Veranderingen in de infrastructuur in de 19e eeuw

In 1830 werd de Zuiderzeestraatweg aangelegd als de belangrijkste verbinding tussen Hoevelaken, Harderwijk en Zwolle. De Rijksweg 828 werd gerekend tot "grootste weg van de eerste klasse" en kwam onder direct beheer van en in direct onderhoud bij het Rijk. Voor het grootste deel van het traject promoveerden bestaande routes tussen Harderwijk en Zwolle tot rijksweg.

Een duidelijke uitzondering vormt het gedeelte tussen Hulshorst en het dorp Hierden. Waar een kortsluiting tussen de Molenweg en de

Wijtgraag voor de hand lag, koos men toch voor een radicale doorsnijding van het bestaande landschap; dwars door De Essenburgh, de Wijtgraaf en de Hoge Varen.

De Zuiderzeestraatweg is later planmatig beplant. Tegenwoordig zijn grote delen van de wegbeplanting verdwenen.

In 1862 is de spoorweg tussen Amersfoort en Zwolle aangelegd.

Daarmee werd de overgang van de Veluwe naar de landbouwgronden bij Hierden doorsneden.

Ontwikkelingen vanaf 1850

Na 1850 raakten de ontwikkelingen in de maatschappij door nieuwe uitvindingen en technologieën in een stroomversnelling. Dat leidde tot ingrijpende veranderingen in het landschap. Op de Veluwe werden grote stukken heide en stuifzand bebost met Grove den om aan de vraag naar hout voor de mijnbouw en leerlooierijen te kunnen voldoen. Met de aanleg van bos wilde men al langere tijd voorkomen dat het dal van de Hierdense Beek dichtstooft.

Doordat de functie van de houtwallen en singels voor geriefhout en als veekering verdween, verwaarloosden de boeren deze landschapselementen en ruimden het merendeel ervan op.

In 1932 werd de Zuiderzee afgesloten, waardoor de visserij in Harderwijk in snel tempo achteruit ging. Met behulp van overheids-gelden werd aan veel werkloze vissers een nieuw bestaan geboden in de eendenhouderij. Ze konden een bedrijf opzetten op het zuidelijk gedeelte van de Hierder Enk en op andere plaatsen waar de landbouw door de zandverstuivingen een uiterst marginale zaak was geworden.

De uitbreiding van het stedelijk gebied bleef in de eerste helft van deze eeuw beperkt tot enkele concentraties langs de uitvalswegen. Pas in de naoorlogse jaren vonden in Harderwijk stadsuitbreidingen van enige omvang plaats.

Recente ontwikkelingen

Vanaf 1950 werden de Flevopolders aangelegd. Hierdoor veranderde de situatie rondom Harderwijk volkomen. Harderwijk werd een van de belangrijkste schakels tussen het oude en nieuwe land. De autoroute over de Knardijk naar Lelystad kreeg een logisch vervolg in de aanleg van de A28. Inmiddels zijn de gronden tussen de oude stad en de nieuwe verkeerswegen volledig opgevuld met naoorlogse woonwijken. De stedelijke ontwikkeling was zo sterk, dat de nieuwe bouwlocaties ten zuiden van de A28 en ten oosten van de N302 liggen, namelijk Drielanden (in ontwikkeling) en Frankrijk (reeds afgerond).

De Randmeren die om waterhuishoudkundige redenen tussen het oude en nieuwe land zijn uitgespaard, hebben een geheel nieuwe impuls aan de noordelijke Veluwerand gegeven. De Randmeren bleken aantrekkelijk voor recreanten. Visserboten in de haven maakten plaats voor plezierjachten. Tussen de rijksweg A28 en het Wolderwijd werd een oeverlandschap ontwikkeld met daarin het recreatiestrand Nulde-Horst. De aanleg van het Dolfinarium in 1969 droeg bij aan de toeristische ontwikkeling van de stad Harderwijk en de omgeving. De Veluwezoom werd aantrekkelijk om te kamperen en daarmee nam de recreatieve druk op de natuur toe.

Archeologische en
cultuurhistorische waarden

Overblijfselen van de bewonings- en ontginningsgeschiedenis kunnen in het huidige landschap op veel plaatsen nog worden teruggevonden. Dit bodemarchief is kwetsbaar. Bij stadsuitbreidingen, grondwerkzaamheden in het landelijk gebied (zoals wegaanleg en het graven van nieuwe sloten) en talloze agrarische werkzaamheden, kunnen de nog aanwezige archeologische overblijfselen ernstig aangetast of zelfs geheel vernietigd worden. Gebieden van hoge archeologische waarden dienen derhalve planologisch te worden beschermd. In ieder geval dient vooraf aan eventuele ingrepen in de bodem, onderzoek te kunnen plaatsvinden. Hier wordt verderop in het bestemmingsplan nog op teruggesproken.

Harderwijk is in archeologisch opzicht nog niet systematisch onderzocht. De nu bekende sporen zijn min of meer bij toeval ontdekt. Het is dan ook niet denkbeeldig dat er bij grondwerkzaamheden nieuwe, in archeologisch opzicht interessante ontdekkingen worden gedaan. Daarom is het van belang dat bij toekomstige werkzaamheden, zoals bijvoorbeeld wegeaanleg, dijkverzwaring, ontgravingen (t.b.v. nieuwbouw e.d.), wordt gelet op scherven, botten en fosfaat-verkleuringen in de bodem.

De nu bekende van archeologisch belang zijnde terreinen in het buitengebied zijn op de bijgevoegde kaart aangegeven. Het Rijksinstituut voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) heeft deze terreinen in een rangorde van wetenschappelijke waarde ingedeeld. Deze terreinen worden onderverdeeld in:

- terreinen met zeer hoge archeologische betekenis (wettelijk beschermde en te beschermen archeologische monumenten);
- terreinen van hoge archeologische waarde (voorheen meldingsgebieden);
- terreinen van archeologische betekenis (voorheen attentiegebieden).

De beschermde monumenten zijn tevens op deze kaart aangegeven, alsmede de puntlocaties waar in het verleden vondsten zijn gedaan. Voorts is de bijlagekaart geïntegreerd met de zogenaamde Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), waarop de archeologische potenties staan aangegeven. De gemeente Harderwijk heeft op 15 november 2001 de startnotitie archeologiebeleid vastgesteld. De hierbij behorende kaarten (o.a. archeologische kaart landelijk gebied ten behoeve van het archeologiebeleid) komen in de plaats van de AMK en IKAW.

Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in terreinen met een hoge, een middelhoge en een lage verwachting van archeologische sporen. Voor de terreinen met een hoge en een middelhoge verwachting adviseert de ROB dat er bij een grondverstorende activiteit eerst een archeologische verkenning plaatsvindt. Deze verkenning wordt meestal uitgevoerd door middel van grondboringen en kan uitsluitend geven over de werkelijke archeologische verwachting en waarde, op basis waarvan eventueel nader onderzoek kan plaatsvinden.

Terreinen van hoge archeologische waarden liggen o.m. langs de Tweede parallelweg, bij landgoed Essenburg en in het CVN-gebied langs de A28. Het betreft hier onder meer vindplaatsen van bewoningsresten uit de Late middeleeuwen, IJzertijd en de Bronstijd.

2.3 Riolering en Waterhuishouding

Watersysteem

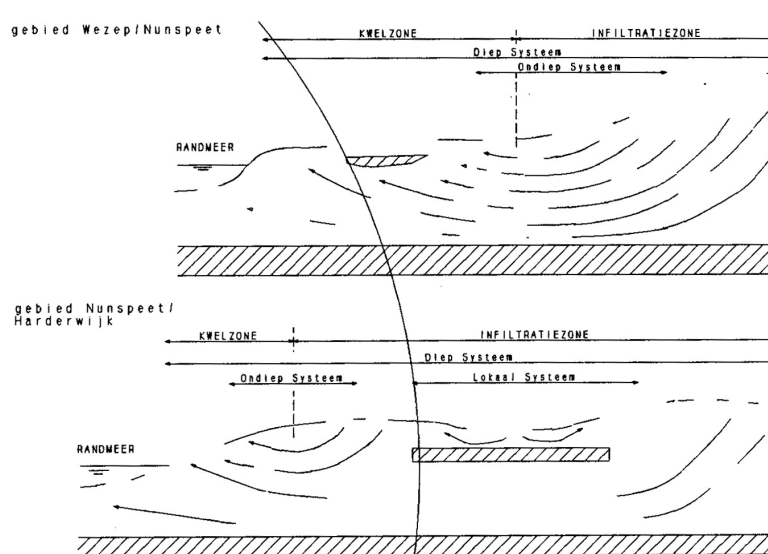
Voor het buitengebied is het waterschap Veluwe waterkwaliteits- en waterkantiteitsbeheerder.

Het grond- en oppervlaktewatersysteem van het plangebied wordt gekenmerkt door de stroming van het neerslagoverschot vanuit het Veluwemassief en vanuit het plangebied richting de Randmeren. Afbeelding 2 geeft het watersysteem in het plangebied weer: het neerslagoverschot infiltreert en stroomt via het grondwater naar de Randmeren. Het gebied kan worden gesplitst in een laag gelegen gebied ten noorden van de A28 en een hoger gelegen gebied ten noorden van de A28.

Ten noorden van de A28 wordt het oppervlaktewater (vaak kwelwater) door vele slootjes en greppels afgevoerd naar de Randmeren. De wat grotere afvoerende leidingen (A- en B-watergangen) worden door het waterschap Veluwe beheerd. De overige slootjes en greppels worden door de gemeente beheerd.

Hoge grondwaterstanden en slechte afwatering veroorzaken op een aantal plaatsen klachten. Waterschap en gemeente zullen in de komende jaren een plan uitwerken en uitvoeren om deze klachten te verhelpen.

Het ondiepe grondwater wordt sterk beïnvloedt door de lokale situatie; het grondwater komt deels aan de oppervlakte als kwel, stroomt af naar de randmeren of stroomt onder de Randmeren door naar de IJsselmeerpolders. Kwel op de Noord-Veluwe wordt afgevoerd via beken. De beken op de Veluwe, waaronder de Hierdense beek, vormen de drainagebasis van het gebied. Onder de Hierdense Beek bevindt zich een scheidende laag. De oppervlakkige afvoer is hier groot, omdat weinig infiltratie kan plaatsvinden door de aanwezigheid van de scheidende laag.



Afbeelding 2 Systeembenadering noordrand Veluwe; dwarsdoorsnede in N-Z-richting ter hoogte van de Hierdense Beek (Bron: Integraal Waterbeheersplan Veluwe en Vallei, 1995)

Waterwingebied

In het plangebied is sprake van grondwateronttrekking. Ten oosten van de Leuvenemse weg en ten zuiden van de Ceintuurbaan ligt het waterwingebied van pompstation Harderwijk. Het Waterbedrijf Gelderland heeft een vergunning voor het onttrekken van 4,5 miljoen m³ per jaar. De grondwaterstand is hierdoor laag. Bij activiteiten van bijvoorbeeld woningbouw binnen de grenzen van dit waterwingebied dient per situatie in overleg met onder andere het waterbedrijf Gelderland te worden onderzocht in hoeverre het hemelwater kan en mag worden geïnfilteerd in de bodem.

Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht om koelwater afkomstig van het industrieterrein Lorentz te infiltreren in het waterwingebied. Hiervoor wordt een infiltratievijver aangelegd. Wellicht dat in de toekomst meerdere voorzieningen in het waterwingebied zullen worden gerealiseerd.

Riolering

Het rioolstelsel van het buitengebied is een vuilwaterstelsel dat is uitgevoerd als een absoluut stelsel. Enkel het huishoudelijke afvalwater (droogweerafvoer) wordt door middel van het vuilwaterstelsel ingezameld en wordt deels via het rioolgemaal Hierden afgevoerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) op het industrieterrein Lorentz. Het afvalwater dat niet door het rioolgemaal Hierden wordt afgevoerd, wordt onder vrij verval afgevoerd naar de rwzi.

De persleiding van het rioolgemaal Hierden ligt in de weilanden tussen het rioolgemaal en het industrieterrein. Bij de kruising Lorentzstraat-Newtonweg sluit de persleiding aan op het vuilwaterafvoerstelsel van het gescheiden rioolstelsel van het industrieterrein. Diverse drukrioleringsunits in het buitengebied zijn aangesloten op het vuilwaterafvoerstelsel.

Het hemelwater van de wegen en daken en overig verhard oppervlak in het buitengebied wordt direct in de bodem geïnfiltreerd.

2.4 Visueel-ruimtelijke opbouw van het gebied

Op grond van de samenhangen tussen het abiotische patroon en het occupatiepatroon kan binnen het plangebied een aantal landschapstypen worden onderscheiden (zie kaart landschappen). Deze landschapstypen zijn in deze paragraaf beschreven.

De landschapstypen vormen in het verleden herkenbare eenheden in het plangebied, met elk een eigen specifieke ruimtelijke opbouw. Deze ruimtelijke opbouw is over het algemeen nog goed herkenbaar.

Polderlandschap van de Mheenlanden

Direct langs de Randmeren ligt een open en grootschalig polderlandschap. De grootschaligheid wordt versterkt door de schaal van de Randmeren en het zicht op de overzijde, het nieuwe land.

De Mheenlanden (Kromme Mheen, Hoge Mheen en Oostermheen) zijn verkaveld in zeer smalle stroken, het zgn. "paaltjesland" met smalle graslandjes (lengte-breedte verhouding 30:1). Dit betekent dat de verkaveling grotendeels is vastgelegd door paaltjes met prikkeldraad i.p.v. sloten. De oorspronkelijke strandwal is vrijwel verdwenen; langs de kust is nog sprake van microreliëf en strandwalrelicten.

Overige kenmerken van het landschap zijn:

- sinds 1850 weinig veranderd cultuurland;
- drie watervoerende weidebeekjes, de monding van de Hierdense Beek;
- rietzone langs het Veluwemeer; elzenopslag, bijvoorbeeld bij de monding van de Hierdense Beek.

Knelpunten:

- ontbreken van visuele inpassing bij uitbreiding van het bedrijventerrein Lorentz;
- oeverrecreatie, met name door de gergroeide situatie rond de recreatiehaven aan het eind van de Kromme Mheensteeg en het verdwijnen van rietkragen.

Hoeverstrokenlandschap: Particuliere ontginningen en Stadslanderijen

Particuliere ontginningen

Dit Hoeverstrokenlandschap ligt ten noordoosten van het dorp Hierden. Het betreft de ontginningen van Heimenbroek en Wijtgraaf/Essenburgh. De strokenverkaveling staat haaks op de ontginningssassen. Het gebied heeft een besloten karakter. Open ruimten, laan-, singelbeplantingen en bospercelen wisselen elkaar af.

De stadslanderijen

De rationele hoeverstrokenverkaveling (haaks op de ontginningsbasis) ten noorden van de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg bestaat uit de vroegere stadlanderijen (Varkensweide, Ruimels, Wouterskamp, Hoge en Lage Varen en de Biest). Deze ontginningseenheden zijn nog steeds herkenbaar. De Biest (het ongeslagen land van de Stadslanderijen) is pas later verkaveld en gedeeltelijk bebouwd. Het gebied is nu in gebruik als weiland en deels beplant met bos; het heeft een besloten karakter in tegenstelling tot de andere Stadslanderijen. Langs de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg is sprake van lintbebouwing. Door de aanwezigheid van vele bijgebouwen en erfbeplanting op de percelen langs deze wegen hebben deze wegen een enigszins gesloten karakter. De bebouwing van Hierden is ontstaan in de Wouterskamp, Hoge Varen en de oostelijke kavels van de Ruimels.

Overige kenmerken van het hoeverstrokenlandschap zijn:

- Zuiderzeestraatweg en Molenweg als structuurbepalend element;
- waardevolle bebouwing, erfbeplantingen met boomgaarden, leilindes, (poort)hagen en monumentale boomgroepen langs de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg.

Knelpunten:

- ontbreken van landschappelijke inpassing van de oostelijke rand van Harderwijk;
- verdwijnen van perceelgrensbeplanting;
- onvolledige laanbeplanting langs wegen;
- doorsnijding van het landschap tussen Hierden en Hulshorst met Rijksstraatweg;
- ontbrekende landschappelijke ordening en karakteristiek in De Biest.

Enkenlandschap van de Hierdense Enk

Kenmerkend voor dit landschap zijn de open oude bouwlanden met zogenaamde bolliggende akkers en bebouwing aan de randen van de Enk. De Hierder Enk is verdeeld in de Hoge (het westelijke deel) en de Lage Enk (het oostelijke deel). Aan de noordzijde van de Enk liggen de boerderijen in een lint langs de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg; aan de zuidoost zijde is de Lage Enk volgebouwd met recreatiewoningen.

In het enkenlandschap is sprake van een onregelmatige blokverkeveling, waardoor de (onverharde) wegen een slingerend verloop hebben. Op de centrale delen komen nog restanten van vroegere houtwallen en relicten van de "wildgraaf" voor. De wildgraaf was een houtwal die de es omzoomde en voornamelijk een functie had ter bescherming tegen verstuiving en tegen het wild. Het grootste deel van de wildgraaf is verdwenen tijdens de vestiging van de eendenhouderijen. Verder is er hier en daar sprake van karakteristieke erfbeplantingen met boomgaarden, leilindes, (poort)hagen en monumentale boomgroepen.

Knelpunten:

- ontbreken van landschappelijke inpassing van de oostelijke rand van Harderwijk en de zuidelijke rand bij het veehouderijlandschap;
- aantasting van bodem en geomorfologie door ontgrondingen;
- verstoring van open ruimte door niet-agrarische (stadsrand)-functies;
- dreigende versnippering en verstoring van het landschapsbeeld (Hoge Enk) bij evt. doortrekken van de verkeersweg om Frankrijk.

Intensieve veehouderijlandschap

Het oude boslandschap ten zuiden van de Enk heeft in de loop van de tijd plaats gemaakt voor een nieuw landschap. De centrale as door dit gebied is de Tweede parallelweg. Het gehele gebied heeft een rommelige en kale uitstraling. Karakteristieke elementen van dit intensieve veehouderijlandschap langs de spoorlijn en de parallelweg zijn eendenhouderijen met kale erven en lange schuren die haaks op de weg staan. Dit geldt niet alleen voor de eendenhouderijen maar ook voor de tussenliggende gronden die deels van de gemeente zijn.

Knelpunten:

- onaantrekkelijk landschap door afwezigheid van beplantingen;
- noodzakelijk aanpassing van bedrijven aan milieu-eisen.

Boslandschap van de Veluwe met heide en stuifzanden

Bos

De bossen bestaan voornamelijk uit stuifzandbossen en hebben over het algemeen een rechthoekige verkaveling. Het boslandschap heeft een besloten karakter. Bospercelen worden afgewisseld met enkele laanbeplanting, landduinen, heiden en zandverstuivingen. Bebouwing is vrijwel niet aanwezig. Wel zijn restanten zichtbaar van de oude nederzetting Beekhuizen.

De Hierdense beek loopt dwars door het bosgebied heen. De paden en wegen in het boslandschap hebben vaak een grillig verloop en zijn voornamelijk onverhard.

Heide en stuifzand

Kenmerkend voor het boslandschap zijn de heiden en stuifzanden, ontstaan door activiteiten van de mens (plaggen, branden en begrazen).

De heide op het Cyriasche Veld heeft een grootschalig en open karakter ondanks het omringende bos. Het Beekhuizerzand (stuifzandgebied) heeft een afwisselend karakter: stuifduinen, halfopen bos en open ruimten wisselen elkaar af.

Knelpunten:

- verandering van stuifzandbebossing in complex (recreatie)woningen bij De Duinen;
- toenemende recreatieve druk en verstoring op zandwegen door gemotiseerd verkeer;
- onzekerheid over veiligstelling en beheer door het gedeeltelijk verdwijnen van het militair gebruik.

2.5 Bebouwingskarakteristiek en cultuurhistorische waarden

Een belangrijk element binnen de landschappelijke opbouw is de structuur van de bebouwing in het plangebied

De bebouwing ligt grotendeels in een lint langs de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg; in het dorp Hierden is sprake van geconcentreerde bebouwing.

De boerderijen zijn in het plangebied vooral van het saksische hallehuis-type en worden gekenmerkt door het volgende:

- woning en bedrijfsgedeelte zijn in een gebouw én onder een kap ondergebracht;
- het bedrijfsgedeelte wordt gekenmerkt door een driedeling: aan weerszijden van het bedrijfsgedeelte stalruimte voor het vee met daartussen de deel. Het vee stond met de koppen in de richting van de deel. In de achtergevel is deze indeling vaak goed te zien aan een hoge schuurdeur in het midden en twee staldeuren ter weerszijden;

- opslag van hooi of andere oogstproducten vond gedeeltelijk plaats op de deel en op de bescheiden hooizolders boven de veestalling. Grotendeels werd dit ondergebracht in hooimijten.

Kenmerken van dit boerderijtype op de Veluwe zijn:

- de wolfseinden: de in dit geval vaak bescheiden afknottingen van het dak;
- de aanwezigheid van een bakhuis, een gebouwtje dat meestal enige meters uit de zijgevel van de boerderij werd gebouwd met een soort van bijkuchenfunctie voor bedrijf en woongedeelte; zo werd er onder meer het brood gebakken.

In de loop der tijd heeft de bebouwing een geheel ander aanzien gekregen, bijvoorbeeld door de ontwikkeling in de landbouw. De traditionele boerderij is veelal blijven bestaan, maar er zijn vaak meerdere schuren aan toegevoegd voor de stalling van vee en silo's voor de opslag van voer en mest. Op deze wijze zijn er qua bebouwing soms forse bedrijven ontstaan, die als gevolg van de omvang afsteken tegen de kleinschaligheid van het gebied.

Als gevolg van de noodzakelijke verdere schaalvergroting enerzijds en de beperkende bepalingen vanuit de milieuwetgeving anderzijds, hebben vele agrarische ondernemers moeten besluiten om te stoppen. Verschillende agrarische bedrijven worden nu dan ook nog slechts bewoond. In een enkel geval is sprake van niet-agrarische bedrijvigheid.

2.6 Relevante ontwikkelingen

In 1995 heeft de gemeente het Landschapsbeleidsplan Harderwijk opgesteld. Een van de belangrijke doelstellingen uit dit Landschapsbeleidsplan is dat de gemeente streeft naar herstel van de visueel-ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het landschap (in paragraaf 2.4 zijn diverse knelpunten genoemd, die een bedreiging vormen voor het landschap binnen het plangebied). De oude landschapsstructuur vervaagt. Het ruimtegebruik weerspiegelt steeds minder de oorspronkelijk verschillen tussen de landschapstypen binnen het plangebied. In het landschapsbeleidsplan wordt een aantal maatregelen genoemd die de kwaliteit van het landschap kunnen verhogen. Deze maatregelen worden in paragraaf 13.1 besproken.

Een andere ontwikkeling die zich voordoet in het buitengebied van Harderwijk is dat veel agrarische bedrijven in de loop van de tijd zijn opgeheven; diverse bedrijfsgebouwen hebben een nieuwe functie gekregen. De meeste bedrijven zijn nu als woning in gebruik, waarbij

de bedrijfsgebouwen veelal voor opslag en een (agrarische) hobby worden gebruikt. Daarnaast heeft een deel van de voormalige agrarische bedrijven een niet-agrarische functie gekregen (o.a. manege, paardenpension, opslag van bouwmaterialen). Als gevolg van deze ontwikkeling zijn veel kenmerkende landschapselementen, zoals erf- en kavelbeplanting, verdwenen en/of slecht onderhouden. Dit geldt ook voor de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen; het beeld van sommige erven is rommelig geworden.

In de loop van de tijd zullen steeds meer agrarische bedrijven verdwijnen. De kans is groot dat het landschap nog meer wordt aangetast, naarmate meer bedrijven een functieverandering zullen ondergaan.

Met ingang van 1 januari 1998 is het vanwege de mestwetgeving verplicht om eenden in stallen te huisvesten. Deze wijziging heeft grote landschappelijke consequenties. Het aantal stallen is in het buitengebied sterk toegenomen; dit geldt met name voor het gebied ten noorden van de spoorlijn waar de meeste eendenhouderijen gevestigd zijn. Het oorspronkelijk landschap is hierdoor vrijwel geheel verdwenen.

De beoogde uitbreiding van het bedrijventerrein Lorentz vormt eveneens een bedreiging voor het landschap ten oosten van Harderwijk. Als compensatie voor het uit te breiden bedrijventerrein Lorentz wil de gemeente de oevers ecologisch versterken (Ecolong-gedachte). De gemeente heeft daartoe een convenant afgesloten met vertegenwoordigers van de sectoren visserij, recreatie, natuur en bedrijvigheid. De plannen van de gemeente om mee te werken aan de realisering van een natte ecologische verbindingszone (Ecolong) tussen Flevoland en de Veluwe, via de Hierdense beek biedt perspectieven om de oostelijke rand van Harderwijk landschappelijk in te passen.

Ecologische samenhang

3.1 Relatie bodem, hydrologie en ecologische waarden

De ontwikkeling van natuurwaarden hangt samen met de aard van de bodem, de beschikbaarheid van water in de wortelzone en de kwaliteit van het grondwater. Dit zijn voor de natuur belangrijke abiotische omstandigheden. Daarnaast hangt de ontwikkeling van natuurwaarden af van de ruimte die de mens hiervoor heeft geboden dan wel heeft overgelaten. Omdat de hydrologische processen vrij ingewikkeld zijn en zich over een grote oppervlakte uitstrekken, kunnen plaatselijke ontwikkelingen in het grondgebruik, zoals de landbouw en de drinkwaterwinning, ingrijpende en verstrekkende gevolgen hebben voor de voorkomende natuurwaarden. Als gevolg van verschillen in de samenstelling van de bodem, de kwaliteit van het grondwater en de mate van kwel is er sprake van een grote variatie in groeiomstandigheden voor planten. Als deze verschillen tot uiting kunnen komen, mag er een rijke variatie aan ecosystemen worden verwacht. De actuele situatie is echter vrij zorgelijk met name als gevolg van de versturende invloed van vermeting, verzuring van bodem en grondwater en als gevolg van verdroging door verlaging van het grondwaterpeil. Door het verlies van areaal natuurgebied, bossen met hoge natuurwaarden en kleine landschapselementen ten koste van andere functies en de verminderde combinatiemogelijkheden van natuur en landbouw is gedurende de laatste decennia het oppervlak aan leefgebieden voor planten- en diersoorten sterk achteruitgegaan.

3.2 Gradiënten

Een gradiënt is een geleidelijke overgang tussen uitersten, zoals klei-zand, hoog-laag en droog-nat. Doordat bij een gradiëntsituatie op korte afstand van elkaar verschillende abiotische omstandigheden voorkomen, die elk hun eigen vegetatie en dierenleven kennen, zijn gradiënten soortenrijk en in ecologisch opzicht waardevol. Ook in het plangebied blijkt de verspreiding van veel soorten terug te voeren op de aanwezigheid van gradiënten. In het buitengebied van Harderwijk komen dit soort gradiëntsituaties onder meer voor op de overgang van het Veluwemassief naar de Randmeerkust. De gradiënt wordt hier gevormd door de verschillen in bodem en geohydrologische opbouw en is goed terug te vinden in de vegetaties van de sloot- en greppelkanten in het poldergebied. De buitenste zone tegen de randmeren (grote vossestaart-type), is kenmerkend voor voedselrijke vochtige omstandigheden op waardveengronden. De zone langs het

Veluwemassief (pijpestrootjetype) laat plantensoorten zien van droge, voedselarme omstandigheden op gooreerdgronden. De zone tussen de randmeerkust en het Veluwemassief is rijk aan plantensoorten van het dotterverbond, kenmerkend voor natte, matig voedselrijke omstandigheden. Tussen de zones in komen allerlei overgangsvormen voor. De middelste zone in het veen en klei- op veengebied met diepe kwel is de meest belangrijke qua natuurwaarden.

3.3 Ecosystemen als ecologische waarden

Om in het kader van een bestemmingsplan aan te kunnen geven met welke ecologische waarden rekening moet worden gehouden in het plangebied, zijn ecosystemen en soorten beschreven. Ecosystemen worden in dit verband beschouwd als delen van de omgeving met een samenhangende bezetting van organismen uit alle biologische groepen; niet alleen de aanwezigheid van verschillende planten en dieren is van belang maar met name de aanwezigheid van ten minste één gesloten voedselketen. Planteneters (bijvoorbeeld rupsen) dienen als prooi voor insecteneters (spitsmuizen), spitsmuizen worden verorberd door roofdieren (Kerkuil, Wezel). Resterend dood materiaal wordt door verteerders zoals schimmels afgebroken tot voor planten bruikbare mineralen. Afhankelijk van het type ecosysteem en de daarin aanwezige soorten zijn er natuurlijk talloze variaties op een dergelijke voedselketen mogelijk. Hoe langer en complexer de voedselketen zijn, hoe groter de biodiversiteit en daarmee de ecologische waarde is.

In het Nederlandse cultuurlandschap zijn niet alleen maar natuurlijke ecosystemen te onderscheiden. Het overgrote deel van de ruimte wordt ingenomen door de landbouw en de bebouwde omgeving. De gemeente Harderwijk is wat dit betreft een uitzondering; meer dan de helft van het buitengebied wordt ingenomen door een deel van het Centraal Veluws Natuurgebied, één van de meest belangrijke kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (E.H.S.). Maar ook op de randmeren, langs de randmeerkust en in randzones van het agrarische gebied; overhoekbosjes, graslanden, sloten en waterlopen zijn natuurwaarden geconcentreerd. De Randmeren en hun oevers alsmede de Mheenpolders maken tevens deel uit van de E.H.S.

Agrarisch grondgebruik (mits niet al te intensief) is in veel gevallen juist gunstig voor bepaalde planten en dieren. Het traditionele cultuurlandschap van een deel van Harderwijk is onder meer geschikt voor weidevogels en watervogels. Dit geldt met name voor de Randmeerpolders. Ook voor echte cultuurvolgers is het agrarisch landschap van belang: vogels als kerkuil, zwarte roodstaart, boeren-

zwaluw en huiszwaluw zijn voor nestgelegenheden volledig afhankelijk van bebouwing.

In de volgende paragrafen worden de belangrijkste biotopen besproken (zie kaart natuurgebieden). De gegevens met betrekking tot de flora en fauna zijn voornamelijk ontleend aan gegevens van de provincie, bestaande literatuurgegevens zoals beheersplannen, landschapsbeleidsplan etc.

3.4 Bos, heide en stuifzanden

Singels en bosjes

Verspreid over het agrarisch gebied zijn enkele bosjes en singels aanwezig, onder meer bij Frankrijk, Hierden en Essenburg. Het betreft vochtige bosjes en singels van zand- en veenbodems. De ecologische waarde van de bosjes is gelegen in het feit dat op een klein oppervlak een groot aantal planten en diersoorten kunnen leven. De diversiteit is hoger naarmate de bossen en singels ouder zijn, meer loofhout bevatten en een ongestoorde ontwikkeling hebben doorgemaakt. Zowel de bosjes als de singels zijn van belang als leef- en foerageergebied voor bijvoorbeeld zangvogels en vleermuizen. In het gevarieerde kleinschalige landschap tussen Frankrijk en Hierden komen onder andere kleine marterachtigen voor zoals wezel en hermelijn en in oude loofbomen broeden vogels als geelgors en steenuil. Nabij de monding van de Hierdense beek komt ook de zeer zeldzame grauwe gors voor.

Centraal Veluws Natuurgebied

Flora

Het Leuvenumse bos en het Beekhuizerzand in het zuidoosten van het Harderwijks buitengebied maken deel uit van de uitgestrekte droge bos- en heidegebieden van de Veluwe. De bossen zijn onder te verdelen in bostypen van arme bodems met soorten als grove den, zomereik, zachte berk en bostypen van wat rijkere bodems met naaldhoutsoorten zoals larix, douglas en loofhout als beuk en eik. Op de stuifzanden komen karakteristieke plantensoorten voor als buntgras, heidespurrie en korstmossen. Op de heideterreinen komen onder meer struikheide en stekelbrem voor. Met name het zuidelijke en oostelijke deel van het Harderwijkse bosgebied is nog relatief ongeschonden en herbergt hoge waarden. Het westelijke en noordelijke bosgebied daarentegen vormt een min of meer verstedelijkte zone met veel activiteiten en doorsnijdingen (infrastructuur).

Fauna

De grootte en afwisseling van de terreintypen en de bijzondere abiotische omstandigheden staan borg voor een hoog aantal diersoorten waaronder grof wild (edelhert, wildzwijn), das en boomarter,

spechten (groene en zwarte specht), roofvogels (boomvalk, Havik), bijzondere zangvogels (roodborsttapuit, boomleeuwerik) en zeldzame en bedreigde reptielen zoals hazelworm, adder en zandhagedis). Ook hier zijn de overgangen en combinaties van verschillende terreintypen (bos, heide, stuifzand) van groot belang. Veel van de hierboven genoemde diersoorten zijn naast de grote oppervlakte natuur, juist afhankelijk van deze combinaties. Door de uitgestrektheid, samenhang en grote waarde voor de fauna heeft dit natuurgebied een internationale zeldzaamheidswaarde.

3.5 Waardevolle graslanden

Uitgestrekte graslanden bevinden zich in de polders ten oosten van Harderwijk, noordelijk van de Zuiderzeestraatweg. Waardevolle graslandvegetaties kunnen zich ontwikkelen bij een combinatie van de volgende factoren: extensief beheer; geen of een zeer lage bemestings- en begrazingsdruk, een hoge grondwaterstand en het optreden van kwel. Van groot belang is hier de hydrologische relatie met het Veluwemassief. De grondwaterstroming in het plangebied is loodrecht op de randmeerkust georiënteerd. Als gevolg van de lage ligging van de polders en de aanwezigheid van het hogere Veluwemassief is er een constante grote aanvoer van grondwater aanwezig. In de overgangszone tussen het Veluwemassief en de polders is veelal sprake van kwelwater van locale herkomst dat door de korte verblijftijd in de bodem nog relatief zuur en kalkarm is. Dit water is vaak verontreinigd door uit- en afspoeling van meststoffen. In de richting van de kust neemt het aandeel diep grondwater toe. Door de langere verblijftijd in de bodem is dit water kalkrijk.

Flora

De agrarische polderlandschappen in Harderwijk zijn plaatselijk rijk aan natuur. De cultuurgraslanden rond Frankrijk en Hierden zijn echter overwegend soortenarm met hoogproductieve grassoorten als engels raaigras en ruw beemdgras. Dichter aan de Randmeerkust, de Mheenlanden en bij de Hierdense beek komen plaatselijk waardevolle, soortenrijke graslanden voor met onder andere soorten van het dotterverbond.

Weidevogels

De open graslandgebieden zijn matige tot goede weidevogelgebieden. Matige weidevogelgebieden zijn de graslandgebieden rond Frankrijk en Hierden. Niet kritische weidevogels als kievit en scholtekster komen veel voor maar kritische soorten als grutto en tureluur slechts in lage dichtheden. De geschiktheid van het gebied voor weidevogels wordt naast een extensief maai- en mestbeheer bepaald door het open en onbebouwde karakter van de kuststrook. Een tweede factor is een hoge grondwaterstand tot in de vroeg zomer

.....

waardoor de bereikbaarheid van voedsel (bodem dieren) wordt vergemakkelijkt. Goede weidevogelgebieden met veel kritische soorten als grutto, tureluur en watersnip liggen in de Mheenlanden; dit zijn de polders langs de Randmeerkust en langs de Hierdense beek. Deze weidevogelgebieden zijn van regionale betekenis.

Watervogels

De goede weidevogelgebieden hebben buiten het broedseizoen tevens een belangrijke functie voor vele doortrekkers en overwinterende watervogels die gebruik maken van deze polders om te foerageren. Daarbij gaat het onder meer om grote aantallen kolganzen, kleine zwanen en steltlopers (bijvoorbeeld kievit, wulp). Voor de watervogels is de ecologische relatie met de Randmeren van belang.

3.6 Randmeren, beken en sloten

Randmeren

De Randmeren zijn van belang voor diverse vogelsoorten. Het Wolderwijd (ten westen van Harderwijk) en Veluwemeer vervullen een belangrijke functie als leef- en foerageergebied voor diverse watervogels als ganzen, eenden en zwanen. De kleine zwaan is met name afhankelijk van uitgestrekte fonteinkruidvegetaties. Voor bepaalde soorten ganzen en eenden is de combinatie uitgestrekt water (pleisterplaatsen) en vochtige graslanden (foerageergebieden) van belang.

De oeverzone van de Randmeren bestaat vooral uit riet en moerasplanten waaronder moeraskruiskruid en wolfspoot. Plaatselijk komt opslag van wilg en zwarte els voor.

De oeverzone vormt op deze wijze een geleidelijke overgang van open water via lage moerasplanten naar drogere en hogere vegetaties. Een dergelijke overgang is een goed biotoop voor diverse moerasvogels waaronder bijzondere soorten als roerdomp en grote karekiet. Ook de natuurfunctie van de randmeren en hun oevers zijn van nationale betekenis.

Hierdense beek

De Hierdense beek stroomt vanaf de landbouwenclave Uddel-Elspeet via het Leuvenumse bos in de richting van het Veluwemeer. Op diverse plaatsen in en langs de beek komen waardevolle water- en oevervegetaties voor met onder andere sterrekroos, bosandoorn en beekpunge. De macrofauna van de Hierdense beek is zeer karakteristiek en weerspiegelt een gradientsituatie. Als gevolg van eutrofiëring en een versnelde afvoer van water zijn de laatste jaren wel negatieve effecten opgetreden voor de kenmerkende planten- en diersoorten. In het provinciaal en waterschapsbeleid is de Hierdense beek aangemerkt als water van het hoogste ecologisch niveau.

Sloten

In de poldergebieden komen slootvegetaties voor met kwelindicerende soorten als holpijp en beekpunge. Beekpunge duidt op kalk- en mineralenrijke kwel die van regionale afkomst is. Ook holpijp duidt op kwel. Deze kwel kan echter ook van lokale herkomst zijn. In de oevervegetaties groeien onder meer echte koekoeksbloem, tweerijige zegge en plaatselijk blauwe knoop. De sloten en weteringen van de polders zijn tevens van belang voor amfibieën en vissen zoals alver, rietvoorn, bruine kikker en kleine watersalamander. Een grote dichtheid aan sloten wordt gevonden langs de Randmeerkust. Met name hier treedt sterke kwel op waardoor de sloten een waardevolle sloot- en oeverbegroeiing hebben. Zeer waardevol zijn de slootoevers langs de monding van de Hierdense beek.

3.7 Ecologisch perspectief

Algemeen

De gemeente Harderwijk ligt op de overgang van de Veluwe naar de Randmeren. Overgangssituaties zijn ecologisch gezien altijd interessant. De actuele natuurwaarde van het Harderwijkse grondgebied is daardoor tamelijk groot: het CVN en de zone langs het Veluwemeer zijn van grote ecologische betekenis. Het bestemmingsplan zal deze waarden planologisch moeten beschermen. In het tussenliggende gebied kan de ecologische kwaliteit sterk worden verbeterd. De Hierdense beek geeft hiertoe goede mogelijkheden.

Ecologische verbindingen

Gedurende de laatste decennia is het oppervlak aan geschikte leefgebieden voor planten- en diersoorten sterk afgenomen en zijn deze leefgebieden geïsoleerd geraakt. Veel planten- en diersoorten zijn daardoor sterk in aantal achteruitgegaan. Het nationaal en provinciaal natuurbeleid is daarom gericht op het versterken van de kerngebieden en deze door middel van een groene dooradering met elkaar te verbinden. In de toekomst kunnen de Randmeren een belangrijke schakel vormen in de natte as tussen Friesland en het Deltagebied. Met name de natuurfunctie van de kustzone zou in dit kader versterkt moeten worden. Uitbreiding van de oeverrecreatie zou deze functie echter onder druk kunnen zetten.

Ecolong

Voorts heeft de gemeente plannen om mee te werken aan de realisering van een natte ecologische verbindingzone (Ecolong) tussen Flevoland (Oostvaardersplassen/Harderbroek) en de Veluwe, via de Hierdense beek. De natuurwaarde van de Hierdense beek dient te worden vergroot. Tegelijkertijd wil Harderwijk de oevers als compensatie voor het uit te breiden bedrijventerrein Lorentz ecologisch versterken (Ecolong-gedachte). In samenhang met de Flevo-

landse inspanningen om de Oostvaardersplassen via land en water te verbinden met het CVN, kan daarmee een interessante ecologische verbinding ontstaan.

Deze ontwikkeling past in de Ontwikkelingsvisie Harderwijk. In maart 1998 is hiervoor een convenant afgesloten tussen de gemeente Harderwijk en vertegenwoordigers van de sectoren visserij, recreatie, natuur en bedrijvigheid. In dit convenant is globaal aangegeven op welke wijze, in samenhang met de Waterfrontvisie, een ecologische verbinding tot stand wordt gebracht. In het Veluwemeer zou deze verbinding gestalte kunnen krijgen in de vorm van de uitbouw van eilandjes als stepping stones, vooroevers en rietlanden. Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat, het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) en de Provincie Flevoland hebben te kennen gegeven middelen beschikbaar te hebben om de natuurontwikkeling gestalte te geven. Hoewel deze uitvoeringsplannen in een ander planologisch kader zullen worden voorbereid, is het van belang dat in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied de voorwaarden worden gehandhaafd voor het realiseren van de gewenste ecologische verbinding.

Graslanden

Door verbeterde waterafvoer zijn plantensoorten van natte-vochtige omstandigheden achteruitgegaan of verdwenen. Dit is aan de orde in de omgeving van de Hierdense beek en de Mheenlanden. Voor de waardevolle graslandgebieden in de randmeerpolders is het vooral van belang dat het extensieve agrarische beheer gecontinueerd wordt. Bedreigingen voor deze waarden worden gevormd door grondwaterpeilverlagingen (wegvallen kweldruk) in de polders zelf of in de omliggende gebieden en het intensiveren van het beheer (beweiding, bemesting en bemaaiing). Het toelaten van een iets hoger grondwaterpeil en een extensivering van het beheer zal een versterking van de huidige waarden tot gevolg hebben.

Landbouw

4.1 Algemeen

Het buitengebied van de gemeente Harderwijk heeft een belangrijke functie als landbouwgebied. Dit hoofdstuk behandelt de huidige situatie en de te verwachten ontwikkelingen met betrekking tot de landbouw in de gemeente Harderwijk.

Voor deze inventarisatie is gebruik gemaakt van gegevens uit de "Landbouwtellingen 1988" en de "Landbouwtellingen 1997" van het CBS.

Allereerst is ingegaan op de verschillende bedrijfstypen in het plangebied. Deze paragraaf is gevolgd door een beschrijving van het aantal, de oppervlakte en de productie-omvang van de agrarische bedrijven in het plangebied. Voorts is een beschrijving gegeven van de externe productieomstandigheden. Tot slot is in paragraaf 4.5 een beeld geschetst van enkele ontwikkelingen die voor het ruimtelijk beleid voor de landbouwsector relevant zijn.

4.2 Bedrijfstypen en productierichting

In de agrarische sector is er sprake van verschillende bedrijfstypen. Welke bedrijfstypen er overheersen in een agrarisch gebied is vaak afhankelijk van de bodemkundige situatie en de waterhuishouding. In de gemeente Harderwijk zijn de volgende bedrijfstypen te onderscheiden: akkerbouw-, tuinbouw-, graasdier-, hokdier- en combinatiebedrijven.

De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal bedrijven naar bedrijfstype in de jaren 1988 en 1997 in de gemeente Harderwijk.

Tabel 1 Verdeling van het aantal (en percentage) bedrijven naar bedrijfstype in de jaren 1988 en 1997 in de gemeente Harderwijk.

Bedrijfstype	1988	1997
akkerbouw	3 (2)	1 (1)
tuinbouw- en blijvende teeltbedrijven	7 (5)	6 (7)
graasdierbedrijven	88 (66)	65 (72)
hokdierbedrijven	22 (16)	9 (10)
combinatiebedrijven	14 (11)	9 (10)
totaal	134 (100)	90 (100)

Bron: CBS landbouwtellingen 1988 en 1997

Veruit het belangrijke bedrijfstype in het buitengebied van de gemeente Harderwijk is het graasdierbedrijf (72%). Zowel de hokdierbedrijven als de combinatiebedrijven nemen 10% van het totale aantal bedrijven

voor hun rekening. 7% van de bedrijven behoort tot de tuinbouw- en blijvende teelten en slecht 1% behoort tot het type akkerbouw. Ten opzichte van het jaar 1988 is het percentage graasdierbedrijven en tuinbouw- en blijvende teelten gestegen in tegenstelling tot de overige bedrijfstypen. In absolute getallen is er een afname te zien bij alle bedrijfstakken.

Tabel 2 Samenstelling van de veestapel (in aantal dieren per diergroep) in de gemeente Harderwijk.

Diergroepen	Aantal dieren
Totaal runderen	14.775
- w.o. vleeskalveren	13.268
Totaal varkens	3.424
- fokvarkens	242
- vleesvarkens	2.032
- biggen	1.150
Totaal schapen	415
Totaal paarden en pony's	100
Totaal kippen	319.000
- leghennen	8.400
Totaal slachteenden	153.860
Overig pluimvee	10.000
Pelsdieren	418

Bron: CBS landbouwtellingen 1997

Tabel 2 geeft een overzicht van de samenstelling van de veestapel in de gemeente Harderwijk. Ook in deze tabel komt duidelijk naar voren dat de rundveehouderijen (met name vleeskalveren) en pluimveehouderijen (met name kippen en slachteenden) het meest bepalend zijn voor de agrarische sector in het plangebied.

De pluimveebedrijven (eendenhouderijen) bevinden zich met name langs de spoorlijn en de Parallelweg.

4.3 Aantal, oppervlakte en productie-omvang

Bij alle bedrijfstypen is een afname te zien van het absolute aantal bedrijven (zie tabel 1). In totaal is het aantal agrarische bedrijven sinds 1988 met 44 afgenomen (33%).

Een afname van het aantal agrarische bedrijven is niet specifiek voor de gemeente Harderwijk. In heel Nederland zien we een afname van het aantal agrarische bedrijven. Deze afname is het gevolg van

economische ontwikkelingen in de landbouw en de veranderende milieuwetgeving.

Uit de CBS-gegevens blijkt dat het aantal bedrijven in de gemeente Harderwijk gemiddeld met 3,7% per jaar verminderd is; relatief gezien is het aantal akkerbouwbedrijven en combinatiebedrijven (gemengde bedrijven) sinds 1988 het meeste afgenomen. Dit percentage ligt aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde van 1,5% tot 2% bedrijfsbeëindigingen per jaar.

Oppervlakte

Niet alleen het aantal bedrijven, maar ook de totale oppervlakte cultuurgrond is in de loop der tijd afgenomen. In 1988 bedroeg de totale oppervlakte nog 890 hectare, in 1997 was dit teruggelopen tot 827 hectare (een afname van ongeveer 7%). Deze afname is met name veroorzaakt door de uitbreiding van Harderwijk in zuidwestelijke richting (Drielanden), die ten koste is gegaan van het areaal landbouwgrond.

De cultuurgrond is niet evenredig over de verschillende bedrijven verdeeld (zie tabel 3). De meeste bedrijven hebben geen of een beperkte hoeveelheid cultuurgrond. De tabel laat zien dat de gemeente Harderwijk wordt gekenmerkt door een groot aantal relatief kleine bedrijven. Slechts veertien bedrijven (circa 15%) hadden in 1997 meer dan twintig hectare cultuurgrond in gebruik.

Tabel 3 Verdeling van de agrarische bedrijven (absoluut en in procenten) naar oppervlakte cultuurgrond in hectares in de gemeente Harderwijk in de jaren 1988 en 1997.

Oppervlakte cultuurgrond in ha.	1988		1997	
	abs.	in %	abs.	in %
zonder grond	20	14,9	3	3,3
<5 ha	50	37,3	41	45,6
5-10 ha	29	21,7	22	24,5
10-20 ha	28	20,9	10	11,1
20-30 ha	7	5,2	9	10,0
30-50 ha	-	-	4	4,4
>50 ha	-	-	1	1,1
Totaal	134	100	90	100

Bron: CBS landbouwtellingen 1988 en 1997

Uit deze tabel blijkt dat er sinds 1988 een verschuiving van het aantal agrarische bedrijven van de grootteklassen kleiner dan 20 hectare naar de grootteklassen 20-30, 30-50 en >50 ha heeft plaatsgevonden. Dit betekent dat het aandeel (middel)grote bedrijven is toegenomen ten koste van het aandeel kleine bedrijven. Opvallend is ook de afname van het percentage bedrijven zonder cultuurgrond. In 1988

bedroeg dit ongeveer 15%; in 1997 is dit nog maar 3% van het totale aantal bedrijven.

Een gevolg van de afname van het aantal agrarische bedrijven is een schaalvergroting van de overgebleven agrarische bedrijven. De gemiddelde omvang van de agrarische bedrijven in de gemeente Harderwijk is dan ook toegenomen. Was de gemiddelde grootte van de agrarische bedrijven in de gemeente Harderwijk in 1988 6,6 ha, in 1997 was deze 9,2 ha.

Productieomvang

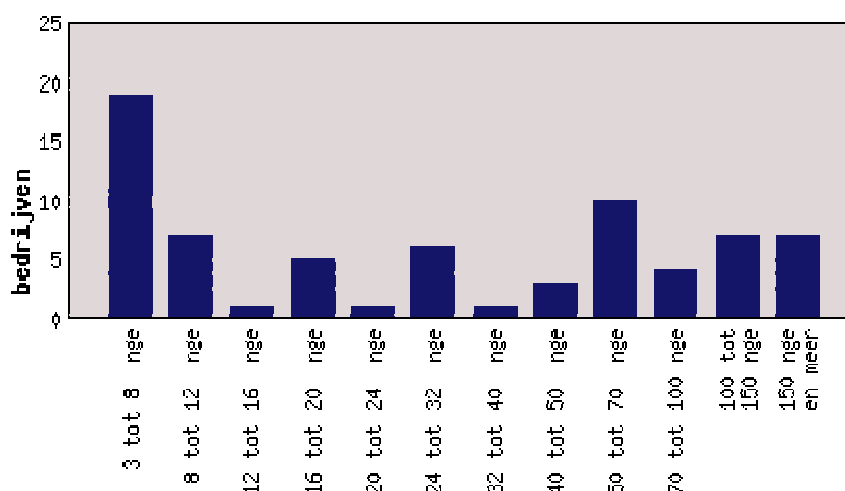
Hoewel de hectare op zich een goede maat is om de onderlinge grootteverschillen tussen bodemgebonden bedrijven te vergelijken, blijken in de praktijk de verschillen toch wat genuanceerder te liggen. De productie van een agrarisch bedrijf is niet alleen afhankelijk van de oppervlakte cultuurgrond, maar in nog sterkere mate van de teelten. De onderlinge verschillen in omvang van de teelten worden gemeten in nge (de Nederlandse grootte-eenheid). Een nge is een economische grootte-eenheid, gebaseerd op de saldi per diersoort en per hectare gewas. Voorbeeld voor het basisjaar 1990: 1 hectare winter-tarwe = 1,17 nge; 1 melkkoe = 0,8 nge.

In de praktijk en uit onderzoek blijkt dat een landbouwbedrijf in de Gelderse Vallei minimaal een omvang moet hebben van 16 nge om als volwaardig bedrijf te kunnen functioneren.

In Harderwijk heeft volgens de CBS-gegevens (1997; zie afbeelding 1) ongeveer 38% van de agrarische bedrijven 50 nge of meer. Een kwart van de agrarische bedrijven (23 bedrijven) heeft een productieomvang tussen de 16 en 50 nge. Hoewel deze bedrijven minder efficiënt zijn, kunnen ze als eenmansbedrijf toch goed functioneren. Een aantal van deze bedrijven heeft echter een zeer gering perspectief op een in sociaal-economisch opzicht verantwoorde agrarische toekomst.

Landbouwtellingen 1980-2000

Harderwijk, 2000



Afbeelding 3 Aantal agrarische bedrijven in Harderwijk ingedeeld naar n.g.e. klasse (bron: CBS landbouwtellingen, 2000)

Ongeveer 37% van de bedrijven (33 bedrijven) heeft een productie-omvang van minder dan 16 nge en is te klein om zich een volwaardig agrarisch bedrijf te mogen noemen. Deze laatste groep bestaat voornamelijk uit nevenberoepsbedrijven of zogenaamde hobbybedrijven: woningen waarbij op hobbymatige wijze enige agrarische activiteiten worden uitgevoerd.

Uit eerdergenoemde cijfers blijkt dat verondersteld mag worden, dat nog vele agrarische ondernemers de gemeente zullen vragen om een alternatieve bestemming aan hun agrarisch bedrijf te geven. In het kader van dit plan zal moeten worden vastgelegd welke alternatieve bestemmingen kunnen worden gegeven.

4.4 Externe productie-omstandigheden

De productie-omstandigheden zijn over het algemeen vrij matig. Langs de Randmeerkust bestaat de agrarische cultuurgrond voornamelijk uit veldkavels; de behoefte aan boerderijverplaatsing is dan ook groot. Ook laat de ontsluiting van bedrijfsgebouwen en percelen te wensen over. De agrarische sector in de gemeenten Harderwijk en Elburg hebben al in 1984 een aanvraag ingediend tot ruilverkaveling van de gronden in deze twee gemeenten.

Momenteel is de Dienst Landelijk Gebied (DLG) zich aan het beraden over het te hanteren landinrichtingsinstrument voor het landinrichtingsproject Harderwijk-Elburg. In het kader van deze landinrich-

ting zullen de productie-omstandigheden sterk verbeterd worden. Met productie-omstandigheden worden bedoeld:

- waterbeheersing;
- verkaveling;
- ontsluiting;
- bedrijfsgebouwen;
- bedrijfslocatie.

Op termijn zal duidelijk worden welke maatregelen zullen worden genomen in het kader van de landinrichting om de externe productie-omstandigheden te verbeteren.

4.5 Ontwikkelingen en perspectief

De vooruitzichten in de agrarische sector variëren per bedrijfstak. Hierna is een beeld gegeven van de ontwikkelingen die zich binnen de verschillende bedrijfstakken afspelen.

Melkveehouderij

De huidige agrarische markt is een verdringingsmarkt, waardoor marges sterk onder druk staan. De lopende EU-besprekingen over de landbouwsubsidies geven wat dat betreft weinig hoop op betere tijden. Zo schommelt al jaren de melkprijs rond de 80 cent per liter en heeft deze prijs eerder de neiging tot zakken dan tot stijgen.

Eendenhouderij

Ongeveer 80 % van de eendenhouderijen in Nederland is gevestigd in de omgeving van Harderwijk en Ermelo. De eenden worden met name voor de vleesproductie gehouden; een nevenproduct daarbij is dons. Hoewel in West-Europa de consumptie van eendenvlees geleidelijk toeneemt, profiteren de mesters in Harderwijk (en in heel Nederland) hier niet altijd van. Een aantal West-Europese landen zijn namelijk zelfvoorzienend. Daarnaast vormt de toegenomen import in het Westen van eendenvlees uit Oost-Europa een bedreiging voor de Nederlandse sector. Dit komt door de lagere prijs van deze Oost-Europese producten.

Overige ontwikkelingen die spelen binnen deze bedrijfstak zijn:

- Aangezien het sinds 1 januari 1998 verplicht is eenden in stallen te huisvesten, zal het productiepatroon minder seizoensmatig worden. De sector is dan in staat om het hele jaar te produceren.
- Vanwege de mestwetgeving is het buiten houden van eenden na 1 januari 1998 vrijwel onmogelijk. Daarom ontstaat er enige financieringsbehoefte van eendenmesters die omschakelen van buiten naar binnen.
- Om de afzet te verbeteren is een imagoverbetering van eendenvlees nodig. Dit moet gesteund worden door foktechnische maatregelen.

- Welzijnseisen zullen de kostprijs verhogen.

Samenvattend kan gesteld worden dat hoewel de eendenhouderij in Harderwijk op zich wel zekere perspectieven heeft, de milieuwetgeving en marktontwikkelingen tenminste een aantal bedrijven voor bepaalde problemen zal plaatsen. Voor sommige bedrijven kan bedrijfsverplaatsing mogelijk een uitkomst bieden.

Varkenshouderij en
kalverhouderij

Hoewel de varkenssector in Harderwijk vrij klein is, zal het effect van de in voorbereiding zijnde Reconstructiewet concentratiegebieden ook aan Harderwijk niet voorbij gaan.

Ook als gevolg van de vigerende wettelijke milieunormen (stank- en verzuringsnormstelling) hebben veel veehouderijbedrijven bovendien geen mogelijkheden meer om hun activiteiten uit te breiden. In veel gevallen is dat noodzakelijk om bijvoorbeeld niet rendabele investeringen te kunnen terugverdienen die het gevolg zijn van aangescherpte milieuvoorschriften.

Verbreiding

Agrarische diversificatie zou een (deel van het) antwoord kunnen vormen op de toenemende kostenstijging en afnemende opbrengsten, maar komt om technische en organisatorische redenen moeilijk van de grond.

Het resultaat is dat vooral de kleine bedrijven het moeilijk hebben.

Vernieuwing

Met name de laatste jaren is er sprake van vernieuwingen in de agrarische sector. Het kan daarbij gaan om zeer specifieke agrarische activiteiten, die van origine minder in agrarisch Nederland werden uitgeoefend, zoals viskwekerijen, wijngaarden en bepaalde vormen van verwerking en vermarkting. Dus niet alleen het fokken van schapen maar ook het slachten daarvan, de verkoop van het vlees (aan restaurants) en de verwerking en de verkoop van wol (dekbedden) of bijvoorbeeld het telen, invriezen en aan de man brengen van klein fruit. In dit verband kunnen ook boerderijrestaurants, excursies bij agrarische bedrijven, festivals, wandel- en fietsarrangementen worden genoemd. Het gaat hierbij niet om willekeurige voorbeelden. Uitgebreide beschrijvingen hiervan zijn te vinden in de "Atlas van het vernieuwend Platteland/Tweehonderd voorbeelden uit de praktijk" en de provinciale nota "Plattelandsvernieuwing in Gelderland" (1998).

De hiervoor genoemde Atlas is voorzien van een voorwoord van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, die stelt dat we best trots mogen zijn op deze vernieuwingen. De vraag blijft evenwel hoe zich deze "nieuwe" activiteiten verhouden tot het bestemmingsplan. In voornoemd boek rept de minister hierover met geen woord.

Duidelijk is dat bepaalde activiteiten al snel in strijd komen met een klassiek agrarisch bestemmingsplan. Er zal dan ook moeten worden gezien of in een nieuw bestemmingsplan in bepaalde gebieden ruimte kan worden gegeven aan nevenactiviteiten die op zich niet agrarisch in de beperkte zin van het woord zijn, maar een ondernemer wel een bredere bestaansbasis kunnen bieden.

Eenzijds moet worden voorkomen dat agrarische bedrijven verstikken door te rigide bepalingen; anderzijds moet gewaakt worden tegen elementen die beslist niet in een agrarisch gebied thuishoren, zoals grootschalige restaurants, koelhuizen e.d. Wellicht moet worden begonnen bij de vraag aan welke verruimingen de Harderwijker agrarische sector behoefte heeft. Bij de beantwoording hiervan ligt er primair een taak bij de betreffende standsorganisaties. Gelukkig zijn er ook bedrijven die over voldoende omvang beschikken om een perspectiefvolle toekomst tegemoet te gaan. Voor hen is het van groot belang dat in het bestemmingsplan voldoende waarborgen worden gegeven om deze toekomst ook daadwerkelijk te kunnen waarmaken.

Natuurbeleid

De landbouw zal ook rekening moeten houden met het natuurbeleid, zoals dit door de provincie en het rijk wordt gevoerd. Dit beleid is erop gericht om plaatselijk op basis van een zogenaamd begrenzingenplan via functiewijziging (delen van) landbouwgebieden om te zetten in natuurgebied (natuurontwikkeling). Dit beleid zal met name in de Mheenlanden consequenties hebben voor het landbouwareaal; het areaal landbouwgronden kan afnemen ten gunste van natuurontwikkeling. In het bestemmingsplan zal moeten worden aangegeven waar natuurontwikkeling kan plaatsvinden en onder welke (procedu-rele) randvoorwaarden.

Eveneens dient rekening te worden gehouden met beperkte areaalsverliezen als gevolg van de uitbreiding van het industrieterrein Lorentz.

Een andere ontwikkeling waar ook in Harderwijk rekening mee dient te worden gehouden is dat bij beëindiging van een agrarisch bedrijf de agrarische cultuurgronden worden verkocht aan een derde. In veel gevallen zal de boerderij verder als woning functioneren. Op deze wijze ontstaat er volgens de uitleg van de Wet Milieubeheer een nieuwe woning in het buitengebied. Dit kan consequenties hebben voor de ontwikkelingsmogelijkheden van met name veehouderijbedrijven in de directe omgeving: bij eventuele aanpassing van de milieuvergunning kan de "nieuwe" woning een obstakel vormen die uitbreiding van de vergunning in de weg staat.

Een ander gevolg is dat de gemeente in die gevallen regelmatig geconfronteerd wordt met verzoeken om een nieuwe woning met eventuele bedrijfsgebouwen op de pas verworven gronden te mogen bouwen. Wanneer sprake is van de opzet van een "nieuw" agrarisch bedrijf kan de gemeente daarin toestemmen. Het buitengebied "versteent" op deze wijze hoe langer hoe meer. Dit kan landschap-
pelijk, maar ook milieutechnisch nadelige gevolgen hebben.

In de landinrichting worden integrale oplossingen gezocht en ontwikkelingen gestuurd. De inhoud van de landinrichting komt bij het regionale beleid (hoofdstuk 12.1) aan de orde.

Wonen

5.1 Huidige situatie

Het wonen in het buitengebied was tot de Tweede Wereldoorlog met name gebonden aan bedrijvigheid op het platteland. Daarna zien we dat steeds meer mensen in het buitengebied komen wonen, die elders (in de omliggende dorpen en steden) werk vinden. Meestal werden bestaande woningen betrokken en opgeknapt maar soms vond ook volledige nieuwbouw plaats. In de jaren zestig en zeventig, toen door de welvaartsontwikkeling het "buiten wonen" sterk in de belangstelling stond, heeft de trek naar het buitengebied zijn hoogtepunt bereikt. Mede door schaalvergroting in de landbouw en de uitstoot van arbeidskrachten wordt de groep mensen steeds kleiner die door hun werk aan het buitengebied gebonden is. Dit proces zet zich nog steeds verder voort. Werden aanvankelijk de arbeidswoningen bewoond door mensen die niet functioneel aan het buitengebied zijn gebonden, de afgelopen jaren dit zich ook in toenemende mate voor bij de boerderijen. De toename van de mobiliteit en de behoefte aan rust en ruimte maken deze vrijkomende woningen en boerderijen tot begeerde objecten.

Een aantal boerderijen is als karakteristiek beoordeeld. Het gaat hierbij om zogenaamde dwarshuisboerderijen van het saksische type (zgn. halle-huis), waarbij het woonhuis dwars voor het bedrijfsge-deelte staat en daarmee een geheel vormt. Bovendien is er meestal sprake van een breed ondiep woonhuis, vaak met de voordeur in de midden, en van een hoog geplaatste kap (de verdieping heeft meestal geheel of gedeeltelijk rechte wanden), met een flauwe dakhelling.

De niet agrarische woonbebouwing ligt grotendeels in een lint langs de Zuiderzeestraatweg en de Molenweg; in het dorp Hierden is sprake van geconcentreerde bebouwing.

5.2 Relevante ontwikkelingen

De gemeente acht het onwenselijk dat er woningen gebouwd worden in het agrarisch gebied, buiten de kernen. Het gemeentelijk beleid is er op gericht het dichtslibben van het buitengebied te voorkomen en de agrarische belangen te beschermen. In beginsel dient derhalve - uit oogpunt van een doelmatige ruimtelijke ordening en in verband met de functie van het buitengebied - de uitbreiding van burgerwoningen zoveel mogelijk te worden tegengegegaan. In het verleden zijn veel woningen en dienstwoningen gesplitst in twee of meer woningen. Ook zijn vrijstaande bijgebouwen zoals schuren, bakhuisjes en

garages in het buitengebied soms omgebouwd tot woning. Met name het ombouwen van vrijstaande bijgebouwen wordt als ongewenste ontwikkeling beschouwd.

Het buitengebied wordt echter steeds meer een woongebied. Veel agrarische bedrijven zijn reeds van functie veranderd, met name in wonen. De vraag naar woningen in het buitengebied zal in de komende periode groot blijven, zowel als gevolg van de vraag door mensen uit Harderwijk als door mensen uit één van de meer stedelijke kernen, en van buiten de regio. Daarnaast zal nog meer dan nu het geval is, het wonen in combinatie met agrarisch getinte hobby's een vlucht nemen, enerzijds omdat verwacht moet worden dat een aanzienlijk aantal boeren het bedrijf in economische zin zullen beëindigen, anderzijds omdat bij veel vestigers verlangens zijn om paarden en pony's of kleinvee te houden. Het is in het belang van de gemeente dat de kwaliteit van het wonen in het buitengebied op een hoog niveau staat. Dat voorkomt de kans op verpaupering. De gemeente wil daarom de volgende ontwikkelingen stimuleren:

Bestaande woningen

Het is algemeen geaccepteerd dat woningen zoveel ruimte bieden dat kinderen kunnen slapen in een eigen slaapkamer, er beschikt kan worden over een fatsoenlijke badkamer en de woning een redelijke woonkamer en keuken biedt. In dit kader is een beperkte vergroting van de woning onder bepaalde voorwaarden mogelijk. Wonen in het buitengebied biedt vaak een mogelijkheid om dieren te houden. In dat verband ligt het voor de hand dat er ruimte wordt geboden om deze huisdieren te stallen.

Functiewijziging wonen

Om kapitaalvernietiging te voorkomen en een doelmatig gebruik van de opstallen mogelijk te maken kan de verandering in de woonfunctie of de realisering van meer woningen een aanvaardbaar ander gebruik vormen (zie ook Kroonbesluit 28-02-1990, Gennip). Dit kan zich met name voordoen in gebieden waar functieverandering dringend gewenst is zoals bij een aantal intensieve veehouderijen langs de rand van het CVN-gebied die vanwege milieutechnische redenen klem zitten. In die gebieden zou in ruil voor de sloop van overtollige agrarische bebouwing een extra woning toegestaan kunnen worden. Hier wordt verderop in het plan nog op teruggekomen. Voor de overige gebieden geldt bij functiewijziging naar wonen dat geen beperking op mag treden van de milieuruimte van in de buurt liggende agrarische bedrijven en bestaande agrarische bedrijven mogen niet worden belemmerd in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Tevens mag de karakteristiek van de bebouwing niet worden aangetast.

Woonboerderijen

Voor veel mensen biedt het buitengebied de ruimte om woonwensen, die wat meer ruimte vragen, te kunnen vervullen. Vooral vrijkomende agrarische bedrijven bieden hiervoor mogelijkheden. Toch blijkt vaak dat wanneer een agrarisch bedrijf de agrarische functie verliest, de schuren naast het hoofdgebouw blijven bestaan. In het algemeen dragen deze niet bij aan een fraai landschapsbeeld. In die gevallen zal sloop van overtollige agrarische gebouwen worden gestimuleerd. Wonen en veehouderij zijn in het kader van de milieuwetgeving vaak functies die niet goed samengaan. De functiewijziging naar wonen kan betekenen dat een nabij gelegen veehouderijbedrijf in z'n ontwikkelingsmogelijkheden wordt beknot als gevolg van de regels uit de richtlijn Veehouderij en Hinderwet

Landgoedwonen

Langs de oostelijke rand van de gemeente ligt het landgoed Essenburgh. In dit gebied komen meer monumentale huizen en boerderijen voor. Aansluitend hierop kan bij functieverandering van agrarische bebouwing in die gebieden de mogelijkheid geboden worden voor een woning op een ruime kavel. Voor deze ruime kavel geldt een aanlegverplichting van bos/natuur met een landgoedachtig voorkomen, waarop een onderhoudsverplichting rust. Tevens kunnen hieraan nadere voorwaarden gekoppeld worden zoals aan de bouwvorm/architectuur en de eis van afbraak van overtollige agrarische bebouwing.

Inwoning

In het vigerende bestemmingsplan Buitengebied III en Hierden Dorp is voor de "rustende boer" een regeling opgenomen waarin het verbouwen van een woning tot twee woningen onder voorwaarden kan worden toegestaan. Het bouwen van een tweede vrijstaande woning is dus niet toegestaan. Deze regeling is van toepassing voor de rustende agrarier. Dit is iemand die zijn werkzaamheden op het betreffende perceel (zo goed als) heeft beëindigd. Daarbij dient er nadrukkelijk sprake te zijn van bedrijfsovername door familie of een andere agrarier. Ook in dit bestemmingsplan zal een dergelijke regeling worden opgenomen.

Openluchtrecreatie

6.1 Huidige situatie (zie kaartje recreatie)

Dagrecreatie

Watersport

De afwisseling in het landschap (de randmeren, open polderlandschappen, besloten bosgebieden, landgoed De Essenburgh etc.) maakt dat het buitengebied van Harderwijk een belangrijke rol speelt voor de recreatie. Een groot deel van het plangebied biedt goede mogelijkheden voor recreatief medegebruik. Het zwaartepunt van de recreatieve activiteiten ligt op de water- en oeverrecreatie op en langs de Randmeren. Harderwijk is hierin met de jachthaven, de historische stad en het Dolfinarium het middelpunt. Mede door de watersport is toerisme één van de belangrijkste economische peilers van Harderwijk. Voor dit bestemmingsplan buitengebied is de watersport van minder belang. De Randmeerkust zal in het bestemmingsplan "Waterfront Harderwijk" geregeld worden.

Landrecreatie

Voor de landrecreatie is met name de Veluwe van belang. Dit gebied is in recreatief opzicht van regionaal belang en is het meest in trek bij wandelaars, fietsers en ruiters. In de rand van het Veluws bosgebied zijn tal van accommodaties (zomerhuisjes, campings) voor verblijfsrecreatie zowel binnen de gemeente als erbuiten. Behoudens de Veluwe komen fiets- en wandelpaden niet of nauwelijks voor in het buitengebied van Harderwijk; wandelaars en fietsers maken veelvuldig gebruik van de diverse plattelandswegen.

Sportvelden

Behoudens het sportpark Strokkel vallen de meeste aanwezige sportparken niet onder het bestemmingsplan buitengebied. In sportpark Strokkel aan de Strokeweg zijn onder meer tennisbanen, voetbalvelden en een atletiekbaan aanwezig.

Verblijfsrecreatie

In het plangebied liggen 5 reguliere kampeerterreinen en twee kampeerterreinen met kamphuizen voor scouting groepen. De meeste terreinen liggen in de bosgebieden "De Duinen" en Strokkel.

Verblijfsrecreatieterreinen

De Schaapskamp 20 standplaatsen uitsluitend van 15 maart-31 oktober
geen stacaravans toegestaan

De Dennenhoek 63 zomerhuisjes
61 seizoensplaatsen
57 toeristische plaatsen
94 jaarstandplaatsen
2 trekkershutten

De Peperkamp 72 seizoensstandplaatsen
13 toeristische standplaatsen
geen stacaravans toegestaan

Het Verscholen Dorp
53 zomerhuizen
80 chalets

De Konijnenberg 15 zomerhuizen
31 seizoensstandplaatsen
11 toeristische standplaatsen
275 jaarstandplaatsen

De Vale Ouwe (Scouting Verbraak Margriet), groepskampeerterein voor groepen onder leiding,
1 kamphuis 25 personen
1 kamphuis 45 personen
kampeerterein voor maximaal 75 personen in tenten

De Veldhorst (Scouting "Ragay-Redoz"), groepskampeerterein voor groepen onder leiding,
1 kamphuis 40 personen
1 kamphuis 30 personen
kampeerterein voor maximaal 100 personen in tenten

Daarnaast is in het plangebied één vrijstelling verleend in het kader van de Wet openlucht recreatie voor het kleinschalig kamperen (Dekker, Grensweg 1) voor maximaal 5 kampeermiddelen in de periode 15 maart - 31 oktober.

Het recreatieterrein "De Woudstee" vormt een knelpunt. De Woudstee wordt sinds enige tijd niet meer als bedrijf geëxploiteerd. De recreatiewoningen van dit terrein zijn in particulier eigendom overgegaan. Inmiddels worden veel recreatiewoningen permanent bewoond en hebben er clandestiene uitbreidingen van bebouwing en erfontsluitingswegen plaatsgevonden. De gemeente is voornemens hier een stringenter handhavingsbeleid te voeren.

6.2 Ontwikkelingen en perspectieven

Dagrecreatie

Terwijl het aantal mensen met een baan toeneemt, neemt ook de behoefte toe om de vrije tijd actief te benutten. Dat gebeurt steeds minder in georganiseerd (sportief) verband, maar steeds meer op individuele basis. Bij voorkeur zoekt men daarvoor de gelegenheid in de eigen woonomgeving. De gemeente vindt dat het buitengebied in toenemende mate moet worden ingericht voor het bieden van de gevraagde ontspanningsmogelijkheden voor de eigen inwoners en voor inwoners uit de regio. Wat betreft de mogelijkheden voor dagrecreatie is het beleid met name gericht op het waar mogelijk verbeteren van de bestaande voorzieningen. Behoudens een plan voor een fietspad door de Mheenlanden worden geen uitbreidingen van de recreatieve infrastructuur voorzien.

Als gevolg van de groei van de sportvereniging VVOG bestaat de behoefte aan uitbreiding van sportgebouwen (kleedruimtes en kantine) op het sportterrein Strokel.

Het Beekhuizerzand heeft deels haar functie als militair oefenterrein verloren. Openstelling van dit gebied zou ten goede komen aan de recreatieve mogelijkheden van Harderwijk, er dient echter tevens gewaakt te worden voor verstoring van de rust c.q. de natuurwaarden.

Kleinschalig kamperen

Per 1 november 1995 biedt de Wet op de openluchtrecreatie de mogelijkheid om bij agrarische bedrijven en woningen kampeerfaciliteiten aan te bieden voor maximaal 10 zgn. kampeermiddelen en gedurende een korte periode voor maximaal 15 kampeermiddelen. In Nederland is deze vorm van "vrijstellingskamperen" sterk in opmars. Vooral het "echte" kamperen bij de boer groeit nog steeds, omdat veel agrariërs er een mogelijkheid in zien om naast hun agrarisch inkomen enige neveninkomsten te verwerven. Hoewel de wet ook de ruimte biedt voor het bieden van kampeerfaciliteiten bij woningen, is de gemeente Harderwijk er voorstander van om het kleinschalig kamperen gekoppeld te houden aan agrarische bedrijven. Met name voor een beperkt aantal kleinere nevenberoepsbedrijven ziet de gemeente mogelijkheden om van het vrijstellingskamperen gebruik te

maken. In de vergunning kan het gemeentebestuur eisen stellen aan de inrichting van het vrijstellingskampeerterrein en aan het maximaal aantal kampeerplaatsen.

Verblijfsrecreatie

Verblijfsrecreatieterreinen

Wat betreft de verblijfsrecreatie is het beleid van de gemeente gericht op het continueren van het gebruik van de bestaande terreinen. Voor grootschalige uitbreidingen kan geen ruimte geboden worden met name vanwege landbouwkundige en landschappelijke belangen. Als gevolg van de regels uit de richtlijn Veehouderij en Hinderwet kan een veehouderijbedrijf in zijn ontwikkelingsmogelijkheden worden beknot door de aanwezigheid van een verblijfsrecreatieterrein. Kwaliteitsverbetering van de bestaande bedrijven wordt wel gestimuleerd.

Niet-agrarische bedrijvigheid

7.1 Huidige situatie

In het plangebied komen diverse niet-agrarische bedrijven voor. De meeste bedrijven zijn gesitueerd in de lintbebouwing van de Zuiderzeestraatweg en Molenweg. Ook op de Hierdense Enk komen enige bedrijven voor. In een aantal gevallen betreft het bedrijven in het buitengebied die in voormalige boerderijen zijn gevestigd. Hieronder zijn de verschillende niet-agrarische bedrijven opgesomd:

Brouwersbosweg	houthandelsbedrijf tuincentrum/hoveniersbedrijf (geen dienstwoning)
Duinweg	loodgietersbedrijf
Grensweg	bouwbedrijf
Kruisweg	rijwielhandel/fietsenmaker
Lage enkweg	kantoor elektriciteitsbedrijf
Leuvenumseweg	dierenasiel
Molenweg	aannemersbedrijf parkhotel, conferentieoord.
Snippendalse weg	aannemersbedrijf
Zandweg	houthandel WMG, waterleidingbedrijf
Zuiderzeestraatweg	cafeteria slagerij vastgoedkantoor detailhandel agrarische en tuinartikelen restaurant handel in sloopmaterialen kantoor RWS instituut voor training, vorming en scholing,

Een aantal van deze bedrijven hoort qua karakter in het buitengebied zoals thuis zoals een houthandel en een hoveniersbedrijf. Andere bedrijven zijn min of meer toevallig in het buitengebied ontstaan. Sommige bedrijven zijn vaak als een klein bedrijf begonnen en hebben zich successievelijk ontwikkeld tot de omvang van vandaag. De beschikbaarheid van (goedkope) bedrijfsruimte was meestal de belangrijkste "vestigingsvoorwaarde". Deze situatie is vaak kenmerkend voor de bedrijfsruimte in het buitengebied, die het ook mogelijk heeft gemaakt dat bedrijven zich in een soort van "broedstoof" hebben kunnen ontwikkelen tot een niveau waarop ze zich op een kwalitatief betere plek zoals een bedrijfsterrein kunnen vestigen. In enkele

gevallen is verplaatsing naar een bedrijfsterrein dan ook gewenst, in verband met milieuhinder en verstoring van het landschapsbeeld. Dit geldt bijvoorbeeld voor de grotere bouwbedrijven, aannemersbedrijven of een sloperij.

7.2 Relevante ontwikkelingen

Bestaande bedrijvigheid

De meeste niet agrarische bedrijven in het buitengebied van Harderwijk zijn betrekkelijk gering qua omvang, veroorzaken weinig hinder en vormen geen of weinig bezwaar voor de omgeving. Handhaving van deze situatie is derhalve niet bezwaarlijk. Grootschalige uitbreidingen van niet agrarische bedrijvigheid in het buitengebied zal in de meeste gevallen niet tot de mogelijkheden behoren. Hiervoor kan op de bestaande bedrijventerreinen ruimte worden gevonden.

Nieuwvestiging

De vestigingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijven in het buitengebied zijn beperkt. Het hergebruiken van agrarische bedrijfsgebouwen biedt wel enige mogelijkheden. Door ontwikkelingen in de landbouw beëindigen regelmatig agrarische ondernemingen de bedrijfsvoering. Daarmee komt een aanzienlijk aantal bedrijfspanden vrij die een nieuwe invulling vragen. In een beperkt aantal gevallen kan dan functiewijziging naar een niet agrarisch bedrijf plaatsvinden. Daarbij gelden onder meer de volgende randvoorwaarden:

- geen uitbreiding bebouwing;
- geen detailhandel;
- geen nadeliger positie omliggende agrarische bedrijven;
- geen "broedplaatsfunctie" voor startende bedrijven;
- geen stalling of opslag buiten de bebouwing;
- dicht bij het stedelijk gebied meer mogelijkheden dan verder weg;
- geen onevenredige vergroting van de verkeersdruk; de bestaande infrastructuur moet hiervoor toereikend zijn.

Vooraf startende bedrijven moeten in aanmerking komen voor vestiging in de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. Dit omdat juist deze bedrijven vanwege de lage huisvestingslasten aangewezen zijn op deze locaties. Hierbij gaat het om ambachtelijke, arbeidsintensieve kleinschalige bedrijvigheid.

8.1 Wegen en paden

De wegen in de gemeente Harderwijk zijn onder te verdelen in wegen met een bovenlokale, interlokale en lokale betekenis. Een weg met een bovenlokale betekenis is de A28. De provinciale wegen zijn wegen met een interlokale betekenis, zoals de N302 (Harderwijk-Lelystad). Deze provinciale weg ligt buiten het plangebied, maar is wel een belangrijke verbindingsweg voor het plangebied en de rest van Harderwijk. Andere belangrijke verbindingswegen in het plangebied zijn de Parallelweg langs de spoorlijn en de Zuiderzeestraatweg; deze laatste weg vormt de verbinding tussen Harderwijk en Nunspeet.

De overige wegen in het plangebied vormen de verbinding tussen de verschillende kernen en zorgen voor de ontsluiting van de agrarische cultuurgronden en de agrarische bedrijven. Zo zijn bijvoorbeeld de wegen in het zuidelijk deel van het plangebied, zoals de Grensweg, de Grevenhofsweg en Overkampsweg, ontstaan tijdens het agrarisch gebruik van de Hierder Enk. In het noordelijke deel van het plangebied komt een aantal doodlopende wegen voor (Ooster Mheenweg, Kleine Mheenweg, Pericksteeg). Dit zijn weggetjes die van oorsprong dienden om het vee van de boerenhoeve naar de Mheen te leiden; deze weggetjes lopen dood op de weidegronden.

Ten zuiden van de zuiderzeestraatweg komen nog smalle zandpaadjes voor. Dit zijn voetpaden of karresporen binnen een blok akkerbouwpercelen van één eigenaar die dienden ter ontsluiting van de percelen.

Spoorweg

De spoorlijn tussen Amersfoort-Zwolle vormt naast de A28 eveneens een belangrijke bovenregionale verbinding.

8.2 Kabels en leidingen

Gasleiding

In het plangebied liggen twee aardgastransportleidingen van de N.V. Nederlandse Gasunie, namelijk:

- ten noorden van de spoorlijn Amersfoort-Zwolle: deze leiding heeft een bedrijfsdruk van 39,9 bar en een diameter van 12";
- ten zuiden van de A28: deze leiding heeft een bedrijfsdruk van 66,2 bar en een diameter van 36".

In de circulaire van het Ministerie van VROM, kenmerk DGMH/B nr. 0104004 van 26 november 1984 worden richtlijnen gegeven met betrekking tot de veiligheid. Als uitgangspunt geldt dat bestemmingen

welke voorzien in het regelmatig verblijf van personen in beginsel buiten de zogeheten toetsingsafstand dienen te worden gerealiseerd.

De toetsingsafstand is de afstand waarbinnen men rekening moet houden met de effecten van een eventuele leidingbreuk en is afhankelijk van de diameter en druk van de betreffende leiding. Voor de transportleidingen geldt respectievelijk een toetsingsafstand van 30 m en 115 m ter weerszijden van de hartlijn van de leiding. Afwijkingen hiervan zullen beperkt dienen te blijven tot die gevallen waarin planologische, economische dan wel technische overwegingen dit noodzakelijk maken. Hierbij zal door de leidingbeheerder nagegaan moeten worden of dit op grond van de leidingspecificaties dan wel door middel van het treffen van additionele maatregelen toelaatbaar is.

De veilige ligging van de betreffende gasleiding is voldoende gewaarborgd door de privaatrechtelijke afspraken tussen de beheerder van de gasleiding en de betrokken eigenaren van gronden.

Straalpaden

Een belangrijk deel van de interlokale telecommunicatieverbindingen verloopt in Nederland via de ether met behulp van zgn. straalverbindingen. Via daarvoor opgerichte torens wordt informatie overgestraald. Ter bevordering van een ongestoorde verbinding is het noodzakelijk dat er geen belemmeringen in de vorm van gebouwen e.d. aanwezig zijn in het straalpad. Omdat het aardoppervlak bol en het "straalpad" recht is, varieert de hoogte tussen het straalpad en het aardoppervlak. In samenhang daarmee gelden er onder het straalpad variërende maximale bouwhoogten.

Over het buitengebied van de gemeente Harderwijk lopen 2 straalpaden van het Ministerie van Defensie (PTT-straalpaden komen hier niet voor). Ter bescherming van deze straalverbindingen dient binnen een zone van 200 m rekening te worden gehouden met eisen ten aanzien van hoogte, aard en situering van de bebouwing. De maximale hoogte van de toegestane bebouwing binnen deze zones is, afhankelijk van de trajecthoogte van deze straalverbindingen.

Overige militaire belangen

Naast de hiervoor genoemde straalpaden zijn in het plangebied ook de volgende militaire objecten aanwezig:

- het militair oefenterrein Beekhuizerzand;
- het voormalige Interneringskamp, dat nu in gebruik is als militair oefenterrein.

- | | |
|------------------------|--|
| Hoogspanningsleidingen | <p>In het plangebied bevinden zich de volgende hoogspanningsleidingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harderwijk-Nunspeet (50 kv, zakelijk recht 35 m); - Harderwijk-Nijkerk (50kv, zakelijk recht 35 m); - Harderwijk Zuiderveld Lelystad (150 kv, zakelijk recht 60 m); - Harderwijk Ede (150 kv, zakelijk recht 45 m) |
|------------------------|--|

8.3 Relevante ontwikkelingen

Infrastructuur	Ten gevolge van het mogelijk doortrekken van de verkeersweg om Frankrijk kan de bestaande wegenstructuur in het gebied gaan veranderen. Overigens is doortrekking niet de eerste optie in de visie van de gemeente. Veeleer ligt de verbreding van de N302 voor de hand en wel het tracé tussen de aansluiting op de A 28 en het nieuwe aquaduct.
----------------	--

Militaire terreinen	Ook ten aanzien van de militaire belangen zijn er diverse ontwikkelingen gaande. Er is sprake van enige onzekerheid over de veiligheid en het beheer van de (voormalige) militaire terreinen in het buitengebied van Harderwijk, zoals het Beekhuizerzand dat deels haar functie als militair oefenterrein heeft verloren.
---------------------	---

Milieukundige situatie

9.1 Algemeen

In algemene zin wordt het milieu in ernstige mate bedreigd door de gevolgen van onze hedendaagse wijze van leven, produceren, consumeren en vervoer. Hoewel een groot aantal van deze problemen zich op mondiale schaal voordoet, zijn er ook legio milieuproblemen die zich op landelijk niveau afspelen. Om deze problemen het hoofd te bieden is er een groot aantal landelijke maatregelen noodzakelijk zoals ten aanzien van de industrie, de huishoudens, het verkeer en de beperking van afvalstromen.

Het plangebied maakt onderdeel uit van het actiegebied Harderwijk-Elburg. Dit houdt in dat in dit gebied sprake is van een hoge milieubelasting, maar met kansen op verbetering. Milieubedreigingen in het actiegebied zijn verzuring, vermesting, verspreiding, verstoring en verdroging. Dit hoofdstuk gaat in op de vijf genoemde milieubedreigingen.

9.2 Verzuring

Een aantal stoffen in het milieu is schadelijk door hun verzurende werking in de bodem en soms rechtstreeks op planten. Bij deze schadelijke stoffen dient een onderscheid gemaakt te worden tussen enerzijds zwavel- en stikstofoxiden en anderzijds ammoniak. De zwavel- en stikstofoxiden komen vooral in ons milieu door de industrie en elektriciteitscentrales, door de schoorstenen van huishoudens en door de uitlaatgassen van het verkeer. In Gelderland is het verkeer voor 25% verantwoordelijk voor de uitstoot van verzurende stoffen, de landbouw echter voor 55%. Bij de landbouw gaat het om ammoniak dat naast een verzurende ook een vermestende werking heeft. De belangrijkste bron van ammoniak is de veehouderij. Omdat een belangrijk deel van de ammoniakemissie in de directe omgeving neerslaat zijn de gevolgen van grote concentraties veehouderijbedrijven in de naaste omgeving te constateren. De ammoniakemissie in de gemeente Harderwijk bedroeg in 1994 gemiddeld 92.000 kg NH₃ per jaar; de emissie is langs de Randmeerkust gemiddeld lager dan in de gebieden waar veel intensieve veehouderijen voorkomen (bron: Intergemeentelijk Ammoniakreductieplan, 1996; zie ook paragraaf 12.2). Door de provincie is berekend dat de ammoniakemissie in Harderwijk in het jaar 2000 is afgenomen tot gemiddeld 74.000 kg NH₃ per jaar, wanneer aangenomen wordt dat ca. 30% van de intensieve veehouderij beschikt over een emissie-arme stal.

De totale verzurende depositie in de gemeenten Elburg, Nunspeet, Harderwijk en Oldebroek varieert tussen de 1.400 en 3.000 mol per hectare per jaar; de gemiddelde ammoniakneerslag bedraagt 2.000 mol per ha per jaar. In het Gelders Milieuplan van de provincie Gelderland zijn voor de depositie van ammoniak de volgende doelstellingen geformuleerd: voor het jaar 2000 en 2010 respectievelijk 1.000 en 600 mol ammoniak per ha per jaar. Om deze doelstellingen te halen zijn de volgende emissie-reductiedoelstellingen voor de agrarische sector geformuleerd, uitgaande van een reductie van 30 % in het jaar 1991 ten opzichte van 1980 (ARP, 1996):

- in de periode 2000-2005: 50 tot 70 % ammoniakreductie t.o.v. het jaar 1980;
- in de periode 2010-2015: 70 tot 90 % (in de concentratiegebieden van de intensieve veehouderij) ammoniakreductie t.o.v. het jaar 1980.

De problematiek van de verzuring als gevolg van ammoniak wordt niet alleen veroorzaakt door de hoge intensiteit, maar ook door de aanwezigheid van natuurgebieden die door bodemsamenstelling en vegetatie extra gevoelig zijn voor verzuring. In het plangebied is bijvoorbeeld het Centraal Veluws Natuurgebied een verzuringsgevoelig element. De ammoniak heeft overigens niet alleen schadelijke invloed op de natuur. Ook de kwaliteit van het grond- en drinkwater kan er indirect door bedreigd worden.

Sinds 8 mei 2003 is de Wet Ammoniak en veehouderij in werking. Op grond van deze wet worden voor verzuring gevoelige gebieden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur aangemerkt als kwetsbare gebieden. In deze kwetsbare gebieden en in een zone van 250 m daaromheen gelden beperkingen voor de ammoniak-emissie uit veestallen. Voor agrarische bedrijven brengt dit met zich mee dat uitbreidingen aan banden worden gelegd en voorts dat nieuwvestiging niet langer mogelijk is. GS hebben op 17 september 2002 voorlopig vastgesteld welke gebieden deel uitmaken van de provinciale hoofdstructuur. De exacte ligging van de kwetsbare gebieden laat zich vaststellen op basis van de combinatie provinciale EHS en de bij wet vastgestelde voor verzuring gevoelige gebieden. Voor Harderwijk betekent dit dat het gebied van de Mheenlanden voor een niet onaanzienlijk deel als kwetsbaar gebied is bestempeld. De gemeente heeft inmiddels rechtsmiddelen ingezet tegen de voorlopige vaststelling. Dit vanwege de ligging van een aantal agrarische bedrijven binnen het aangewezen gebied en vanwege het feit dat de gemeente, via het onderhavige bestemmingsplan, functiewijziging mogelijk wil maken, gericht op nieuwvestiging van agrarische bedrijven in het gebied van de Mheenlanden. Ten tijde van de

vaststelling van het bestemmingsplan is omtrent het bezwaarschrift nog niet beslist.

9.3 Vermesting

Onder veresting wordt verstaan de toename van de hoeveelheden mineralen, die als voedingsstoffen in het milieu aanwezig zijn. Een overmaat aan deze voedingsstoffen in bodem en water leidt tot achteruitgang van de natuur, met name van de voedselarme graslanden en watermilieus. Te hoge veresting van het oppervlaktewater kan leiden tot sterke algengroei, waardoor het natuurlijk evenwicht ingrijpend verstoord kan worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Randmeren, die gevoelig zijn voor eutrofiëring.

Voor de verestingsproblematiek zijn twee stoffen van belang: nitraat (NO_3^-) en fosfaat (P_2O_5). Deze stoffen gedragen zich in de bodem heel verschillend: nitraten spoelen gemakkelijk uit en zijn daarom een bedreiging voor grond- en oppervlaktewater, terwijl fosfaten tot een zeker verzadigingspunt worden vastgelegd in de bodem. Daarna spoelen ze uit naar het grondwater. Hoe hoger de grondwaterstand en hoe lager het ijzer- en aluminiumgehalte, des te eerder deze fosfaatuitspoeling tot milieuproblemen leidt. In Gelderland is ondertussen ongeveer de helft van de bodems met fosfaat verzadigd. De belangrijkste oorzaak van de nitraat- en fosfaat problematiek is de landbouw. Nitraat is daarbij vooral afkomstig van de melkveehouderij, fosfaat van de intensieve veehouderij. Door een overmatige mestgift (zowel dierlijke mest als kunstmest) komen grote overschotten in bodem en water. Van recente maatregelen en wetgeving mag daarom veel resultaat verwacht worden, met name waar deze gericht is op een evenwichtige mineralenhuishouding. Het zal daarna overigens nog enige tijd duren voordat de overmatige nitraten volledig zijn uitgespoeld en afgevoerd. Voor de fosfaten blijft dan vervolgens nog het probleem over van de verzadigde bodems.

9.4 Verspreiding

Met verspreiding wordt bedoeld de verspreiding van milieuvreemde en gevaarlijke stoffen in de omgeving. Met name de industrie is een grote potentiële bron van deze stoffen, maar ook bestrijdingsmiddelen uit de landbouw worden tot dit thema gerekend.

9.5 Verstoring

Onder de verstoring wordt verstaan de negatieve beïnvloeding van de milieukwaliteit door geluidhinder, stankhinder, hinder van trillingen of verhoogde veiligheidsrisico's. Binnen het plangebied bevinden zich diverse voorzieningen die door hun verstoring beperkingen geven voor bouwen en het uitvoeren van werken en werkzaamheden. Voor het plangebied zijn met name geluidhinder (wegverkeers- en railverkeerslawaaï), stankhinder en externe veiligheid van belang.

9.5.1 Geluidhinder

Ten aanzien van geluid zijn vanuit de ruimtelijke ordening geluidszones van belang rond spoorwegen, (auto)wegen en industrieterreinen. Ingevolge het bepaalde in de Wet geluidhinder is het nodig om voor alle (spoor)wegen en industriële activiteiten de geluidhinder vast te stellen.

Wegverkeerslawaaï

Ten aanzien van wegverkeerslawaaï geldt een zone rond wegen waarbinnen een akoestisch onderzoek verplicht is. Hierbij is het belangrijk na te gaan of de geluidsbelasting (op de bebouwingslijn van een huis) de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) overschrijdt. Is dit het geval dan is het nodig na te gaan waar de maximale grenswaarde (voor burgerwoningen 55 dB(A)) en voor agrarische bedrijfswoningen 60 dB(A)) zijn gelegen. Dit is van belang om te kunnen vaststellen binnen welk gebied nog woningbouw mogelijk is. Wegen binnen of grenzend aan het plangebied, waarbij een hoge geluidsbelasting optreedt zijn onder andere:

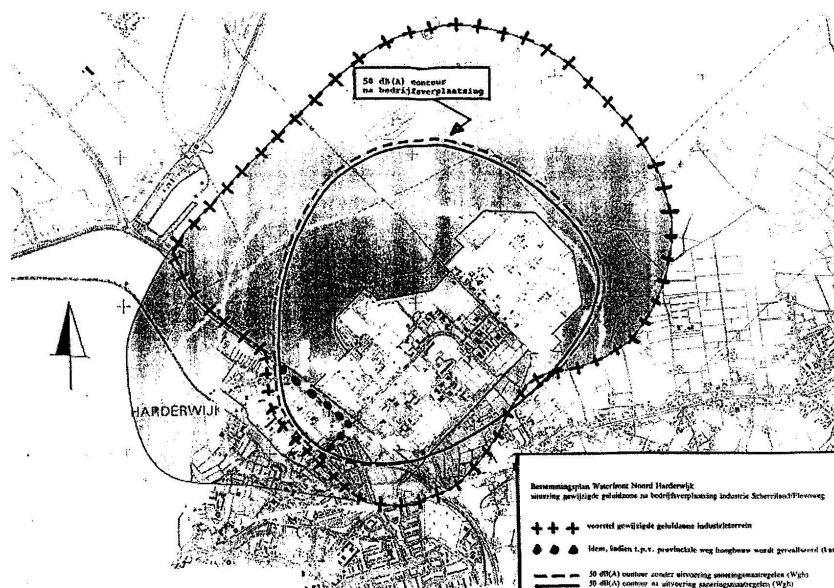
- de A28 (Amersfoort-Zwolle);
- de zuiderzeestraatweg.

Railverkeerslawaaï

Bij railverkeer geldt een voorkeurswaarde van 57 dB(A). De maximale ontheffingsgrenswaarde is 70 dB(A). Binnen het plangebied ligt de spoorlijn Amersfoort-Zwolle.

Industrielawaaï

Rond het industrieterrein Lorentz is een geluidszone met een 50 dBA contour gelegen, welke voor een deel in het bestemmingsplan Buitengebied is gelegen (zie afbeelding 3).



Figuur 3: Geluidszone van bedrijventerrein Lorentz na bedrijfsverplaatsing

9.5.2 Stankhinder

In verband met hinder als gevolg van geur/stank van een agrarisch bedrijf moet de gemeente bij de vergunningverlening aan veehouderijbedrijven op grond van de richtlijn "Veehouderij en Hinderwet" en het "Besluit melkrundveehouderijen" rekening houden met voor stank gevoelige objecten, zoals woningen, recreatiebedrijven etc. De richtlijn "Veehouderij en Hinderwet" geldt voor alle veehouderijbedrijven, met uitzondering van de melkrundveehouderijbedrijven met een omvang kleiner dan 50 mestvarkenseenheden (mve's); daarvoor geldt het genoemde "Besluit melkrundveehouderijen".

De richtlijn "Veehouderij en Hinderwet" gaat uit van een ruimtelijke scheiding van agrarisch bedrijf en stankgevoelig object. In de richtlijn is enerzijds rekening gehouden met het soort bedrijf (soort vee, bedrijfsgrootte, wijze van mestopslag en mestbehandeling) en anderzijds met de hindergevoeligheid van de omgeving door indeling hiervan in vier omgevingscategorieën. Als basis voor de beoordeling van de mogelijke hinder is het mestvarken gekozen (mve's). Enkele andere diersoorten worden met behulp van een omrekeningsfactor in deze basiseenheid uitgedrukt.

Er is rekening gehouden met de volgende vier omgevingscategorieën:

Categorie I:

In de directe omgeving van het bedrijf is/zijn gelegen:

- a. de bebouwde kom met stedelijk karakter;
- b. zeer stankgevoelige objecten (ziekenhuis, sanatorium, internaat, etc.);
- c. objecten voor verblijfsrecreatie (bungalowpark, camping³, etc.).

Categorie II:

In de directe omgeving van het bedrijf is/zijn gelegen:

- a. bebouwde kom of aaneengesloten woonbebouwing van beperkte omvang in een overigens agrarische omgeving (buurschap, gehucht etc.);
- b. objecten van dagrecreatie (zwembaden, speeltuinen, sportvelden, golfbanen etc.);

Categorie III:

In de directe omgeving van het bedrijf ligt of liggen:

- a. meerdere verspreid liggende niet-agrarische bebouwingen die aan het betreffende buitengebied een overwegende woon- en/of recreatiefunctie verlenen.

Categorie IV:

In de directe omgeving van het bedrijf ligt of liggen:

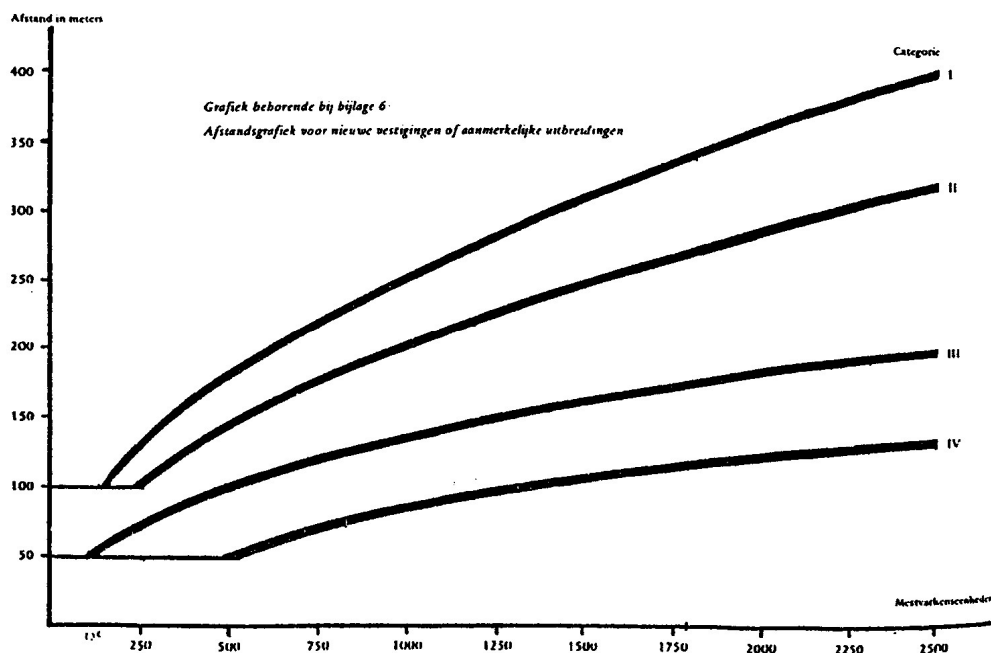
- a. andere agrarische bedrijven die niet beschouwd kunnen worden als intensieve veehouderij;
- b. enkele verspreid liggende niet-agrarische bebouwingen.

Afhankelijk van welke omgevingscategorie sprake is, kan in de zgn. afstandsgrafiek (zie afbeelding 3) worden afgelezen welke afstand tot de in de omgeving aanwezige bebouwing dient te worden aangehouden.

Voor melkrundveehouderijen kleiner dan 50 mve gelden afwijkende normen. Bij deze bedrijven dienen de volgende afstandsnormen in acht te worden genomen tussen deze bedrijven en woningen of stankgevoelige objecten:

- minimaal 50 m voor nieuwe bedrijven (bedrijven kleiner dan of gelijk aan 50 mve);
- minimaal 25 m voor bestaande bedrijven.

³ Uitgezonderd het "kamperen bij de boer"



Afbeelding 4 Afstondsgrafiek voor nieuwe vestigingen of aanmerkelijke uitbreidingen.

Verder geldt voor de bestaande bedrijven met minder van 50 stuks melkvee dat de afstand tussen het bedrijf en het stankgevoelige object minimaal 25 m moet zijn. Bedraagt het aantal dieren meer dan 50 dan geldt een minimumafstand van 50 m. Voldoen bedrijven niet aan deze normen dan betekent dit niet dat er geen vergunning kan worden afgegeven, maar dat moet worden gezien of vergunningverlening mogelijk is.

In 1999 is door Witteveen en Bos een onderzoek uitgevoerd naar geurhinder als gevolg van de intensieve veehouderijen langs de A28. Dit onderzoek heeft geleid tot een zonering in geureenheden. De geurimmissie is de geurconcentratie die gedurende een bepaalde tijd in de omgeving van de bron wordt waargenomen (ten gevolge van de geuremissie), in het algemeen uitgedrukt in geureenheden (ge) per m³. Op kaart .. zijn de grenswaarde en streefwaarde van geurhinder aangegeven. In het gebied binnen de grenswaarde is de stankhinder voor stankgevoelige objecten zoals bedoeld in de richtlijn Veehouderij en Stankhinder niet acceptabel. Het gebied tussen de grenswaarde en de streefwaarde dient beschouwd te worden als een gebied waarbinnen gezocht zal moeten worden naar de balans tussen de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden en de milieubelasting van de zittende bedrijven die in alle redelijkheid eisbaar en in praktische zin handhaafbaar is.

9.5.3 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om de kans voor een mens om gewond of ziek te worden of te komen overlijden door calamiteiten (uitgedrukt in kans op overlijden per jaar). Dit aspect speelt een rol bij de in het plangebied gelegen buisleidingen (hoofdaardgasleidingen). Tevens is dit aspect aan de orde bij het railtransport (chloortreinen van Groningen naar Rotterdam) en bij wegtransport. Bij de gastransportleidingen zijn de veiligheidsafstanden van het ministerie van VROM (DGMH/B nr. 0104004 d.d. 26 november 1984) van toepassing. Vanuit het oogpunt van veiligheid en bedrijfsvoering is het oprichten van enig bouwwerk niet toegestaan binnen een afstand van enkele meters gerekend uit het hart van de leiding. Voor de leidingen van 4, 6 en 8 inch (40 bar.) geldt een afstand van 5 m ter weerszijden van de hartlijn van de leiding, althans voorzover het gaat om incidentele bebouwing.. Tevens is het uitvoeren van werkzaamheden, die een veilig en bedrijfszeker gastransport in gevaar kunnen brengen, binnen deze strook niet toegestaan. Bij de toepassing van een wijzigingsbevoegdheid die valt binnen de toetsingsafstand zal vooraf overleg met de Gasunie plaats dienen te vinden.

9.6 Verdroging

Bij verdroging worden de gezamenlijke effecten beschouwd die optreden door de daling van de grondwaterstand en kwelafname. Door verdroging worden bodemevenwichten verstoord waardoor effecten van verzuring, vermesting en verspreiding worden versterkt.

Als gevolg van grondwateronttrekkingen op de Veluwe en in minder mate beregening door de landbouw, komt er in het bijzonder in de randgebieden verdroging voor. In zowel het waterwingebied als het grondwaterbeschermingsgebied wordt tevens de kwaliteit van het grondwater beschermd ten behoeve van de waterwinning door een aantal activiteiten te verbieden, dan wel ontheffingplichtig te maken (zoals mestopslag, aanleg van infrastructuur, het gebruik van bestrijdingsmiddelen, bodemlozingen en vestiging van bepaalde bedrijven).

Er zijn geen belemmeringen in de vorm van bodemverontreiniging in het buitengebied van de gemeente Harderwijk.

Deel 2 Beleidskader

10.1 Vijfde nota Ruimtelijke ordening (deel 1 kabinetsstandpunt)

In de 5^e nota ruimtelijke ordening wordt het ruimtelijk beleid tot 2020 vastgelegd. Daarnaast wordt een doorkijk geboden tot het jaar 2030. De 5^e nota behandelt de ontwikkelingen en het beleid aan de hand van 4 thema's (natuur en landschap, stad en land, stedelijke netwerken en water). De uitwerking vindt plaats per landsdeel. Harderwijk maakt onderdeel uit van landsdeel oost.

De bijzondere kwaliteiten van de Veluwe als aaneengesloten natuurgebied worden verder uitgebouwd. Mede begeleid door een integraal ruimtelijk ontwerp verbeterd de reconstructie de kwaliteit en vitaliteit van het platteland, en ontstaat een nieuw evenwicht tussen de diverse functies in het landelijk gebied. De landbouw krijgt nieuwe vestigingsmogelijkheden in ontwikkelingsgebieden. Het evenwicht in de regionale watersystemen (sponswerking) wordt hersteld door water langer vast te houden, de afstroming via belken te vertragen en de bergingsmogelijkheden te vergroten. Dit wordt gecombineerd met natuurbehoud en -ontwikkeling. In de infiltratiegebieden (de hogere delen van het zandgebied, zoals de Veluwe) wordt het grondgebruik getransformeerd naar schonere gebruiksvormen.

Voor het buitengebied van Harderwijk zijn de volgende gewenste ontwikkelingen van belang:

- De Veluwe als belangrijk natuurgebied, vogelrichtlijngebied en ecologische hoofdstructuur, en als groene-contourgebied
- De Randmeren en randmeerkust als "Natte as van Nederland"
- Het vasthouden en schoonhouden van regenwater.

Het Kabinetsstandpunt is op 28 november 2001 aangeboden aan de Tweede Kamer. Een actualisering van het rijksbeleid is neergelegd in de "Stellingnamebrief Nationaal Ruimtelijk Beleid", vastgesteld in de ministerraad van 1 november 2002. Behandeling van het rijksbeleid in de Tweede Kamer heeft nog niet plaats gevonden. In de Vijfde Nota is onder meer het Nationaal Landschap Veluwe aangegeven. Volgens de Stellingnamebrief houdt het kabinet vast aan Nationale Landschappen. Gezien het nationale belang daarvan passen grootschalige verstedelijkeringen daar niet in. Wat betreft wonen is er in een Nationaal Landschap ruimte voor de eigen bevolkingsgroei, maar ook niet meer dan dat.

Een belangrijke nationale opgave is het beschermen en verder ontwikkelen van de ruimtelijke kwaliteiten van stad en platteland. Voor dit doel zijn in de Vijfde Nota gebieden aangewezen, waarin de verstedelijkingsopgave wordt gebundeld. Buiten de bundelingsgebieden is

uitbreiding vooral mogelijk in opvangkernen om de overige verstedelijking op te vangen. Harderwijk valt niet onder de bundelingsgebieden. Gezien de provinciale status als regionaal centrum ligt een functie als opvangkern voor de Noordwest-Veluwe in de lijn der verwachting. Zoals genoemd draagt Harderwijk met deze status bij aan de bescherming van natuur- en landschapswaarden in het Nationaal Landschap de Veluwe.

10.2 Vierde nota over de ruimtelijke ordening extra (VINEX)

In de VINEX heeft de regering een koersbepaling voor het landelijk gebied uitgezet. Deze koersbepaling heeft als doel het duurzaam handhaven en/of ontwikkelen van de ruimtelijke kwaliteit. Dit gebeurt door per gebied aan te geven welke ontwikkelingsrichting wordt voorgestaan, ofwel waarmee rekening moet worden gehouden bij bestemming en inrichting van het landelijk gebied.

Een koers beoogt geen monofunctionele ontwikkeling na te streven, in de meeste gebieden komt een veelheid aan functies voor, alleen de onderlinge verhouding (accenten) en relatie wisselt per koers. Voor de gemeente Harderwijk geldt de blauwe en de groene koers.

Blauwe koers

Voor het gebied dat grofweg tussen het Veluwemeer en de spoorlijn ligt, is gekozen voor een beleid gericht op verbrede plattelandsontwikkeling (de zgn. "blauwe koers"). Verbrede plattelandsontwikkeling betekent in de praktijk dat het beleid gericht is op het stimuleren van interessante combinaties van agrarische productie met bepaalde vormen van recreatie en toerisme, natuurbeheer, bosbouw, landschapsbeheer en watervoorziening. De ontwikkeling van de zgn. ecologische hoofdstructuur⁴ neemt in de gebieden, waar het beleid gericht is op verbrede plattelandsontwikkeling, een belangrijke plaats in. Aan de ontwikkeling van grootschalige verstedelijking, infrastructuur en geconcentreerde productiecomplexen van intensieve landbouw wordt geen ruimte geboden. Wel kunnen op het landelijk gebied gerichte vormen van bedrijvigheid en aangepaste woonvormen worden ingepast. Specifiek voor de randzone en het Veluwemeer geldt dat het accent ligt op aanpassing, gericht op natuurontwikkeling en ontwikkeling van recreatie in de polders en op landschapsbouw en natuurbeheer op het oude land in samenhang met landbouw, recreatie en toerisme.

Groene koers

In de groene koersgebieden, waar het CVN toe behoort, zijn daarentegen met name ecologische kwaliteiten richtinggevend. Het beleid is

⁴ Hiermee wordt bedoeld een "natuurnetwerk" bestaande uit natuurgebieden die via voor flora en fauna van belang zijnde verbindingzones met elkaar zijn of worden verbonden.

	hier gericht op extra inspanningen ten behoeve van behoud en ontwikkeling van natuurlijke ecosystemen, herstel van ecologische relaties, het bereiken van een bijzondere milieukwaliteit en het optimaliseren van hydrologische omstandigheden.
Open ruimte	Het CVN is tevens aangegeven als open ruimte. In deze open ruimte geldt een restrictief rijksbeleid: <i>"In de open ruimten mag in beginsel geen uitbreiding van ruimtebeslag door verstedelijking plaatsvinden."</i>
Hoofdtransportas	De spoorlijn is in de Vinex aangegeven als hoofdtransportas rail voor personenvervoer.
10.3 Structuurschema Groene Ruimte	
Algemeen	Het Structuurschema Groene Ruimte (1992) geeft een beschrijving van het rijksbeleid met betrekking tot de inrichting van de ruimte in het landelijk gebied voor de komende jaren en integreert op rijksniveau het strategisch karakter van het sectorbeleid (bijvoorbeeld de Structuurnota Landbouw, het Natuurbeleidsplan en de Nota Kiezen voor recreatie) en het richtinggevend beleidskader van het facetbeleid (Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening, het Nationaal Milieubeleidsplan en de Derde Nota Waterhuishouding).
WCL de Veluwe	Het gehele buitengebied van de gemeente Harderwijk maakt deel uit van het Waardevolle Cultuurlandschap de Veluwe. Dit houdt in dat het rijk initiatieven om in dit gebied tot een goed afstemming van functies te komen inhoudelijk en financieel wil steunen, mits dit in overeenstemming is met het zgn. koersenbeleid.
Veluwe	In het Structuurschema is overeenkomstig het Natuurbeleidsplan de Veluwe als natuurkerngebied binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aangeduid. Dit betekent dat er binnen deze gebieden op rijksniveau veel belang wordt gehecht aan het behoud van de bestaande en de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden. Dit kan ten koste gaan van de andere functies, zoals de agrarische functie.
Randmeren	De Randmeren maken deel uit van het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief "Nederland-Waterland" en zijn aangewezen als kern- en natuurontwikkelingsgebied overeenkomstig het Natuurbeleidsplan. Dit betekent dat zowel natuur als recreatie een plaats moeten krijgen binnen de Randmeren.
Mheenlanden	Het gebied "De Mheenlanden", grofweg het gebied ten noorden van de Zuiderzeestraatweg, is aangewezen als kerngebied binnen de

EHS. Om de natuurdoelstelling in deze en andere delen van de EHS te realiseren heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld. Procedureel betekent dit dat op provinciaal niveau gebieden door Gedeputeerde Staten worden begrensd in een zogenaamd begrenzingsplan, waarbinnen deze middelen zullen worden ingezet. Momenteel is het begrenzingsplan, waar het plangebied toe behoort, in voorbereiding.

10.4 EU Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Vogelrichtlijn

De EU Vogelrichtlijn heeft tot doel vogelsoorten en hun leefgebieden te beschermen. Elke EU lidstaat is verplicht om alle maatregelen te nemen om een voldoende gevarieerdheid aan leefgebieden met een voldoende omvang te beschermen, in stand te houden of te herstellen. Dit dient te geschieden door het aanwijzen van belangrijke leefgebieden als speciale beschermingszone. Bij de keuze en begrenzing van deze gebieden worden uitsluitend ornithologische criteria gehanteerd. In deze speciale beschermingszones zal het huidige gebruik in het algemeen kunnen worden voortgezet maar intensiveringen van bepaalde functies en nieuwe activiteiten met een negatief effect op de vogelkundige waarden dienen te worden beoordeeld of deze met toepassing van compensatie toch kunnen worden uitgevoerd. In het Aanwijzingsbesluit van 24 maart 2000 aangaande de EU Vogelrichtlijn zijn het Veluwemeer met een brede oeverzone en het CVN-gebied ten zuiden van de A-28 aangewezen als speciale beschermingszone. In deze gebieden moet de overheid passende maatregelen nemen om er voor te zorgen dat de kwaliteit van het leefgebied voor vogels waarvoor het gebied is aangewezen niet verslechterd en er geen storende factoren met significante effecten optreden. Voor het plangebied gaat het dan om gebieden met de bestemmingen "Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden" en "Natuur- en bosgebied". Deze bestemmingen doen recht aan het feitelijke gebruik alsmede aan de bescherming van de bestaande waarden, te weten: bescherming en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden en van de natuurlijke waterhuishouding en extensief dagrecreatief medegebruik. De richtlijn bepaalt dat de bestaande bebouwing (niet-agrarische bedrijven, woningen, inclusief tuinen en erven) en verhardingen geen deel uitmaken van de SBZ. De uitsluiting van de bestaande bebouwing en verhardingen, alsmede van de agrarische gronden betekent voor het onderhavige bestemmingsplan dat legalisering van de bestaande gebruiksfuncties in ruime zin binnen de SBZ op geen enkele wijze strijdig is met de doelstellingen van de Vogelrichtlijn.

Op de Veluwe gaat het om de volgende vogelsoorten: wespandief, nachtzwaluw, ijsvogel, zwarte specht, boomleeuwerik, duinpieper en grauwe klauwier. Deze vogels komen voor in stuifzanden, heide en bossen. Deze terreinen hebben alle een groene bestemming gekregen. De bestaande gebruiksfuncties brengen de ecologische waarde van deze leefgebieden niet in gevaar.

Voor het Veluwemeer zijn de volgende soorten van belang: Kleine zwaan, pijlstaart, tafeleend en meerkoet. Deze vogels overwinteren in grote aantallen op en bij het Veluwemeer. De waterplanten in het randmeer zijn een belangrijke randvoorwaarde voor hun voorkomen.

Voor wat betreft nieuw te ontwikkelen functies moet het volgende worden opgemerkt. Binnen de voor de Vogelrichtlijn relevante bestemmingen "Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden, voorzover aangeduid als ecologische zone" en "Natuur- en bosgebied" laat het bestemmingsplan geen functiewijzigingen toe. Zouden er desalniettemin negatieve gevolgen voor de kwaliteit van het leefgebied van vogels aan een plan of project zijn verbonden dan mag dit plan of project slechts gerealiseerd worden bij ontstentenis van alternatieve oplossingen en indien er dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard aan ten grondslag liggen. In dat geval dienen er alle nodige compenserende maatregelen te worden genomen om te waarborgen dat de samenhang van het Europees economisch netwerk in stand blijft.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn legt aan de lidstaten van de EU eveneens de verplichting op om speciale beschermingszones aan te wijzen. Tot dusverre heeft uit hoofde van de Habitatrichtlijn nog geen formele aanwijzing plaatsgevonden. Wel heeft de regering op grond van artikel 4 lid 1 van de Habitatrichtlijn de nodige gebieden bij de Europese Commissie aangemeld om te worden aangemerkt als Speciale Beschermingszone. Het wachten is op de Europese Commissie, die van de nationale lijsten van beschermingswaardige gebieden een selectie moet maken van gebieden met een communautair belang. Is dat eenmaal gebeurd, dan dienen de lidstaten deze gebieden definitief aan te wijzen. De verwachting is dat het CVN-gebied ten zuiden van de A 28 een status krijgen als Habitatrichtlijngebied. In een dergelijk gebied kan een ingreep met significante gevolgen alleen doorgang vinden als er –kort gezegd– geen alternatieven zijn, er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn en indien er voldoende compenserende maatregelen worden getroffen

Zoals hiervoor gesteld heeft de melding van regeringswege formeel-juridisch nog geen status. Zij werpt evenwel haar schaduw vooruit. Artikel 10 van het EG-verdrag, dat gaat over de gemeenschapstrouw, brengt met zich mee dat niet aan ingrepen mag worden meegewerkt die het doel van de Habitatrichtlijn onmogelijk maken. Afgezet tegen die norm leidt het bestemmingsplan niet tot effecten die de staat van instandhouding van de desbetreffende natuurlijke habitats aantasten.

11.1 Streekplan Gelderland

Het Streekplan Gelderland is op 13 februari 1996 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Centraal staat het werken aan een economisch en ecologisch duurzaam Gelderland. De beleidsvelden ruimtelijke ordening, milieu en water worden door de provincie aangeduid als omgevingsbeleid en zijn voorwaardenscheppend voor het beschermen, instandhouden en verbeteren van de belangrijke maatschappelijke functies binnen Gelderland zijnde de landbouw, de natuur, het stedelijk gebied, de drink- en industriewatervoorziening en de recreatie.

Als aktuele ontwikkeling binnen het provinciale beleid moet worden gewezen op de streekplanuitwerking Verstedelijkingscontouren bij kernen gelegen in of aan het CVN van 16 november 1999. Voor de gronden die buiten de verstedelijkingscontouren vallen geldt restrictief rijksbeleid, in die zin dat stedelijke uitleg van deze gebieden is uitgesloten. De maximale bebouwingscontouren moeten worden gezien als absolute bebouwingsgrenzen. Het is de bedoeling dat gemeenten, nadat de contouren rond hun kernen zijn vastgesteld, binnen de contouren zelf een goede ruimtelijke invulling geven. Daarbij wordt verwezen naar het streekplanbeleid.

Het veiligstellen en verbeteren van de ecologische en economische structuur wordt bewerkstelligd door de drie strategische omgevingsplannen; het Streekplan, het Milieuplan en het Waterhuishoudingsplan, die gelijktijdig zijn ontwikkeld en in procedure gebracht. De integrale benadering blijkt uit beleidsuitgangspunten die in alle drie de rapporten zijn uitgewerkt. Hiertoe behoren:

- de zonering van het landelijke gebied in de zones natuur, natuur/landbouw, landbouw/waardevol landschap en landbouw;
- de milieubeschermingsgebieden;
- de strategische actiegebieden.

Algemeen beleid landelijk gebied

Het ruimtelijke beleid voor het landelijke gebied richt zich op behoud en verbetering van natuur, bos, landschap en cultuurhistorische structuren, en daarbij tevens op bevordering van de ontwikkeling van een economisch en milieuhygiënisch duurzame landbouw. Ten aanzien van toerisme en recreatie is het ruimtelijke beleid primair gericht op kwaliteitsverbetering van het toeristisch-recreatief product. Algemeen uitgangspunt is dat het landelijke gebied gevrijwaard wordt van functies die daar niet thuishoren. Een en ander vindt plaats via

verdere ontwikkeling van bestaande functies of via functieverandering. Dit heeft nader vorm gekregen in een zonering (zie kaart streekplan) van het landelijke gebied waarbij onderscheid is gemaakt tussen:

- Landelijk gebied A: natuur (het bosgebied liggende in het zogenaamde Centraal Veluws Natuurgebied);
- Landelijk gebied B: natuur/landbouw (het open agrarisch (beek)landschap langs de oever van het Veluwemeer);
- Landelijk gebied C: landbouw/waardevol landschap (het intensief voor agrarische doeleinden in gebruik zijnde landelijke gebied van Hierden);
- Landelijk gebied D: landbouw (deze categorie komt in het plangebied niet voor).

Zone natuur

In de zone natuur is de natuur richtinggevend. De ontwikkeling van andere functies moet passen binnen de natuurdoelstellingen. Het accent ligt niet alleen op bescherming en instandhouding van bestaande waarden, maar ook op areaalvergroting en kwaliteitsverbetering. Bestaande landbouwbedrijven kunnen blijven functioneren binnen de voorwaarden die de natuur binnen deze zone stelt; nieuwvestiging is uitgesloten. Uitbreiding van agrarische activiteiten dient per saldo een verbetering van de milieuhygiënische kwaliteit en mag geen verslechtering van de waterhuishoudkundige situatie voor de natuur tot gevolg hebben.

Functieverandering door hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing dient te passen binnen de natuurdoelstellingen. Met name de functies wonen en (passende) recreatie worden genoemd. Uitbreiding van bebouwing en buitenopslag is niet toegestaan en overvloedige bebouwing dient te worden gesloopt. Nieuwvestiging van verblijfs- en intensieve dagrecreatie en toeristische voorzieningen is uitgesloten. Wel zijn er mogelijkheden voor extensieve vormen van recreatie die zijn te verenigen met de natuurdoelstellingen.

Zone natuur/landbouw

In de zone natuur/landbouw zijn de natuurwaarden richtinggevend voor de ontwikkeling van de andere functies. Onomkeerbare ingrepen die de beoogde natuurdoelstellingen frustreren worden geweerd. De landbouw vervult in deze zone een blijvende rol en kan zich binnen de randvoorwaarden van de natuur duurzaam ontwikkelen. Uitbreiding van agrarische activiteiten dient ook in deze zone per saldo een verbetering van de milieuhygiënische kwaliteit op te leveren en mag geen verslechtering van de waterhuishoudkundige situatie tot gevolg hebben. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is ook hier niet mogelijk, tenzij er door bedrijfsverplaatsing aantoonbare grote winst voor de natuur te behalen is, doordat de ruimtelijke en milieuhygiënische

sche situatie verbeterd wordt. Dit kan bijvoorbeeld in het kader van de ruilverkaveling zijn / worden aangetoond.

Funcieverandering door hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing dient te passen binnen de doelstellingen van het gebied. Genoemd worden wonen, (passende) recreatie en (beperkt) kleinschalige zakelijke dienstverlening. In beginsel is daarbij de huidige bebouwingscontour uitgangspunt, dient overvloedige bebouwing te worden gesloopt en is buitenopslag niet toegestaan.

Kleinschalige (passende) verblijfsrecreatie en extensieve vormen van recreatief medegebruik worden mogelijk geacht. Nieuwvestiging van grootschalige verblijfsrecreatie en intensieve dagrecreatie is niet mogelijk.

Zone landbouw/waardevol
landschap

In de zone landbouw/waardevol landschap is de landbouw de belangrijkste functie. Ontwikkelingen in de landbouw en van andere functies dienen zodanig te worden vormgegeven of gesitueerd dat het karakteristieke landschap en de cultuurhistorische waarden worden behouden of versterkt. Ook nieuwvestiging en uitbreiding van verblijfs- en intensieve dagrecreatieve voorzieningen is binnen deze voorwaarden mogelijk. Er zijn goede mogelijkheden voor extensieve recreatie.

Mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing worden vooral in wonen, recreatie en (passende) niet-agrarische bedrijvigheid gezien. Ook in deze zone is in beginsel de huidige bebouwingscontour, de sloop van overvloedige bebouwing en het uitsluiten van buitenopslag uitgangspunt.

Langs de A-28 is een regionaal bedrijventerrein gepland met name bedoeld voor zware bedrijvigheid en transport- en distributie. Deze afweging kan gevolgen hebben voor de huidige eendenhouderijen die langs de A28 gelegen zijn.

Funcieverandering

Het beleid ten aanzien van funcieverandering is uitgesplitst per zone. In het algemeen gelden nog de volgende randvoorwaarden:

- activiteiten dienen te passen in de betreffende omgeving;
- er mag geen verhoging van de milieubelasting plaatsvinden;
- geen grote verkeersaantrekkende, de bestaande infrastructuur moet toereikend zijn;
- er mag geen of slechts geringe uitbreiding van de bebouwing plaatsvinden;
- vervanging van bestaande bebouwing mag niet meer ruimtebeslag vergen dan de te vervangen bebouwing;
- karakteristieke monumentale bebouwing dient in stand te worden gehouden;

- bestaande agrarische bedrijven mogen (qua milieuruimte) door nieuwe functies niet worden belemmerd in hun ontwikkelingsmogelijkheden.

Randmeerkust

Voor de Randmeerkust ligt het beleidsaccent op de ontwikkeling tot natte ecologische verbindingzones en op behoud van openheid en rust in verband met het voorkomen van weidevogels. Een op weidevogels afgestemd peilbeheer zal samengaan met extensieve vormen van landbouw en het realiseren van relatienotagebied. Duurzame inrichting voor zowel landbouw als natuur wordt bereikt door een vorm van landinrichting. Het toeristisch-recreatief accent ligt op water. Het aantal aanlegplaatsen (zonder overnachtingsmogelijkheden) kan bij de belangrijkste "water-land scharnieren" (onder meer Harderwijk) worden uitgebreid. Bij de verdere ontwikkeling van waterrecreatie worden de belangrijkste natuurgebieden ontzien; een zoneringsbeleid moet dit in goede banen leiden

Natuur en landschap

Voor zowel de natuur als het landschap is behoud van de openheid van het weidevogelgebied langs de kust van belang. Langs de Veluwerand is de landschapsstrategie herstel van de herkenbaarheid door aanpassing van het landschap met bosjes en wallen. Dichtslibbing van de overgang van het CVN naar de randgebieden moet worden tegengegaan.

Milieubeschermingsgebieden

Onder de milieubeschermingsgebieden vallen de grondwaterbeschermingsgebieden, de stiltegebieden en de Staatsnatuurmonumenten. In aanvulling daarop zijn in het provinciale omgevingsbeleid "strategische" actiegebieden opgenomen. Het kunnen gebieden zijn waar een dusdanige spanning tussen natuur, milieu en/of water bestaat dat extra inspanningen ten behoeve van de natuur gerechtvaardigd zijn of gebieden waar specifieke kansen liggen om een versnelde verbetering van de milieu- en wateromstandigheden ten behoeve van de natuur te realiseren. De strategische actiegebieden zijn voornamelijk gelegen binnen de zones natuur of natuur/landbouw. De aanwijzing als strategisch actiegebied houdt géén verscherping in van de inhoudelijke beleidsdoelstellingen. Het gaat om extra beleidsaandacht die tot uiting komt in de gebundelde inzet van middelen waarbij de provincie met de streek tot uitvoering wil komen. Het gebied ten noorden van de Veluwe-spoorlijn is aangegeven als "strategisch actiegebied" terwijl een gedeelte van het gebied ten zuiden van de spoorlijn behoort tot het regionaal hydrologisch beïnvloedingsgebied. Duurzame inrichting voor zowel landbouw als natuur wordt bereikt door het realiseren van een verbeterde inrichting door landinrichting. Binnen dit landinrichtingsproject kunnen ook de mogelijkheden tot versterking van de extensieve recreatie worden

opgepakt; met name het gebied dicht tegen het CVN aan leent zich hiervoor.

11.2 Het waterhuishoudingsplan Gelderland

Dit waterhuishoudingsplan geeft samen met het streekplan en het milieuplan (zie paragraaf 11.3) het Gelderse omgevingsbeleid aan. Hoofddoelstelling van het waterhuishoudkundige beleid is het ontwikkelen en instandhouden van gezonde waterhuishoudkundige systemen in Gelderland die een duurzaam gebruik ten behoeve van mens en natuur garanderen.

Het Waterhuishoudingsplan voor de jaren 1996-2000 geeft richtingen aan voor het beschermen, in stand houden en verbeteren van de waterhuishouding voor alle maatschappelijke functies. De voor het waterbeleid meest relevante functies - landbouw, natuur, huishoudens (stedelijk gebied), en drink- en industriewatervoorziening- zijn op een functiekaart in het plan weergegeven.

Met name op de volgende onderdelen zal het nieuwe bestemmingsplan rekening moeten houden met de waterhuishouding:

- het waterwingebied ten zuiden van de A28 (functie 7);
- de Hierdense Beek en omgeving (waternatuur van het hoogste ecologische niveau; functie 5);
- de kwelafhankelijke land- en waternatuur in het kustgebied (functie 4), inclusief de te beschermen verspreide waardevolle wateren;
- water voor de landbouw (functie 1) voor het gebied tussen de A28 en het kustgebied.

Het accent van de waterhuishoudkundige inspanningen ligt bij functie 1 op de landbouw bij functie 5 op de natuur. Bij functie 4 op beide, maar de natuurbelangen wegen iets zwaarder.

Functie 4	Belangrijkste eisen
*	eisen aan de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater
*	eisen aan de grondwaterkwaliteit, -stand en -stroming
*	eisen aan de grondwaterstand

Als bijzondere waterhuishoudkundige aspecten geeft het Waterhuishoudingsplan nog een regionaal beïnvloedingsgebied. In het beïnvloedingsgebied voor de kwelafhankelijke landnatuur ten zuiden van de spoorlijn moet rekening worden gehouden met de invloed op benedenstrooms gelegen natte waternatuur. Ten noorden van de spoorlijn is een regionaal beïnvloedingsgebied voor de kwelafhankelijke land-

en waternatuur aangewezen. In dit gebied moet naast regionale kwel voor de natte landnatuur rekening worden gehouden met de benedenstrooms gelegen waternatuur.

Het functiegerichte beleid is in het waterhuishoudingsplan vertaald in gebiedsgericht beleid. Concreet betekent dit dat langs de Randmeren de grondwaterstanden lokaal worden verhoogd ten behoeve van de weidevogelpopulatie. In de gebieden met functie 4 wordt de kweldruk gehandhaafd voor de natuur in beken en sloten. Ook zullen hier bloemrijke kwelgraslanden en natte schraalgraslanden worden ontwikkeld. De natste delen zullen deels worden verworven door natuurbeschermingsorganisaties. Voor de landbouw zal het waterbeheer vooral gericht zijn op grasland.

11.3 Het Gelders Milieuplan

Het Gelders Milieuplan voor de jaren 1996-2000 sluit qua hoofddoelstelling aan bij het eerste Gelders Milieuplan. Deze hoofddoelstelling is een duurzame milieubescherming en verbetering van de milieukwaliteiten, met het oog op de gezondheid en het welbevinden van de mens en de ecosystemen. Deze doelstelling wordt uitgewerkt in concrete taakstellingen voor allerlei sectoren, waaronder normen voor de uitstoot van verzurende stoffen en normen voor bodem en water.

De normen zijn ontleend aan het rijksbeleid (NMP+ en NMP2). In enkele gevallen is voor de Gelderse situatie meer tijd nodig om deze normen te bereiken. Dit is onder meer het geval bij de ammoniakdepositiedoelen. Voor het jaar 2000 wordt voor Gelderland een gemiddeld depositieniveau van 1000 mol/ha/jaar ammoniak (NH₃) nagestreefd. Verwacht wordt echter dat deze doelstelling niet gehaald kan worden. Ondanks een gestage daling van de depositie van verzurende stoffen bedroeg het aantal zuureenheden in 1995 nog 4000 mol/ha/jaar.

De algemene uitgangspunten van het Gelders Milieubeleid zijn:

- emissies, hinder en afval moeten bij voorkeur aan de bron worden aangepakt;
- het verspillen van energie, grondwater en grondstoffen moet worden tegengegaan;
- milieuwinst is leidraad voor de uitvoering.

Milieuwinst kan worden uitgedrukt in termen van emissiereductie, minder afval, vermindering van het aantal gehinderden enz.

Voor een nieuw bestemmingsplan buitengebied is niet het gehele Gelders milieuplan van direct belang. Onderdelen waarmee wel

rekening moet worden gehouden, hebben betrekking op de onderdelen:

Gebiedsgericht milieubeleid

In het Gelders Milieuplan wordt gebiedsgericht milieubeleid beschreven, gericht op het versneld realiseren van een basiskwaliteit van milieu en water ter bescherming van bijzondere natuurwaarden, waardevolle bodems en de drinkwatervoorziening. De gebieden waarvoor dit geldt, vallen onder het verzamelbegrip milieubeschermingsgebieden, zijnde:

- a. staatsnatuurmonumenten;
- b. grondwaterbeschermingsgebieden;
- c. stiltegebieden;
- d. actiegebieden.

In het plangebied van Harderwijk komt een grondwaterbeschermingsgebied en een actiegebied voor.

Het grondwaterbeschermingsgebied ligt rond pompstation Harderwijk van Waterbedrijf Gelderland Het te beschermen gebied is de 25-jaarszone. Het ruimtelijke beleid dient erop gericht te zijn dat vestiging of uitbreiding van activiteiten met risico's voor de waterwinning worden voorkomen.

Binnen het plangebied ligt het actiegebied Harderwijk-Elburg. Het gaat om een gebied met een hoge milieubelasting maar met kansen op verbetering. Het doel van de actiegebieden is het versneld realiseren van de benodigde omgevingskwaliteit ten behoeve van de natuurwaarden. Er geldt géén verscherpte milieuregelgeving en géén specifiek ruimtelijk beleid. Aardwetenschappelijke waarden worden beschermd via het ruimtelijke beleid, niet alleen in de actiegebieden, maar ook daarbuiten.

Daarnaast is nog van belang, dat de provincie in het milieuplan duidelijk verwoordt, dat bij toetsing van bestemmingsplannen er op toe zal worden gezien dat een bestemmingsplan buitengebied een heldere visie bevat op de milieubescherming van kwetsbare natuur. Naast hetgeen hier al is vermeld, zal dit betekenen dat het nieuwe bestemmingsplan buitengebied tenminste ook duidelijke taal bevat omtrent:

- het verminderen van de uitstoot van ammoniak;
- het verminderen van de mineralenverliezen en de zorg voor een adequate opslag en afzet van het mestoverschot;
- stankhinderproblematiek;
- zorg voor het areaal verdroogde natuur;

- het beschermen van beplanting.

11.4 Natuurdoeltypenkaart en natuurgebiedsplan

De natuurdoeltypenkaart van de provincie Gelderland geeft de ambitie aan van gedeputeerde staten voor wat betreft kwaliteit en kwantiteit van natuur en landschap.

Het natuurgebiedsplan is een uitwerking van deze natuurdoelenkaart met duidelijker begrenzingen van gebieden en bijbehorende beheerspakketten.

De volgende gebieden in het buitengebied van Harderijks taan op deze kaarten aangeduid:

- het randmeer als grote eenheid natuur
- de randmeerkust stroomdalgrasland
- daarachter een cultuurlandschap op natte zand- en veengebieden
- de Veluwe als grote eenheid bos, multifunctioneel bos en heide.

12.1 Landinrichtingsproject Harderwijk-Elburg

Het gebied Harderwijk-Elburg waarvoor in 1984 een ruilverkaveling is aangevraagd is ongeveer 5.000 ha groot.

In oktober 2001 het het ontwerp-raamplan ruilverkaveling ter inzage gelegd. Het doel van de ruilverkaveling is:

Een bijdrage leveren aan een duurzaam en vitaal landelijk gebied tussen Harderwijk en Elburg, dat wil zeggen een gezonde landbouw, een versterking van de natuurwaarden, een aantrekkelijk landschap, meer en betere mogelijkheden voor recreatie en een schoner milieu; dit alles in een optimale samenhang. In het bestemmingsplan buitengebied van Harderwijk zijn de volgende voorgestelde maatregelen relevant.

- Voor de landbouw zijn herverkaveling en bedrijfsverplaatsing de belangrijkste middelen.
- Voor water wordt gewerkt aan beekherstel
- Rooien van singels in het open weidegebied
- Stimuleren van kavelgrensbeplanting in het halfopen gebied
- Reconstructie van de landgoederen
- Uitbreiding van de fiets- en wandelmogelijkheden.
- Realisatie van nieuwe natuur
- Inrichten van ecologische verbindingzones (oa Hierdense beek en passeerbaar maken Zuiderzeestraatweg)
- Herstel van een aaneengesloten rietoever langs het Veluwemeer.

12.2 Intergemeentelijk Ammoniakreductieplan

In samenwerking met de gemeenten Elburg, Nunspeet en Oldebroek heeft de gemeente Harderwijk het intergemeentelijk Ammoniakreductieplan (ARP) opgesteld (vastgesteld door de gemeenteraad op 17 oktober 1996). Het gebied waar dit ARP betrekking op heeft, maakt onderdeel uit van een mestoverschotgebied (concentratiegebied) op grond van de Wet verplaatsing Mestproductie.

Het accent van dit plan ligt op vermindering van de uitstoot van ammoniak. Hoofddoelstelling van het ARP is zowel de emissie als de depositie van ammoniak te verminderen door het vergroten van de mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling, gepaard gaande met verplaatsing en samenvoeging van bedrijven onder de voorwaarden dat milieuwinst wordt geboekt. Op deze wijze kan vanuit zowel milieubelang als landbouwbelang een win-win situatie worden gecreëerd.

Door middel van dit ARP wordt aan bedrijven een ontwikkelingsperspectief geboden en ontstaat een (financieel) draagvlak voor investeringen in milieuvoorzieningen. Het ARP vormt een toetsingskader voor vergunningverlening. Het geeft aan onder welke voorwaarden en in welke gebieden vestiging, uitbreiding en verplaatsingen van bedrijven mogelijk is.

De hoofdlijnen van het beleid zijn (met plangebied wordt het gebied bedoeld, waar het ARP van toepassing is):

- Het beleid is primair gericht op bestrijding van de bron. Het is de bedoeling dat de totale ammoniakemissie in het plangebied afneemt.
- Verplaatsingen naar een locatie verder weg van de bosrand (het Centraal Veluws Natuurgebied) worden gestimuleerd door het stellen van minder beperkende regels, waardoor de depositie op dit gebied daalt.
- Bij de verdere uitwerking wordt rekening gehouden met de meest beperkende factor, dat wil zeggen dat emissie danwel depositie de beperkende factor is, afhankelijk van verplaatsing vanaf danwel in de richting van een voor verzuring gevoelig gebied.
- Omwille van het behoud van de dynamiek dienen aan blijvende bedrijven niet te zware beperkingen te worden opgelegd. Het beleid is gericht op duurzaamheid. Bedrijven moeten de uitdaging behouden om ook op langere termijn milieuwinst te realiseren.
- Er mag geen emissie van elders naar binnen het plangebied worden verplaatst.
- Om het ARP uitvoerbaar te maken zullen er onder andere oplossingen gezocht moeten worden voor de stankproblematiek.

In het kader van het Intergemeentelijk ARP zijn in het buitengebied van Harderwijk de volgende gebieden aangewezen als verzuringsgevoelig bos- en natuurterreinen:

- het bosgebied ten zuiden van de "Waterval", tussen de Hoeveweg, de spoorlijn en de gemeentegrens;
- het bosgebied ten zuiden van de A28 (Strokelbosch, Harderwijksche Bosch;
- het Beekhuizerzand;
- het Cyriasche Veld.

Van Rijksweg wordt momenteel gewerkt aan de voorbereiding van de "Reconstructiewet concentratiegebieden". Deze wet bevat gewijzigde en nieuwe regels ten aanzien van de ammoniakemissie van varkenshouderijen en pluimveebedrijven. Indien deze wet van kracht wordt komt daarmee het ARP te vervallen. In het hoofdstuk Visie op Hoofdlijnen worden de hoofdlijnen van de nieuwe wet weergegeven.

12.3 Integraal Waterbeheersplan (ontwerp 2001)

Het Integraal waterbeheersplan geeft aan hoe het waterschap Veluwe de komende jaren zijn taken gaat uitvoeren. In het plan zijn een aantal leidende principes aangegeven, waarvan de volgende voor het bestemmingsplan van belang zijn:

- de watersysteembenadering: Waterschap Veluwe zal aangeven welke mogelijkheden het watersysteem biedt aan de diverse gebruiksvormen en wat de gevolgen zijn indien voor een bepaald vorm gekozen wordt. Per stroomgebied stelt het waterschap een visie op.
- Veiligheid: het waterschap streeft naar duurzame, natuurlijk functionerende watersystemen op de Veluwe. Hiervoor is ruimte nodig.
- Water als mede ordenend principe: bijvoorbeeld in beekherstelprojecten.
- Geen afwenteling: vasthouden bergen en dan pas lozen, schoon houden inplaats van achteraf zuiveren.

Het waterschap heeft beleid geformuleerd per stroomgebied. Grote delen van het stroomgebied van de hierdense beek en het gebied tussen Harderwijk en Elburg zijn vanwege hun hoge natuurwaarden aangewezen als gebied met “water voor landbouw en kwelafhankelijke land- en waternatuur”. Daarnaast is het een belangrijk weidevogelgebied. De Hierdense beek is aangewezen als water van het hoogste ecologische niveau. De andere beken zijn voor het merendeel aangewezen als waardevol water.

13.1 Landschapsbeleidsplan Harderwijk (1995)

Het landschapsbeleidsplan Harderwijk richt zich op de ontwikkeling van de ecologische hoofdstructuur en het ter hand nemen van het herstel van het landschap en het landschapsbeheer.

Het plan geeft een samenhangende visie op de gewenste ontwikkeling van natuur en landschap in het buitengebied van Harderwijk. Het zwaartepunt ligt op het agrarische cultuurlandschap ten oosten van Harderwijk. Voor dit gebied is de visie op hoofdlijnen concreet uitgewerkt (aanleg, herstel en onderhoud). De aanbevelingen en richtlijnen die betrekking hebben op dit gebied vormen het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid van de gemeente. De gehanteerde gebiedszonering rondom Hierden is dan ook als basis gebruikt voor de Ontwikkelingsvisie Harderwijk (zie paragraaf 13.2). Het betreft de Hierdense Enk, de Stadslanderijen, de Mheenlanden en het overige gebied tot aan de Hierdense Beek.

Uitgangspunt om dit plan te maken was het streven om de visueel ruimtelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden van het buitengebied van Harderwijk te behouden, te herstellen en waar mogelijk te verbeteren. De gemeente Harderwijk formuleert in het landschapsbeleidsplan de volgende doelstellingen:

- De gemeente stelt zich ten doel de opeenvolging van ecologisch, visueel ruimtelijk en cultuurhistorisch waardevolle landschappen van de Veluwe, het agrarisch gebied van Hierden en Frankrijk, de Mheenlanden tot aan het Veluwemeer te handhaven, met daarin de Zuiderzeestraatweg-Molenweg en de Hierdense beek als belangrijke ordenende elementen. De gemeente streeft naar herstel of verbetering van de kwaliteit.
- De gemeente wil bijdragen aan de ontwikkeling van de Randmeren als één groot watergebied tussen het oude en het nieuwe land; met recreatiemogelijkheden afgestemd op de benodigde rust en ruimte voor planten en dieren om zich te kunnen vestigen of te verspreiden.
- De gemeente zal de nieuwbouwplannen voor Drielanden zo veel mogelijk afstemmen op het resterende polderlandschap en op het Wolderwijd, ter vergroting van de ruimtelijke en ecologische kwaliteit van zowel het woongebied als het Wolderwijd. Het onderliggende landschap en de toekomstige stedelijke groenstructuur zullen nauw gerelateerd zijn. Deze laatste doelstelling heeft geen betrekking op het plangebied; zowel

Drielanden als Wolderwijd liggen buiten het bestemmingsplan-gebied.

Deze doelstellingen zijn uitgewerkt tot concrete plandoelen voor de versterking van het landschap en de natuur en de afstemming op gebruiksfuncties.

In concreto worden de volgende projectvoorstellen gedaan:

- herstel van de strandwallen in de oostelijke Mheenlanden;
- behoud en herstel oevervegetaties Veluwemeerkust;
- beplanting rond de noordoostrand van Harderwijk;
- aanwijzing beheersgebieden in de Oostermheen en natuurontwikkelingsgebieden in het benedenstroomse deel van de Hierdense beek;
- aanleg poelen in de stadslanderijen of mheenlanden;
- herstel en aanvulling wegbeplantingen en erfbeplantingen in de stadslanderijen en het gebied rond de Hierdense beek;
- Hierdense enk: versterking erfbeplantingen, versterking van de openheid, aandacht voor het akkerrandenbeheer;
- landschappelijke inpassing eendenhouderijen;
- herstel cultuurhistorische waarde Beekhuizen.

13.2 Ontwikkelingsvisie Harderwijk (1997)

In de ontwikkelingsvisie (vastgesteld op 19 maart 1998) kiest de gemeente voor ruimtelijke kwaliteit, dynamiek en een marktgerichte benadering. In de ontwikkelingsvisie is een structuurbeeld 2015 opgesteld. De volgende ontwikkelingsrichtingen maken deel uit van het structuurbeeld 2015 voor de gemeente Harderwijk:

- intensiveren en versterken van het bestaand stedelijk gebied met functies die bijdragen aan een evenwichtige en duurzame structuur;
- verdere verstedelijking tussen randmeren en de spoorlijn in oostelijke en zuidwestelijke richting, zoals afronding van Frankrijk;
- recreatieve en natuurlijke ontwikkeling van de randmeren en de oevers;
- randzonegebied Ermelo-Harderwijk (bouwlocatie Drielanden en nieuwe hoofdwegenstructuur);
- versterken van de natuurontwikkeling van het CVN;
- zoeken naar herinvullingen van de omgeving van Hierden binnen de handhaving en versterking van de bestaande landschappelijk-agrarische kwaliteit.

Het structuurbeeld is integraal beschreven aan de hand van dragers (structuurbepalende hoofdelementen zoals regionale en stedelijke verbindingen, NS-station, wijkcentra) en milieus (structuurvolgende gebieden zoals woon-, werk-, natuur- en recreatiegebieden).

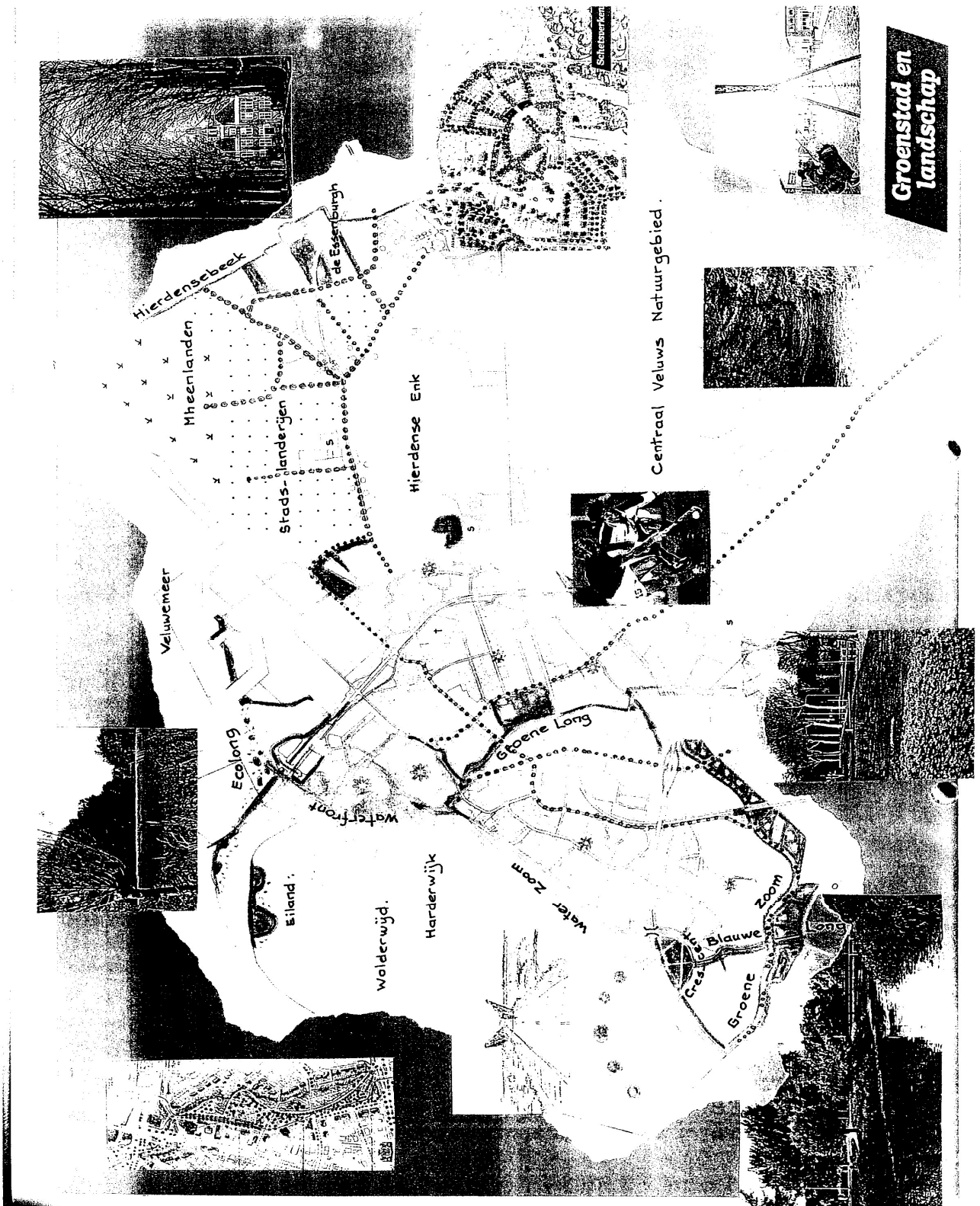
De nieuw te ontwikkelen dragers en milieus zijn beschreven in ontwikkelingsthema's. Voor het plangebied zijn de ontwikkelingsthema's "Waterstad" en "Groenstad" van belang.

Het veluwemeer biedt Harderwijk als Waterstad de mogelijkheid om oeverzones te ontwikkelen tot een hoogwaardig recreatiegebied door de ontwikkeling van een tweede vaargeul langs een nieuw recreatief oeverfront met aanlegmogelijkheden. Daarnaast zullen ook de natuurwaarden van de oeverzone verder worden uitgebouwd in de vorm van herontwikkeling van de oeverzone en een te realiseren ecologische verbindingzone Hierdense Beek-Harderbroek, de zogenaamde "ecolong".

Het thema Groenstad heeft o.a. betrekking op het versterken van het landschappelijke karakter rondom Hierden en het versterken van de natuurlijke functies van het CVN. Buiten de stad krijgt Harderwijk een "groener" aanzien. Het buitengebied ten oosten van de stad wordt landschappelijk versterkt conform het Landschapsbeleidsplan (zie bijgevoegde schets uit de structuurvisie):

- consolidatie van het polderlandschap van de Mheenlanden;
- herstellen van laanbeplantingen in de Stadslanderijen;
- het open houden van de Hierdense Enk;
- het versterken van het landgoedkarakter van De Essenburgh.

Tevens wordt de kwaliteit van het CVN versterkt doordat het Beek-huizerzand deels haar functie als militair oefenterrein heeft verloren. Ook bij het Sonnevand-Boerhaavecomplex en de W.G.F.-kazerne is sprake van het verdwijnen van de oorspronkelijke stedelijke functies; deze functies maken plaats voor een beperkt aantal woon- en werkfuncties in combinatie met natuur op de betreffende terreinen.



Groenstad en
landschap

Centraal Veluwe Natuurgebied.

13.3 Nota "De betekenis van de Wet op de Openluchtrecreatie voor de gemeente Harderwijk" (1996)

In Harderwijk heeft over dit onderwerp al de nodige discussie plaatsgevonden. In dit kader kan dan ook in de eerste plaats worden volstaan met verwijzingen. De nota van de Recreatiegemeenschap Veluwe getiteld "Wet op de Openluchtrecreatie en extensief kamperen - Beleidsaanbevelingen voor de Veluwe" (juni 1995) heeft als basis gediend voor het beleid in Harderwijk. Het gemeentelijke beleid is verwoord in de notitie "De betekenis van de Wet op de Openluchtrecreatie voor de gemeente Harderwijk" (29-01-1996). In dit rapport komen de beleidsaanbevelingen van de Recreatiegemeenschap Veluwe aan de orde en worden voorzien van commentaar vanuit de (inter)gemeentelijke invalshoek.

Nadat de inspraak op bovenbedoelde gemeentelijke notitie is afgerond, zal naar verwachting de definitieve notitie over dit onderwerp door de politiek worden vastgesteld. De gemeente verwacht niet dat dit tot wezenlijk nieuwe inzichten op dit onderwerp zal leiden.

De definitieve notitie zal vertaald worden in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.

13.4 Nota GSM-zendmasten in de gemeente Harderwijk

Door het toenemend gebruik van mobiele telefoons zijn ook steeds meer zendmasten nodig. De gemeente Harderwijk heeft beleid geformuleerd om te zorgen voor een goede ruimtelijke inpassing van zendmasten. Bij de nota hoort een kaart waarop staat aangegeven waar GSM-masten met vrijstelling zijn toegestaan. In het bestemmingsplan buitengebied gaat het dan alleen om het hoekje tussen de provinciale weg en de A28. In delen van het buitengebied wil men het terughoudend met vrijstelling toestaan, maar in natuur en / of bosbestemming of gebieden met landschappelijke of natuurwetenschappelijke waarden zijn zendmasten uitgesloten. Dit betekent concreet dat de GSM-masten alleen in het intensieve veehouderijgebied zijn toegestaan.

Daarbij is aangegeven dat:

- plaatsing in het landelijk gebied alleen toegestaan is wanneer plaatsing in de bebouwde kom niet mogelijk was. De landschappelijke verstoring wordt beperkt door aansluiting te zoeken bij bestaande (hogere) bebouwing en / of infrastructuur.
- Alle aanbieders per locatie gebruik moeten maken van 1 steunpunt.

13.5 Plan van aanpak Permanente bewoning van recreati woonverblijven in Harderwijk

In de bestemmingsplannen 'Buitengebied 11-1975' en 'Strokel 1973' zijn de recreatieterreinen opgenomen met de bestemming 'terrein voor zomerhuisjes' (park Ceintuurbaan) of 'kampeercentrum' (alle andere terreinen). De hiervoor aangewezen gronden zijn bestemd voor de exploitatie van (een) recreatiebedrijf c.q. recreatiebedrijven, waar personen, die hun vaste verblijfplaats elders hebben, recreatief verblijf kunnen houden in zomerhuisjes c.q. in recreati woonverblijven of mobiele kampeermiddelen. Deze bepaling maakt het vanwege de elementen 'recreatief verblijf' en 'personen, die hun vaste verblijfplaats elders hebben' niet mogelijk hier permanent te wonen. Beide bestemmingsplannen bepalen duidelijk dat het verboden is opstallen te gebruiken strijdig met de in het plan aan de grond gegeven bestemming. Overtreding van dit verbod is een strafbaar feit (artikel 59 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening). Tot medio 1983 heeft de gemeente actief en met succes opgetreden tegen de permanente bewoning van zomerhuisjes en recreati woonverblijven. Tot in hoogste instantie (Raad van State) zijn de aanschrijvingen tot het staken van de permanente bewoning in stand gebleven. Het geeft in ieder geval duidelijk aan, dat genoemde bestemmingsplannen voldoende basis bieden om desgewenst op te treden tegen permanente bewoning. Toename van de werkzaamheden op gemeentelijk terrein noopten de gemeente tot het stellen van prioriteiten. Het bleek niet mogelijk daarbij voldoende tijd vrij te maken voor controle op en eventueel optreden tegen permanente bewoningen.

De voorschriften veranderd bij raadsbesluit van 18 april 1996. Bij deze wijziging is alleen een vergroting van de oppervlakte van de zomerhuisjes c.q. recreati woonverblijven is toegestaan (80 m², inclusief berging). Deze wijziging is doorgevoerd in verband met de gewijzigde behoeften van de recreant. Enerzijds neemt het gebruik van vakantiehuisjes buiten het zomerseizoen nog steeds toe terwijl anderzijds - mede door de in Nederland vooral buiten het zomerseizoen voorkomende minder gunstige weersomstandigheden - hogere eisen worden gesteld aan de huisjes en de terreinen.

Het actieve handhavingsbeleid is weer opgepakt met het uitbrengen van de nota 'Plan van aanpak Permanente bewoning van recreati woonverblijven in Harderwijk'. Deze uitgebreide nota stelt onder meer, dat:

- er geen wijziging van het beleid aan de orde is omdat permanente bewoning nooit toegestaan is geweest en door de gemeente nooit

- toestemming is gegeven voor dergelijke vormen van illegale bewoning;
- handhaving met kracht moet worden aangepakt vanwege de aandrang vanuit de omliggende gemeenten en de druk van bovenaf;
 - de permanente bewoning van zomerhuisjes en bakhuisjes bij overwegend agrarische bebouwing en illegale bewoning van schuren en andere niet voor bewoning bestemde gebouwen nader zal moeten worden gezien in het kader van de integrale herziening van de bestemmingsplannen voor het buitengebied. Via inventarisatie zal moeten worden gezien in welke objecten illegaal wordt gewoond, welke objecten als zodanig positief kunnen worden bestemd en welke situaties zich lenen voor gemeentelijk optreden;
 - permanente bewoning van recreatiwoonverblijven om diverse redenen een probleem is;
 - er op Europees niveau geen ontwikkelingen zijn die gemeenten de bevoegdheid zou ontnemen het verbod op de permanente bewoning van recreatiwoonverblijven in bestemmingsplannen te reguleren;
 - vanaf september 1997 door de gemeente actief vorm. is gegeven aan de voorlichting met betrekking tot het permanent bewonen van een recreatiwoonverblijf. Voor die tijd was dit illegale gebruik eveneens niet toegestaan maar trad de gemeente niet duidelijk naar buiten over de beperkte gebruiksmogelijkheden van een recreatiwoonverblijf en bleef de voorlichting beperkt tot diegenen die zelf informatie vroegen. Van een actief beleid van controle en optreden was geen sprake;
 - In de gevallen waarin de gemeente reeds langere tijd niet heeft gereageerd zij haar rechten heeft verspeeld. In die gevallen kunnen de huidige bewoners de permanente bewoning voortzetten kunnen recreatiwoningen opnieuw voor permanente bewoning worden aangewend;
 - Vanaf 8/10 september 1997 een ieder wist dat permanente bewoning van recreatiwoonverblijven niet is toegestaan en kopers van een recreatiwoonverblijf met het doel deze woning voor permanente bewoning aan te wenden bewust een risico hebben genomen;
 - Derhalve deze permanente bewoning van voor 10 september 1997 te gedogen en de latere gevallen van permanente bewoning niet te gedogen maar terzake sancties toe te passen in de vorm van een aanschrijving (tot bestuursdwang of dwangsom);
 - Het redelijk is een gedoogregeling voor permanente bewoning te formuleren voor het als overbrugging van een korte periode

tijdelijk op een recreatieterrein wonen bij bijvoorbeeld calamiteiten en alleen indien deze tijdelijkheid voldoende is gewaarborgd.

Over deze conceptnota is de mogelijkheid geboden van inspraak en op 31 augustus 1999 is het betreffende eindverslag inspraak door ons vastgesteld. Conclusie van dit eindverslag is dat de ingediende zienswijzen niet zodanig van aard zijn dat het conceptplan van aanpak om die reden ingrijpend moet worden aangepast. Door de gemeenteraad is de nota 'Plan van aanpak Permanente bewoning van recreati woonverblijven Harderwijk' vastgesteld in zijn vergadering van 16 september 1999.

In dit kader dient de ontwikkelingsvisie Harderwijk' vermeld te worden. Deze ontwikkelingsvisie, die - na een uitgebreide inspraakprocedure voor de bevolking - op 19 maart 1998 door de gemeenteraad is vastgesteld, bevat een actuele, eigentijdse en samenhangende visie op de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Harderwijk. Uitgaande van de specifieke kwaliteiten van stad en land brengt deze visie de gewenste ruimtelijke structuur van Harderwijk in beeld tot rond het jaar 2015. Op het gebied van toerisme en recreatie is het ambitieniveau gericht op het uitbuiten van het liggingsprofiel aan Veluwe en randmeren. In dat kader wordt onder meer aangegeven, dat in het bosgebied De Duinen de recreatieve functie domineert (vakantiewoningen in het bos). Het boskarakter en de functie blijft gehandhaafd.

Actuele ontwikkelingen Rijksbeleid.

Vervolgens nog iets over actuele ontwikkelingen terzake van het rijksbeleid ten aanzien van de permanente bewoning van recreati woonverblijven.

In het T.V.-programma 'Antenne' met als onderwerp de permanente bewoning van recreatiwoningen in Harderwijk - uitgezonden op 16 december 1999 - hebben de heer Bults Ourist VROM) en de heer De Vries (inspecteur VROM) nog een duidelijk gemaakt hoe het rijk over deze problematiek denkt. Er mogen geen woonwijken ontstaan op de plekken waar we dat via ons democratisch vastgestelde beleid willen voorkomen. Ook vele anderen zullen van die mooie plekjes nu en in de toekomst gebruik moeten kunnen maken. Als er niet wordt ingegrepen ontstaat een normale stedelijke ontwikkeling die op termijn opnieuw de behoefte aan recreëren oproept en tot verstening van andere mooie plekjes leidt. Dat veroorzaakt een sneeuwbaaleffect met allerlei sociale gevolgen, de mobiliteit neemt toe, het aantal voorzieningen moet verder toenemen en Nederland zal steeds meer gespreid verstenen.

Actuele ontwikkelingen provinciaal beleid.

Tenslotte kan melding worden gemaakt van enige provinciale ontwikkelingen:

- Het Plan van Aanpak doorwerking van het Streekplan Gelderland in gemeentelijke plannen (notitie van Gedeputeerde Staten van Gelderland voor de vergadering van de Commissie Ruimtelijke Ordening d.d. 1 december 1999).

In deze notitie gaat het om de vraag of de voornemens. neergelegd in het streekplan, uiteindelijk ook hun doorwerking krijgen, uitgevoerd worden en vervolgens ook gehandhaafd worden. Bedoeling is een aantal experimenten op te starten, waarin een combinatie plaatsvindt van klassieke handhaving (door gemeenten) en een gebiedsgerichte aanpak van achterliggende ruimtelijk-maatschappelijke problemen. Een van de aandachtsgebieden daarbij is het verschijnsel 'permanente bewoning van recreatieterreinen'. Conclusie van de provincie is dat het tegengaan hiervan strenger zal moeten worden aangepakt vanuit de handhavingsinstanties.

Permanente bewoning hoort niet thuis op de schaarse voor recreatie bestemde gronden. De ruimte voor recreëren is in Nederland en met name op de Veluwe door haar hoge natuurwaarde zeer beperkt. Er worden vervolgens een aantal redenen genoemd waarom permanente bewoning ongewenst is (extra druk op openbare voorzieningen, regelrechte bedreiging van het volkshuisvestingsbeleid, strafbaar feit). Omdat de klassieke handhaving in hoofdzaak repressief van aard is en povere resultaten tot gevolg heeft zal bij de bestrijding van permanente bewoning dan ook de preventie meer aandacht dienen te krijgen. Het te ontwikkelen beleid zal gericht moeten zijn op het onaantrekkelijk maken om permanent te gaan wonen in een voor recreatie bestemde woning. Op landelijke niveau zijn daarvoor een aantal wettelijke maatregelen in voorbereiding (wijziging wetgeving/fiscale maatregelen/verzwaring strafrechtelijke sancties) terwijl ook de provincie een aantal acties wil gaan ondernemen (overleg en voorlichting).

Op 1 oktober 1999 is door de provincie het concept 'Veluwe2010/Naar een grenze(n)loze Veluwe' uitgebracht. De rode draad in deze nota is een duurzame evenwichtige ontwikkeling van natuur en recreatie. Hierin wordt ook gemeld, dat sedert 1998 de Veluwe het meest geliefde en drukstbezochte vakantiegebied van Nederland is; de mensen komen hier graag om te genieten van de combinatie van uitgestrekte natuur en het brede aanbod van voorzieningen, attracties en historische steden. Hierbij wordt Harderwijk meermalen genoemd (Dolfinarium/prachtige historische gebouwen). Voorts blijkt hieruit, dat het grootste deel van de accommodaties (hotels, pensions, campings en vakantiebungalowterreinen) aan de rand van het Centraal Veluws

Natuurgebied ligt hetgeen in overeenstemming is met het huidige ruimtelijke beleid. Ook staat hier nog eens duidelijk vermeld, dat de mogelijkheden tot uitbreiding van de accommodaties omwille van het behoud van natuurwaarden - het Veluwe kapitaal - heel beperkt zijn. Doordat een deel van de vakantiehuisjes voor permanente bewoning wordt gebruikt worden te veel huisjes aan de markt onttrokken hetgeen de wens voor nieuwbouw vergroot.

Deel 3 Visie op hoofdlijnen

Inleiding

14.1 Doel

De visie op hoofdlijnen (kortweg visie) vormt de beleidsbasis van het uiteindelijke bestemmingsplan. In deze visie is in globale zin aangegeven welke ruimtelijke koers de gemeente in het buitengebied wil varen. Dit betekent dat in dit hoofdstuk is aangegeven welke kant de gemeente met de landbouw, de natuur, de recreatie en alle andere buitengebiedfuncties op wil. Daarmee schept de gemeente enerzijds duidelijkheid voor de bewoners/gebruikers over het huidige gebruik van hun gronden. Anderzijds geeft de gemeente aan welke ontwikkelingsmogelijkheden zullen worden toegelaten en welke zullen worden geweerd. De visie op hoofdlijnen heeft, vooruitlopend op de wettelijk voorgeschreven procedures van een bestemmingsplan, reeds een inspraakprocedure doorlopen.

Het doel van deze visie is om voor de langere termijn helderheid te bieden over:

- **datgene waarvan het gemeentebestuur vindt dat het waardevol is binnen het buitengebied en derhalve planologische bescherming verdient;**
- **welke mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen het gemeentebestuur voorstaat of zelfs zou willen stimuleren;**
- **welke ontwikkelingen de gemeente beslist wil tegengaan.**

De uitkomsten hiervan zullen primair in de voorschriften en de plankaart van het bestemmingsplan worden verwerkt; ze zullen tevens de basis vormen voor het stimuleren van de uitvoering van overheids- en particuliere plannen die hiermee stroken.

Hoewel de gemeente met deze visie een duurzaam ruimtelijk beleid voor ogen heeft, mag hieruit overigens niet worden afgeleid hoe, na afloop van de planperiode, de regels in het volgende bestemmingsplan er uit zullen gaan zien. Er zal dan immers weer een algehele afweging dienen plaats te vinden, waarin de dan ontstane situatie bepaalt hoe het uiteindelijke beleid precies zal worden gevoerd. Met het opnemen van een visie op hoofdlijnen brengt de gemeente overigens wel de wens tot continuïteit en stabiliteit van beleid en regelgeving tot uitdrukking.

14.2 Aanpak en opzet

Hoewel het mag lijken dat de gemeente eigen vrije keuzen kan maken omtrent de ruimtelijke ontwikkeling van het eigen buitengebied, zal het duidelijk zijn dat de keuzerichting reeds in hoge mate door hogere overheden is bepaald. Bovendien zijn er veel ruimtelijke ontwikkelingen die door het milieubeleid worden beperkt. Daaruit mag blijken dat het formuleren van ruimtelijk beleid in dit bestemmingsplan in veel gevallen geïntegreerd ruimtelijk én milieubeleid vormt.

De gemeente heeft zich ten behoeve van de eigen beleidsbepaling dan ook laten inspireren door de ruimtelijke plannen van rijk en provincie, met name de Vinex en Streekplan Gelderland in samenhang met het eigen beleid voor de gemeente Harderwijk.

Voordat per functie een globaal beeld wordt gegeven van het ruimtelijk beleid, is in hoofdstuk 15 een totaalvisie gegeven. Deze visie geeft het gemeentelijk antwoord op trends in de samenleving die van invloed kunnen zijn op de ruimtelijke ontwikkeling van het buitengebied van Harderwijk. Aansluitend heeft de gemeente voor verschillende deelgebieden van het buitengebied aangegeven hoe de "totaalvisie" kan uitpakken.

In hoofdstuk 16 heeft de gemeente voor de buitengebiedfuncties (landbouw, natuur, recreatie etc.) aangegeven hoe zij in het licht van de bovengenoemde plannen denkt dat deze functies zich het best kunnen ontwikkelen.

15

Visie op verandering

Uit de inventarisatie is gebleken dat het gebruik van het buitengebied verandert. Deze veranderingen kunnen worden gevat in een aantal thema's:

- veranderingen als gevolg van een zich aan de marktomstandigheden aanpassende landbouw;
- veranderingen als gevolg van wetswijzigingen met betrekking tot intensieve veehouderij
- veranderingen als gevolg van meer aandacht voor natuur en natuurontwikkeling;
- veranderingen als gevolg van de toename en een veranderende besteding van de vrije tijd;
- interesse in het buitenwonen.

De gemeentelijke visie hierop is in de volgende paragrafen weergegeven.

15.1 De agrarische sector**15.1.1 De situatie**Huidige gebruik per gebied

De agrarische sector in Harderwijk kent een aantal deelgebieden: de Stadslanderijen en de Mheenlanden zijn overwegend voor de melkveehouderij in gebruik. Op de Hierdense Enk en in het landgoederengebied ten oosten van Hierden is sprake van een gemengde structuur; deze gebieden zijn zowel voor de melkveehouderij, intensieve veehouderij als voor de akkerbouw in gebruik. In het gebied ten noorden van de A28, dat als "intensieve veehouderijlandschap" kan worden gekenschetst, bevinden zich met name de pluimveebedrijven (eenden en kippen), maar ook varkenshouderijen en kalvermesterijen komen hier voor.

Situatie grondgebonden agrarische bedrijven

Van oorsprong behoort het gehele polderlandschap langs de Randmeren tot de kerngebieden van de melkveehouderij. Hoewel het perspectief voor de melkveehouderij nog relatief gunstig is, kampt ook de melkveehouderij met problemen in de sector. Hetzelfde geldt voor de akkerbouw.

De huidige agrarische markt is een verdringingsmarkt, waardoor marges sterk onder druk staan. De lopende EU-besprekingen over de landbouwsubsidies geven wat dat betreft weinig hoop op betere tijden. Zo schommelt al jaren de melkprijs rond de 80 cent per liter en heeft deze prijs eerder de neiging tot zakken dan tot stijgen.

De productieomstandigheden zijn over het algemeen vrij matig. De bedrijven staan "op een kluitje" met daardoor vrij kleine huiskavels in het gebied rond de Zuiderzeestraatweg. Velen hebben grond langs de Randmeerkust: hier bestaat de agrarische cultuurgrond voornamelijk uit veldkavels. De behoefte aan boerderijverplaatsing is dan ook groot. Ook laat de ontsluiting van bedrijfsgebouwen en percelen te wensen over. Inmiddels is een landinrichtingsproject in voorbereiding.

Situatie intensieve veehouderij en Reconstructiewet concentratiegebieden

Situatie sector

Uit de inventarisatie is gebleken dat de intensieve veehouderij in meer of mindere mate onder druk staat. Vooral in de zone langs de Veluwe zijn als gevolg van het ammoniakbeleid sterke beperkingen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van deze sector. Verder speelt daarbij ook de stankhinderregelgeving een sterke rol. Verder heeft de sector (zowel eenden- als varkens- en kalverhouderij) te kampen moeilijke marktomstandigheden.

Situatie wetgeving

Met het oog op de verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap, de milieukwaliteit, de economische structuur én de vermindering van de veterinaire kwetsbaarheid van met name de varkenssector is een wetsvoorstel voorbereid (Reconstructiewet concentratiegebieden) dat vooral ingrijpt in de ruimtelijke structuur van de varkenshouderij⁵. In hoofdlijnen heeft de nieuwe wet als doel het vee-arm maken van de verzuringsgevoelige bos- en natuurgebieden en zones rond deze gebieden. Daarnaast dienen er tevens varkensvrije zones te ontstaan waarmee een compartimentering van de concentratiegebieden ontstaat en waardoor de veterinaire kwetsbaarheid afneemt.

De wet maakt onderscheid tussen kwetsbare en meest kwetsbare natuurgebieden.

Meest kwetsbare natuurgebieden zijn bos of natuurgebieden welke in streek- of bestemmingsplannen een ruimtelijke bestemming bos of natuurgebied hebben, alsmede een primaire beheersdoelstelling natuur hebben. Tevens bestaan de meest kwetsbare gebieden uit natuurdoeltypen met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof/ha/jaar.

De overige bos- en natuurgebieden worden aangemerkt als kwetsbare gebieden.

⁵ N.B. deze wet is dus niet uitsluitend van toepassing op de varkenshouderij, maar op bepaalde onderdelen ook voor de andere intensieve veehouderijsectoren.

In een zone van 500 meter rond kwetsbare en meest kwetsbare gebieden is geen nieuwvestiging van varkens- en pluimveehouderijen mogelijk. Toename van bestaande bedrijven in een zone tussen 250 en 500 meter rond meest kwetsbare gebieden en in een zone van 500 meter rond kwetsbare gebieden is mogelijk op basis van saldering van dierrechten. Het komt erop neer dat een veehouderijbedrijf in deze zones kan groeien mits de daarvoor benodigde varkens- of pluimveerechten afkomstig zijn van een ander bedrijf uit dezelfde zone of een vergelijkbare zone rondom een ander gebied. Het principe van saldering zal nog nader worden uitgewerkt.

15.1.2 Beleidsvisie

Keuzemogelijkheden

Hoewel landbouwpolitiek bij uitstek een Brussels thema is, is toch ook de houding en het beleid van de gemeente mede van belang voor het perspectief van deze sector. Er zijn verschillende keuzemogelijkheden:

- a. De gemeente kiest voor een op specialisatie gerichte agrarische sector, waarbij de agrarische ondernemers zich uitsluitend met een of meerdere takken van landbouw (veeteelt, akkerbouw, tuinbouw) bezighouden en waarbij het product in de handel of de verwerkingsindustrie wordt afgezet.
- b. De gemeente kiest voor verbreding van het agrarisch bedrijf, waarbij agrarische ondernemers het product een grotere toegevoegde waarde geven door het zelf te be- en verwerken en/of waarbij de agrarische ondernemers hun bedrijf mede in dienst stellen van andere (neven)activiteiten zoals verzorging ("zorgboerderij") en recreatie.
- c. De gemeente kiest voor een ruimtelijk beleid waarin zowel ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden voor verdere specialisatie en schaalvergroting als voor een verbreding van de landbouw. Dit komt dus neer op een combinatie van a en b.

Specialisatie

Specialisatie en schaalvergroting zijn traditioneel bepalend geweest voor het ruimtelijk beleid voor het buitengebied. De gemeente gaat er daarbij vanuit dat zij de kaders helpt scheppen waarbij de agrarische bedrijven een overwegend bulkproduct afzetten naar de verwerkende industrie. Daarvoor is het nodig dat bedrijven de mogelijkheden maximaal benutten om de kosten/opbrengsten-verhouding zo gunstig mogelijk te doen uitpakken. In dat verband richtte het overheidsbeleid zich veelal op het bevorderen of zelfs uitvoeren van maatregelen met het oog op het verbeteren van de externe en interne productieomstandigheden, bijvoorbeeld in het kader van een ruilverkaveling.

Verbreiding

Toch lijken de hierboven bedoelde maatregelen onvoldoende soelaas te bieden voor de lange termijn. Veel Harderwijkse bedrijven produceren voor een veelal verzadigde bulkmarkt. De agrarische sector wordt in toenemende mate geconfronteerd met buitenlandse aanbieders die voor dezelfde of een lagere prijs dezelfde kwaliteit levert. Slechts de beste bedrijven hebben ook op de lange termijn kans om te overleven. In een dergelijke markt biedt het aanbod van diversiteit en nog hogere kwaliteit kans op een betere prijs.

Bedrijven waar slechts beperkte mogelijkheden zijn om de kosten verder te beperken, zijn genoodzaakt om de prijs voor hun product te verhogen, dan wel door ook andere activiteiten te starten. Prijsverhoging is slechts mogelijk wanneer het product een hogere kwaliteit heeft dan gebruikelijk. Voorbeelden daarvan zijn:

- producten die zonder kunstmest en/of gewasbeschermingsmiddelen zijn geproduceerd;
- dierproducten, waarbij de dieren onder gunstiger omstandigheden zijn gehuisvest dan minimaal wordt vereist.
- Vaak staan daar ook hogere kosten tegenover. Toch kan het saldo hoger zijn, omdat niet voor een verzadigde markt wordt geproduceerd. De groei van deze markt zet momenteel nog niet echt door. Het perspectief is echter vrij gunstig gezien de toenemende belangstelling van de afzetmarkt.

Een andere mogelijkheid om de hogere prijzen te kunnen vragen is de mogelijkheid om een product aan te bieden dat is be- of verwerkt ten behoeve van een specifieke markt/doelgroep. Het kan daarbij gaan om zeer specifieke agrarische activiteiten, die van origine minder in agrarisch Nederland werden uitgeoefend, zoals viskwekerijen, wijngaarden en bepaalde vormen van verwerking en vermarkting. Dus niet alleen het fokken van eenden maar ook het slachten daarvan, de verkoop van het vlees (bijvoorbeeld aan restaurants) en de verwerking en de verkoop van dons (dekbedden). In dit verband kunnen ook excursies bij agrarische bedrijven, wandel- en fietsarrangementen en dergelijke worden genoemd.

Mogelijkheden om het agrarisch bedrijf als basis voor andere activiteiten te gebruiken zijn:

- woonfunctie
- paardenpension;
- kampeerboerderij;
- zorgboerderij, waarbij de dagbesteding van gehandicapten op het agrarisch bedrijf plaatsvindt;
- plantenpension, waarbij bedrijven tegen een vergoeding kuipplanten in een verwarmd gebouw kunnen laten overwinteren;

- bos-, natuur- en landschapsbeheer, het leveren van diensten ten behoeve van het bosbeheer en/of het beheer van natuurgebieden; waarbij agrarische ondernemers het beheer van natuurgebied of landschapselementen tegen vergoeding voor hun rekening nemen;
- veehandelsbedrijven;
- opslagbedrijven (uitsluitend als nevenactiviteit);
- hoveniersbedrijven (kwekerij etc. geen detailhandel/tuincentra).

Binnen de stadsrand van Harderwijk zijn ook de volgende 3 typen bedrijven denkbaar:

- kinderboerderij;
- manegebedrijf;
- stadsboerderij, waarbij
 - . volkstuinen en het regulier agrarisch bedrijf in een aantrekkelijke ambiance worden gecombineerd;
 - . de volkstuinte profiteert van de beschikbaarheid van mest, materieel, kennis en het beheer van het volkstuincomplex door de agrarisch ondernemer;
 - . de agrarische cultuurgrond die in gemeentelijk bezit is, vanuit de stadsboerderij kan worden beheerd.

In bepaalde gevallen kan onder voorwaarden ook een ondergeschikte horecafunctie worden toegestaan bijvoorbeeld bij een zorgboerderij of kampeerboerderij.

De keuze

De gemeente kiest voor een ruimtelijk beleid waarin zowel ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden voor verdere specialisatie en schaalvergroting als voor een verbreding van de agrarische bedrijvigheid. Concreet betekent dit dat agrariërs de noodzakelijke beleidsruimte moeten krijgen om hun erf, grond en gebouwen voor de huidige en voor andere bedrijfsactiviteiten in te kunnen richten en gebruiken. Met het oog op de hoge milieubelasting van het Harderwijkse buitengebied betekent dit dat de gemeente vooral grondgebonden agrarische activiteiten zal stimuleren, maar daarbij de eventuele ontwikkelingen in de niet-grondgebonden agrarische activiteiten binnen de milieuraandvoorwaarden zal blijven toestaan.

Ondanks inspanningen vanuit de sector, ondersteund door de gemeente, zullen er desalniettemin een aantal agrarische bedrijven verdwijnen. Bij beëindiging van een agrarisch bedrijf kan de gemeente een of meerdere van de hierboven genoemde oplossingsmogelijkheden bieden. Een en ander is afhankelijk van de betreffende locatie en de aard van het gebied. Per deelgebied is dus een andere invulling van de verbreding mogelijk. De verbreding dient echter ten

allen tijde aan te sluiten op de vraag vanuit de markt. Tevens dienen sterk verkeersaantrekkende bedrijven te worden vermeden.

Concreet betekent de bovenstaande keuze voor de perspectiefvolle melkveehouderijbedrijven dat de gemeente ontwikkelingsmogelijkheden zal bieden voor bestaande melkveehouderijbedrijven en waar nodig verbetering van externe productieomstandigheden zal bevorderen en beschermen. Onnodige aantasting van de agrarische structuur dient in dat verband te worden voorkomen.

Voor de intensieve veehouderij betekent de bovenstaande keuze het volgende. In Harderwijk bevinden de eendenhouderijen en de andere intensieve veehouderijbedrijven zich voornamelijk langs de A28. Een groot aantal bedrijven ligt dicht tegen het, in de terminologie van de reconstructiewet geheten, meest kwetsbare CVN-gebied aan. Wanneer de zone van 500 m gaat gelden, dan blijft ontwikkeling van deze bedrijven vrijwel uitgesloten, zoals die nu ook al niet of nauwelijks meer mogelijk zijn als gevolg van de vigerende Interimwet Ammoniak en Veehouderij en de stankregelgeving. Dit geldt met name voor de bedrijven ten zuiden van de Tweede Parallelweg en de Paasloweg. Slechts een beperkt aantal intensieve veehouderijen zal op een zodanige wijze aan de wettelijke milieu-eisen kunnen voldoen dat er ook op termijn een rendabele bedrijfsvoering gevoerd zal kunnen worden.

De gemeente zet daarom in op twee sporen, namelijk handhaven én functieverandering:

- handhaven van de intensieve veehouderijbedrijven op hun huidige locatie zolang de bedrijven dat wensen;
- het mogelijk maken van functieverandering op de huidige locatie van deze bedrijven;
- het stimuleren van functieverandering voor de bedrijven binnen de 500 m zone langs het CVN-gebied en het bieden van concrete hulp bij het zoeken naar nieuwe locaties voor voortzetting van de agrarische activiteiten.

Dit beleid is verder uitgewerkt in het vervolg.

15.2 Meer aandacht voor landschap en natuur

Vanuit de samenleving is er meer aandacht en interesse voor de natuur en het cultuurlandschap. We zijn ons er meer en meer van bewust dat de ruimte die de mens inneemt, ten koste is gegaan van veel planten en dieren en van veel landschapsschoon. Nu het Nederland voor de wind gaat, mag er ruimte worden "teruggegeven" aan de natuur en worden landschapspatronen hersteld en versterkt.

De gemeente ondersteunt de maatschappelijke opvatting om meer aandacht te besteden aan het instandhouden en verfraaien van de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied en aan het realiseren van de zogenaamde ecologische hoofdstructuur.

Landschap

Ten behoeve van de instandhouding van het natuur- en cultuurlandschap is eerder een landschapsbeleidsplan opgesteld. Uitgangspunt om dit plan te maken was het streven om de visueel ruimtelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden van het buitengebied van Harderwijk te behouden, te herstellen en waar mogelijk te verbeteren.

De gemeente Harderwijk formuleert in het landschapsbeleidsplan de volgende doelstellingen:

- de gemeente stelt zich ten doel de opeenvolging van ecologisch, visueel ruimtelijk en cultuurhistorisch waardevolle landschappen van de Veluwe, het agrarisch gebied van Hierden en Frankrijk, de Mheenlanden tot aan het Veluwemeer te handhaven, met daarin de Zuiderzeestraatweg-Molenweg en de Hierdense beek als belangrijke ordenende elementen. De gemeente streeft naar herstel of verbetering van de kwaliteit;
- de gemeente wil bijdragen aan de ontwikkeling van de Randmeren als één groot watergebied tussen het oude en het nieuwe land; met recreatiemogelijkheden afgestemd op de benodigde rust en ruimte voor planten en dieren om zich te kunnen vestigen of te verspreiden;
- tevens streeft de gemeente naar een groene zone rond het bedrijventerrein Lorentz en de oostelijke stadsrand.

Deze doelstellingen zijn uitgewerkt tot concrete plandoelen voor de versterking van het landschap en de natuur en de afstemming op gebruiksfuncties.

Meer in detail wordt voor de Hierdense Enk en de Mheenlanden gekozen voor behoud en/of herstel van de openheid. De bouw van gebouwen en bouwwerken buiten de erven en niet bedoeld voor agra-

risch gebruik zal worden beperkt of worden tegengegaan. Voor de Stadslanderijen wordt gekozen voor herstel van het beplantingspatroon op perceelsgrenzen en langs lanen en voor het gebied ten oosten en zuidoosten van Hierden voor versterking van het landgoedkarakter (bijvoorbeeld Essenburgh). In zijn algemeenheid zal de gemeente aandacht vragen voor de landschappelijke versterking van erven. Verder wil de gemeente de rand van de bebouwing van het bedrijventerrein Lorentz beter landschappelijk inkleden.

Cultuurhistorie en archeologie De gemeente zal naast de "groene" elementen die sterk bepalend zijn voor het landschap, tevens cultuurhistorische kenmerken van het gebied beschermen. Daarbij gaat het om de volgende aspecten (zie kaart archeologie en cultuur):

- de karakteristieke bebouwing, die in het kader van de gemeentelijke monumentenverordening als gemeentelijk monument is aangewezen;
- de verkavelingsrichting, waaruit het occupatieproces nog goed is af te lezen;
- de Hierdense es, als belangrijk overblijfsel van de vroegere agrarische potstalcultuur;
- de wegen en paden die sinds mensenheugenis in het gebied aanwezig zijn, waarbij de onverharde en halfverharde wegen als onverharde en halfverharde wegen zullen worden gehandhaafd.

Daarnaast zullen ook de plaatsen die een hoge of zeer hoge archeologische waarde hebben, planologisch worden beschermd. De bescherming richt zich op de instandhouding van het zogenaamde bodemarchief, door de noodzaak tot diepe grondbewerking steeds af te wegen tegen het belang van het instandhouding van de archeologische waarde.

Natuur

Gedurende de laatste decennia is het oppervlak aan geschikte leefgebieden voor planten- en diersoorten sterk afgenomen en zijn deze leefgebieden geïsoleerd geraakt. Veel planten- en diersoorten zijn daardoor sterk in aantal achteruitgegaan. Het nationaal en provinciaal natuurbeleid is daarom gericht op het versterken van de kerngebieden en deze door middel van een groene dooradering met elkaar te verbinden. De Randmeren kunnen een belangrijke schakel vormen in de natte as tussen Friesland en het Deltagebied. Met name de natuurfunctie van de kustzone zou in dit kader versterkt kunnen worden.

Voorts heeft de gemeente plannen om mee te werken aan de realisering van een natte ecologische verbindingszone tussen Flevo-land (Harderbroek) en de Veluwe, via de Hierdense beek. In het Veluwemeer en het Wolderwijd zou deze verbinding gestalte kunnen

krijgen in de vorm van de uitbouw van eilandjes als stepping stones, vooroevers en rietlanden. Deze plannen zullen planologisch in het bestemmingsplan Waterfront-Noord worden verwezenlijkt.

In het kader van de uitvoering van het project Waterfront-Noord is de gemeente gehouden om natuurcompensatie te doen plaatsvinden voor het daarmee gepaard gaande verlies aan water en de daaraan gebonden natuurwaarden. Het gaat concreet om 17 ha. Deze compensatie zal of langs de Randmeerkust of in de oostelijke hoek van de polder Mheenlanden moeten plaatsvinden. Uiteindelijk zal de keuze hieromtrent invloed hebben op de plangrens van het bestemmingsplan Buitengebied.

Door verbeterde waterafvoer zijn plantensoorten van natte-vochtige omstandigheden achteruitgegaan of verdwenen. Dit is aan de orde in de omgeving van de Hierdense beek en de Mheenlanden.

Voor de waardevolle graslandgebieden in de Randmeerpolders is het vooral van belang dat het extensieve agrarische beheer gecontinueerd wordt. Bedreigingen voor deze waarden worden gevormd door grondwaterpeilverlagingen (wegvallen kweldruk) in de polders zelf of in de omliggende gebieden en het intensiveren van het beheer (beweiding, bemesting en bemaaiing). Het toelaten van een iets hoger grondwaterpeil en een extensivering van het beheer zal een versterking van de huidige waarden tot gevolg hebben. Het daarop gericht waterbeheer heeft dan ook de volle instemming van de gemeente.

De gemeente wil zich inzetten voor een versterking van de natuurwaarden in de Mheenlanden en delen van de Stadslanderijen en het Landgoederengebied, indien in het kader van het landinrichtingsproject Harderwijk-Elburg hiervoor middelen beschikbaar komen.

Verder kunnen de natuurwaarden van het CVN gebied verder versterkt worden. Het Beekhuizerzand heeft voor een deel haar functie als militair oefenterrein verloren zodat meer ruimte geboden kan worden voor natuurontwikkeling. In het kader van dit bestemmingsplan kiest de gemeente voor natuurontwikkeling in het Beekhuizerzand.

15.3 Besteding van vrije

De situatie

Het buitengebied van Harderwijk vervult een belangrijke rol voor recreatie en toerisme. Het zwaartepunt van deze activiteiten ligt op de water- en oeverrecreatie op en langs de Randmeren. Harderwijk is hierin met de jachthaven, de historische stad en het Dolfinarium het middelpunt. Daarnaast is de Veluwe een belangrijk recreatiegebied. Dit gebied is in recreatief opzicht van regionaal belang en is het meest in trek bij wandelaars, fietsers en ruiters. In de rand van het Veluws bosgebied zijn tal van accommodaties (zomerhuisjes, campings) voor verblijfsrecreatie zowel binnen de gemeente als erbuiten. Toerisme is één van de belangrijkste economische peilers van Harderwijk.

De afwisseling in het landschap (de randmeren, open polderlandschappen, besloten bosgebieden, landgoed De Essenburghh etc.) maakt dat ook de rest van het buitengebied van Harderwijk een belangrijke rol speelt voor de recreatie. Het plangebied biedt vele mogelijkheden voor recreatief medegebruik. Buiten de Veluwe komen fiets- en wandelpaden niet of nauwelijks voor in het buitengebied van Harderwijk; wandelaars en fietsers maken veelvuldig gebruik van de diverse plattelandswegen.

Visie op uitloop

Op het gebied van woningbouw heeft Harderwijk de laatste jaren een forse ontwikkeling doorgemaakt. De gemeente is zich ervan bewust dat de "oude" en "nieuwe" bewoners behoefte hebben aan ontspanningsmogelijkheden in de omgeving. Velen zullen daarvoor op hun vrije dag het buitengebied gebruiken. De gemeente is zich er ook van bewust dat er in het buitengebied wordt gewoond en dat velen er hun boterham moeten verdienen. Dat vraagt om goede afspraken over waar welke activiteiten zijn toegestaan, zonder daarbij alle details te willen vastleggen.

Eén ding is duidelijk: het landelijk gebied zal meer als ooit tevoren dienst doen als uitloopgebied van de stad. Terwijl het aantal mensen met een baan toeneemt, neemt ook de behoefte toe om de vrije tijd actief te benutten. Dat gebeurt steeds minder in georganiseerd (sportief) verband, maar steeds meer op individuele basis. Bij voorkeur zoekt men daarvoor de gelegenheid in de eigen woonomgeving.

Het gebruik van het buitengebied voor ontspanning mag niet leiden tot overlast. Er bereiken de gemeente klachten over het gebruik van kunstlicht in het buitengebied. Het gebruik van kunstlicht neemt hand over hand toe in gevallen waarbij (sportieve) activiteiten ook 's avonds plaatsvinden. In dat verband kan bijvoorbeeld worden gedacht aan sportvelden maar ook manegeactiviteiten. De gemeente ziet vooralsnog geen kans om het gebruik van kunstlicht via het

bestemmingsplan te reguleren. De gemeente onderzoekt de mogelijkheid om het gebruik van kunstlicht via een andere weg te kunnen sturen.

De gemeente is van oordeel dat het buitengebied in toenemende mate moet worden ingericht voor het bieden van de gevraagde ontspanningsmogelijkheden voor de eigen inwoners en voor inwoners uit de regio.

Op korte termijn wil de gemeente zich inzetten voor het realiseren van een fietspad langs de Randmeerkust tussen Harderwijk en Elburg in het kader van het landinrichtingsproject Harderwijk-Elburg, om daarmee de reeds bestaande route aan de zuidwestzijde van Harderwijk een vervolg te kunnen geven in noordoostelijke richting. Dit fietspad zou tegelijkertijd kunnen worden benut door de agrariërs die het pad hun gronden hebben liggen. In dat verband dient het fietspad zoveel mogelijk bestaande wegtracés te volgen om doorsnijding van percelen te voorkomen. Tegelijkertijd dient het gebruik als doorgaande route voor gemotoriseerd verkeer te worden voorkomen. Dit geldt ook voor het gebruik van de zogenaamde Hierdense Strandjes als plaats voor surfen, catamaranzeilen en parapenten.

Het tracé van het fietspad is afgestemd met de klankbordgroep Buitengebied. De leden van deze klankbordgroep, waarin onder meer Natuurmonumenten is vertegenwoordigd, zijn van mening dat het tracé goede recreatieve fietsmogelijkheden. Wanneer het pad goed wordt gezoneerd, zodat betreding vanaf het pad van aanliggende agrarische percelen niet of slechts in geringe mate mogelijk, wordt voorkomen dat de rust in het gebied en daarmee een belangrijke voorwaarde voor het handhaven van de natuurwaarde van het gebied, wordt verstoord. Door het fietspad ter weerszijden van een deugdelijk raster te voorzien, kan het gevaar van rustverstoring worden beperkt. Indien het grondwaterpeil in het gebied niet of in geringe mate aantast, zal de gemeente overwegen om het fietspad van begeleidende sloten te voorzien.

De gemeente wil de Hierdense strandjes handhaven op de huidige locatie. Daarmee wordt het huidige zeer incidentele gebruik van de strandjes als plek om tijdens warme dagen te zwemmen, voortgezet; de schade aan de natuur is hier tijdens warme perioden zeer gering. De natuurwaarde bestaat met name uit de rust- en fourageerplek voor wintergasten en kleine zwaan in winter en vroege voorjaar.

Buiten de aanleg van een nieuw fietspad ligt de nadruk op het beheer van bestaande infrastructuur en de versterking van de landschappelijke kwaliteit op basis van het landschapsbeleidsplan.

Hoewel de gemeente momenteel geen plannen kent voor uitbreiding van het aantal wandelpaden, zal het bestemmingsplan zo worden ingericht dat het realiseren van wandelpaden na een aanlegvergunningsprocedure mogelijk kan worden gemaakt.

Visie op verblijfsrecreatie

In het gebied "De Duinen", tussen Hierden en de A28 ligt een aantal terreinen voor verblijfsrecreatie. Het gaat hier om "De Dennenhoek", "Onze Woudstee" en "De Peperkamp". Aan de Watervalweg ligt de camping "De Schaapskamp". In de ontwikkelingsvisie Harderwijk is aangegeven dat de mogelijkheden voor verblijfsrecreatie (vakantiehuisjes) niet worden uitgebreid, doch wel kwalitatief kunnen worden versterkt. Voor wat betreft het gebied "De Duinen" is in deze visie gesteld, dat in dit bosgebied de recreatieve functie domineert (vakantiewoningen in het bos). Het boskarakter en de functie blijft gehandhaafd. Door versterking van de randbeplantingen, bermbeheer en verbetering van de wegbeplantingen zal de landschappelijke inpassing worden verbeterd. In het gebied "Strokel" liggen de volgende terreinen voor verblijfsrecreatie: "Slenck & Horst", "De Konijnenberg", "Het Verscholen Dorp" en "Bungalowpark Ceintuurbaan". Laatstgenoemde terreinen zijn gelegen binnen de door de provincie vastgestelde contouren van het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN). Voor het CVN geldt rijksrestrictief beleid. Volgens het streekplan Gelderland is aantasting van het CVN door stedelijke uitleg uitgesloten.

Het beleid van de gemeente is uit dien hoofde gericht op het continueren van het gebruik van het ook thans reeds toegestane recreatieve gebruik van de huidige verblijfsrecreatieve terreinen. Voor grootschalige uitbreidingen kan geen ruimte geboden worden met name vanwege landbouwkundige en landschappelijke belangen en ter bescherming van de kwaliteit en de omvang van het CVN. Kwaliteitsverbetering van de bestaande bedrijven wordt wel gestimuleerd.

Met dit laatste wordt bedoeld op verbetering dan wel vernieuwing van centrale voorzieningen, infrastructuur en eventuele vernieuwing, vergroting en/of restauratie van de recreatiewoonverblijven. Uitbreiding van terreinen, het aantal recreatiewoningen of een verdere vergroting van de recreatiewoningen is niet aan de orde. Een gehele of gedeeltelijke (permanente) woonbestemming behoort op grond van het vorenstaande eveneens niet tot de mogelijkheden.

Door gebruik te maken van mogelijkheden van functieverandering van vrijkomende agrarische bebouwing kan het bestaande aanbod van

kleinschalige voorzieningen worden aangevuld. Omzetting van vrijkomende agrarische bebouwing naar recreatieve functies kan bijdragen aan vermindering van de directe druk op het CVN-gebied. Het aanzien van het perceel en de visueel-landschappelijke samenhang dienen hierbij te worden gehandhaafd. Agrarische bedrijven in de omgeving mogen van een dergelijke functieverandering geen beperking in het bedrijfsvoering ondervinden.

De recreati woonverblijven op een aantal terreinen zijn in particulier eigendom overgegaan. Inmiddels worden veel van deze recreati woonverblijven permanent bewoond en hebben er clandestiene uitbreidingen van bebouwing en erfontsluitingswegen plaatsgevonden.

De gemeenteraad heeft op basis van het Plan van Aanpak Permanente Bewoning Recreati woonverblijven besloten om een stringenter handhavingsbeleid te voeren met betrekking tot het permanent bewonen van recreati woonverblijven en daarmee gepaard gaande activiteiten. Het gaat hierbij om een uitvoeringsaspect van de vigerende c.q. nieuwe bestemmingsplannen dat op zich bij de totstandkoming van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied geen rol speelt.

Uitbreiding van verblijfsrecreatief terrein is niet aan de orde, omdat dit haaks zou staan op het door rijk en provincie gevoerde beleid om de druk van recreatie op de Veluwe niet verder te vergroten. Substantiële uitbreiding van de verblijfsrecreatieve bedrijven zou er zonder twijfel toe leiden dat de druk van extra recreanten op de Veluwe toeneemt.

Kleinschalig kamperen

De gemeente wil enige ruimte bieden aan het realiseren van kleinschalige vormen van kamperen (kamperen bij de boer) als één van de mogelijkheden voor agrarische bedrijven om het inkomen te vergroten.

Dit laatste geldt uitsluitend voor reële en volwaardige agrarische bedrijven. Er dient zorg te worden gedragen voor een goede landschappelijke inpassing. Deze vorm van kleinschalig kamperen wordt niet toegestaan in agrarische gebieden met zeer hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde. Bij de opstelling van het bestemmingsplan zal worden bezien of er een noodzaak bestaat het aantal van dit soort vormen van kleinschalig kamperen te beperken.

Visie op watersport

De gemeente Harderwijk heeft de laatste jaren een flinke ontwikkeling doorgemaakt op het gebied van watersportvoorzieningen. Deze ontwikkelingen zijn nog volop in gang. Ook in het Streekplan wordt aangegeven dat Harderwijk zich verder kan ontwikkelen als regionaal watersportcentrum. Voor dit bestemmingsplan zijn de water-

sportfaciliteiten van minder belang omdat deze in de bestemmingsplannen voor het Waterfront geregeld zullen worden.

15.4 Buitenwonen

Het buitengebied van Harderwijk wordt sterk gewaardeerd als woongebied. De omgeving is aantrekkelijk en de stad is relatief dichtbij. Het is in het belang van de gemeente dat de kwaliteit van het wonen in het buitengebied op een hoog niveau staat. Dat voorkomt de kans op verpaupering. In dat verband wil de gemeente de volgende ontwikkeling stimuleren

Visie op bestaande woningen Het is algemeen geaccepteerd dat woningen zoveel ruimte bieden dat kinderen kunnen slapen in een eigen slaapkamer, er beschikt kan worden over een fatsoenlijke badkamer en de woning een redelijke woonkamer en keuken biedt.

De gemeente kiest ervoor om bewoners de mogelijkheid te bieden om de woning tot een nader vast te stellen maximale inhoud of oppervlakte te laten uitbreiden, waardoor aan algemeen geaccepteerde woonnormen kan worden voldaan. Met het oog op het behoud van het kenmerkende bebouwingsbeeld, krijgen woningen die deze norm inmiddels hebben bereikt, geen extra uitbreidingsmogelijkheden.

De gemeente wil de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied vergroten. Dit is in het Landschapsbeleidsplan tot uitdrukking gebracht. De gemeente ziet geen kans om zelfstandig de noodzakelijke verbeteringen uit te voeren: de meeste grond is immers in handen van particulieren. Zij kunnen slechts op vrijwillige basis worden gevraagd om gewenste verbeteringen aan te brengen. Het landschap van de Hierdense Enk is zeer sterk aangetast.

De gemeente neemt een regeling ("landhuisregeling") op voor het vergroten van bestaande woningen boven het in het plan vast te stellen maximum, onder voorwaarde dat de betrokken particulier bijdraagt in het vergroten van de landschapskwaliteit van de Hierdense Enk.

Eveneens met het oog op het verbeteren van het landschapsbeeld is het gewenst dat overtollige en landschapsontsierende schuren (voornamelijk bij voormalige agrarische bedrijven) worden verwijderd. In een aantal gevallen zijn in het verleden in deze schuren (nood)woningen gevestigd. De gemeente streeft ernaar om dit aantal woningen te verminderen. Daarbij gaat het vooral om die gevallen die bouwkundig in een matige staat verkeren.

De gemeente neemt een regeling op, waarbij de mogelijkheid wordt geboden om een nieuwe woning te bouwen, onder de voorwaarde dat de noodwoning en een nog nader te bepalen oppervlakte aan overtollige schuren worden verwijderd.

In het verleden was het heel gewoon dat ouders bij kinderen inwoonden of andersom. In deze tijd lijkt de behoefte aan een dergelijke vorm van wonen weer toe te nemen, met het oog op het zeker stellen van zorg.

De gemeente zal in het nieuwe bestemmingsplan hiervoor een inwoningsregeling opnemen.

Wonen in het buitengebied biedt vaak een mogelijkheid om dieren te houden. In dat verband ligt het voor de hand dat er ruimte wordt geboden om deze huisdieren te stallen. Ook de toenemende belangstelling voor het uitoefenen van een beroep aan huis vraagt om enige ruimte. In het verleden leidden dit soort wensen vaak tot het oprichtingen van diverse gebouwen en bouwsels of tot hergebruik van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. De gemeente ziet het liefst dat alle gebouwen, gebouwtjes en bouwsels zoveel mogelijk tot één gebouw worden beperkt.

Met het oog op het bieden van voldoende ruimte voor stalling, berging en werkruimte en met het oog op het behouden van het landschapsbeeld zal een maximale oppervlakte voor bijgebouwen worden gehanteerd die aan beide belangen tegemoet komt. De woningen waar deze oppervlakte reeds is overschreden komen niet in aanmerking voor extra ruimte, maar kunnen, wanneer zij overtollige bijgebouwen afbreken, wel in aanmerking komen voor een zekere mate van compensatie. Op deze wijze wordt met het oog op het vergroten van de landschappelijke kwaliteit, winst geboekt.

Woonboerderijen

Voor veel mensen biedt het buitengebied de ruimte om woonwensen, die wat meer ruimte vragen, te kunnen vervullen. Vooral vrijkomende agrarische bedrijven bieden hiervoor mogelijkheden. Toch blijkt vaak dat wanneer een agrarisch bedrijf de agrarische functie verliest, de schuren naast het hoofdgebouw blijven bestaan. In het algemeen dragen deze niet bij aan een fraai landschapsbeeld.

Het geheel bewonen van een voormalig agrarisch bedrijf dient dan ook in principe gepaard te gaan met de sloop van overtollige agrarische gebouwen. Hiervoor zal een regeling worden opgenomen.

Visie op nieuwe woningen

Conform het rijks- en provinciaal beleid is een toename van de bebouwing in buitengebied niet gewenst. Vergroting van het aantal woningen is uit dien hoofde slechts in beperkte mate toelaatbaar. Wanneer daarmee een algemeen belang wordt gediend kan de gemeente de bouw van een nieuwe woning toestaan. Het vergroten van het aantal bedrijfswoningen kan slechts worden toegestaan, wanneer de bedrijfsvoering zulks vereist.

Zoals eerder in deze nota al is aangegeven, is het ontwikkelingsperspectief voor de agrarische bedrijven binnen de milieuzone van 500 m langs het CVN-gebied zeer gering. De gemeente acht het van groot algemeen belang dat de hier gevestigde bedrijven voldoende perspectief houden op een gezonde bedrijfsvoering. De verwachting heerst dat een aantal van deze bedrijven genoodzaakt zullen zijn om het bedrijf te beëindigen dan wel te verplaatsen.

Om de eventuele bedrijfsbeëindiging of -nog liever- bedrijfsverplaatsing te kunnen financieren, zal de gemeente het betreffende bedrijf de planologische mogelijkheid bieden om binnen de gemeente Harderwijk een extra woning te bouwen, waarbij het financieel voordeel dan toevalt aan het stoppende of verplaatsende bedrijf.

Functiewijziging naar wonen

Wanneer een agrarisch bedrijf stopt als bedrijf, mag het hoofdgebouw geheel voor wonen worden gebruikt. Daarvoor wordt een regeling opgenomen.

Wanneer de boerderij te groot en daardoor voor bewoning door één huishouden duur is, kan de behoefte ontstaan om de gebouwen voor andere (bedrijfsmatige) doeleinden te gebruiken om daarmee de kosten voor beheer te kunnen dragen. De gemeente onderkent deze behoefte, maar is geen voorstander van diverse vormen van bedrijvigheid in het buitengebied.

In dat verband kiest de gemeente dan voor splitsing van de boerderij met het oog op de bewoning door twee huishoudens. Daarbij dient dan wel aan bepaalde voorwaarden te worden voldaan met het oog op het bewaren van de herkenbaarheid van het gebouw en het erf als boerderij en met het oog op de volwaardigheid van beide woningen.

15.5 Niet-agrarische bedrijvigheid

Bestaande bedrijven

In z'n algemeenheid is het beleid ten aanzien van de niet-agrarische bedrijven gericht op het voortzetten van het bestaande gebruik binnen de bestaande bebouwing. Afhankelijk van de aard van het bedrijf

(passend in het buitengebied of niet-passend in het buitengebied⁶) zal de gemeente soepeler omgaan met het uitbreiden van de gebruiks- en de bouwmogelijkheden.

Nieuwe bedrijven

Nieuwvestiging van niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengewest wordt in zijn algemeenheid als ongewenst beschouwd. Een uitzondering wordt echter gemaakt voor functieverandering van agrarische bedrijven.

Mogelijkheden voor functieverandering door hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen worden vooral in wonen, recreatie en maar ook in voor de specifieke omgeving passende, niet-agrarische bedrijvigheid gezien¹. In beginsel moeten de bestaande bebouwingscontouren worden gehandhaafd, maar wanneer in specifieke situaties functieverandering een duidelijke meerwaarde heeft voor de voor het gebied geformuleerde doelstellingen, dan kan daarin enige flexibiliteit worden betracht.

Verder zijn bij deze vormen van functieverandering een aantal randvoorwaarden van toepassing: Buitenopslag is niet toegestaan. Panden die niet voor hergebruik in aanmerking komen dienen te worden afgebroken tenzij het monumentenbeleid zich hiertegen verzet. Er mag geen verhoging van de milieubelasting plaatsvinden en er mag geen grote verkeersaantrekkende werking ontstaan. De bestaande infrastructuur moet voldoende zijn voor de nieuwe functie. Ook de bestaande agrarische bedrijven mogen door nieuwe functies niet worden belemmerd in hun milieuruimte.

Ook bij functieverandering naar niet agrarische bedrijvigheid geldt dat in sommige gebieden meer ruimte kan worden geboden dan elders.

In het geval van niet-agrarisch gebruik van agrarische opstallen is niet altijd een functiewijziging noodzakelijk. In het geval van bijvoorbeeld caravanopslag en dergelijke kan de agrarische bestemming gewoon gehandhaafd blijven. In het bestemmingsplan zal een regeling worden opgenomen die bepaalde vormen van niet-agrarisch gebruik van agrarische opstallen mogelijk maakt. Met name als deze bebouwing in goede staat verkeert, is het zinvol hiervoor een ander gebruik toe te staan.

⁶ zie in dat verband ook paragraaf 15.1.2

16.1 Indeling in deelgebieden

Naar aanleiding van het gestelde in hoofdstuk 2 is het buitengebied in 7 deelgebieden verdeeld:

- de Mheenlanden
- de Stadslanderijen en particuliere ontginningen
- de Hierdense Enk
- de Landgoederen en Hierdense beek
- het Intensieve Veehouderijlandschap
- de Duinen en Strokel
- het Centraal Veluws Natuurgebied

De indeling in 7 deelgebieden (zie kaart visie op hoofdlijnen) heeft te maken met de intentie van de gemeente om voor deze gebieden verschillende accenten in het ruimtelijk beleid te leggen. Dat is logisch gezien de ligging en potenties van deze gebieden. Daarnaast wordt nog het Stadsrandgebied onderscheiden. Het stadsrandgebied is een overgangsgebied tussen het verstedelijkte gebied van Harderwijk en het aangrenzende landelijke gebied. In de volgende paragrafen zijn de beleidsaccenten per deelgebieden uiteengezet en toegelicht.

16.2 De Mheenlanden

In de polders de Mheenlanden is het beleid gericht op het behoud van de openheid en het behoud en versterking van de aan vochtige graslanden gebonden natuurwaarden. Een gedeelte van het gebied zal onderdeel uit gaan maken van het "Bestemmingsplan Waterfront". Voor een deel van de Mheenlanden dat onder dat bestemmingsplan valt is tevens natuurontwikkeling gepland.

Landbouw

Voor zover de Mheenlanden onder het bestemmingsplan buitengebied vallen zal de grondgebonden landbouw in dit gebied een hoofdfunctie blijven vervullen. Landbouwkundig gebruik van dit gebied is ook gewenst in verband met de instandhouding van de natuurwaarden en het handhaven van de openheid. Vergaande intensivering van de landbouw in dit gebied is minder gewenst in verband met het handhaven van kwelafhankelijke vegetaties, weidevogels en landschappelijke waarden. Wel is het denkbaar dat plaatselijk de externe productieomstandigheden bijvoorbeeld ten aanzien van verkaveling en waterhuishouding worden verbeterd. Hiervoor is momenteel de wenselijkheid in het kader van het landinrichtingsproject Harderwijk-Elburg in studie.

Bebouwing ten behoeve van de landbouw zal in het gebied in het geheel niet worden toegelaten. Dat geldt ook voor kleine opstallen die een schuilplaats voor vee moeten bieden.

Voor de natuur en landschap is het beleid gericht op het in standhouden van de openheid en de aan vochtige graslanden gebonden natuurwaarden. Van belang zijn hier de kwelindicerende sloot- en oevervegetaties welke duiden op zowel locale als regionale kwel. In het gebied liggen goede weidevogelgebieden met veel kritische soorten als grutto, tureluur en watersnip. Deze weidevogelgebieden zijn van regionale betekenis. De polders hebben tevens een belangrijke functie voor vele doortrekkende en overwinterende watervogels. Ook voor de realisering van een natte ecologische verbindingzone tussen Flevoland (Harderbroek) en de Veluwe, via de Hierdense beek, kunnen de polders een functie vervullen. Het beleid is minimaal gericht op het behoud van de bestaande waarden.

Het oostelijke deel van de Mheenlanden en een zone langs de Randmeerkust zijn aangewezen als zoekgebied voor natuurontwikkeling. Deze natuurontwikkeling is ter compensatie van het verlies aan water in verband met de ontwikkelingen rond het Waterfront.

Met het oog op de uitbreiding van de Lorentzhaven en de daarmee gepaard gaande stedelijke ontwikkelingen, is langs de westgrens van het buitengebied een landschappelijke afwerking in de vorm van een beplantingszone gewenst.

In het kader van het landinrichtingsproject zou plaatselijk de landbouwkundige situatie verbeterd kunnen worden terwijl elders in het gebied meer ruimte voor natuur gegeven kan worden. Om tot een gelijkwaardige afweging te komen is natuur in dit deelgebied een nevensgeschikte hoofdfunctie. Bedrijfsverplaatsingen in het kader van de landinrichting naar dit gebied zijn om landschappelijke en ecologische redenen niet mogelijk.

Overige functies

Dagrecreatief medegebruik van het gebied in de vorm van wandelen, fietsen over de bestaande paden is mogelijk. Uitbreiding van het wandel- en fietspadennet wordt voorzien in de vorm van een aan te leggen fietspad langs de Randmeerkust in het kader van de herinrichting Harderwijk-Elburg en het inrichtingsplan Veluwerandmeren (IVR). Het op de kaart aangegeven tracé is voorlopig. Bij de nadere uitwerking zullen uiteraard de belangen van natuur en landbouw nadrukkelijk in de afweging worden betrokken. Een verbetering van de huidige infrastructuur met het oog op wandelen en/of fietsen zal mogelijkerwijs in het kader van het landinrichtingsproject worden uitgevoerd.

Overige functies anders dan natuur, landbouw en genoemde vormen van recreatie zullen in dit gebied worden geweerd.

Gezien het belang van de natuurfunctie van dit gebied worden hier geen ontwikkelingsmogelijkheden geboden voor een verbreding van de landbouw. Voor vrijkomende agrarische bebouwing is slechts functiewijziging naar wonen mogelijk.

16.3 De Stadslanderijen en particuliere ontginningen

In dit deelgebied is het beleid met name gericht op het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden landbouw (melkveehouderij) met versterking van de landschappelijke waarden. Het gebied is van belang in verband met de recreatieve uitloof functie voor de inwoners van Harderwijk.

Landbouw

De landbouw blijft de primaire gebruiker en beheerder van het gebied (hoofdfunctie). De externe productieomstandigheden kunnen in dit gebied mogelijk in het kader van het landinrichtingsproject worden verbeterd. De gemeente biedt voldoende planologische ruimte om te bouwen en om gronden in te richten voor een efficiënte bedrijfsvoering. Verdere versnippering van eigendommen en grondgebruik moet worden voorkomen ten gunste van die bedrijven met perspectief op een rendabele bedrijfsvoering. Tevens biedt de gemeente mogelijkheden om de bedrijven qua functie te verbreden.

De gemeente wil in dit gebied meedenken over het inplaatsen van grondgebonden agrarische bedrijven die elders binnen het landinrichtingsproject Harderwijk-Elburg geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben. In verband met de ontsluiting en het open houden van het landelijke gebied dienen deze bedrijven zo dicht mogelijk langs de Zuiderzeestraatweg of ten noorden van de noordelijke bebouwingsrand van Hierden te worden gesitueerd.

De gemeente biedt bedrijven met een bestaande tak intensieve veehouderij mogelijkheden om deze tak zo nodig en zo mogelijk uit te breiden. Uiteraard zullen de bestaande milieuregels sterk bepalend zijn voor die mogelijkheden.

Natuur en landschap

Hout, boom, heester- en fruitteelt en glastuinbouw zijn in dit gebied niet toegestaan in verband met het handhaven van doorzichten, althans niet ten noorden van de Zuiderzeestraatweg. Gestreefd wordt naar versterking en herstel van het beplantingspatroon langs wegen en perceelsgrenzen. Op deze wijze blijvende hoevestrokenverkavelingen van de stadslanderijen Varkensweide en

Ruimels, ruimtelijk herkenbaar. Langs de Zuiderzeestraatweg is versterking van erfbeplantingen met hagen, boomgroepen of boomgaarden gewenst. De doorzichten naar de Stadslanderijen en de Hierdense Enk worden echter gehandhaafd. Het landschap biedt vooral leefmogelijkheden voor meer algemene planten- en diersoorten. Genoemde versterking van de beplanting komt de fauna waaronder diverse vogels en zoogdieren ten goede en verhoogd daarmee tevens de algemene ecologische waarde.

Andere functies

Met name het gebied langs de Zuiderzeestraatweg heeft naast een agrarische, tevens een belangrijke woonfunctie. De woonfunctie van het gebied blijft gehandhaafd. Functieverandering van agrarische bedrijven naar wonen is mogelijk. Ook zijn er beperkt mogelijkheden voor functieverandering naar niet agrarische bedrijvigheid voor zover deze past binnen de bestaande bebouwing en omgeving. Dit gebied leent zich voor de landbouwkundige verbreding, zoals in paragraaf 2.1 bedoeld is, in combinatie met een versterking van het recreatief medegebruik. Het gebied heeft reeds een belangrijke functie als recreatief uitloopegebied van Harderwijk (wandelen en fietsen). Buiten het stadsrandgebied wordt functieverandering naar manege, kinderboerderij en stadsboerderij uitgesloten.

16.4 De Hierdense Enk

Ook op de Hierdense Enk wordt het primaat bij de landbouwfunctie gelegd. Uitgangspunt is het beperken van het aantal agrarische bedrijven tot de bestaande bedrijven. De gemeente biedt bedrijven met een bestaande tak intensieve veehouderij mogelijkheden om deze tak zo nodig en zo mogelijk uit te breiden. Uiteraard zullen de bestaande milieuregels sterk bepalend zijn voor die mogelijkheden.

Landbouw

De openheid en het reliëf van de oude bouwlanden worden als belangrijk kenmerk beschouwd. Het karakter dreigt hier en daar aangetast te worden door de aanleg van ongewenste beplanting, volkstuinachtige percelen en hoge witte hekken rond paardenweitjes. Versnippering van grondgebruik en het verspreide grondbezit moet worden tegengegaan ten gunste van die bedrijven met perspectief op een rendabele en duurzame ontwikkeling. Het ruimtelijk beleid dient rekening te houden met schaalvergroting waardoor enerzijds bedrijven zullen groeien en anderzijds bedrijven zullen stoppen met hun agrarische activiteiten. Uitbreiding van de bestaande agrarische bedrijven kan worden toegestaan. Daarbij zal de gemeente steeds het herstel van erfbeplantingen trachten te bevorderen. In verband met de karakteristieke openheid is fruit- en boomteelt, behoudens op het eigen erf, niet toegestaan.

Natuur en landschap

Natuur is in dit gebied een ondergeschikte functie. Het landschap vormt daarentegen een hoofdfunctie, juist met het oog op het versterken van de landschapskwaliteit. Afgestemd op de landbouw en andere functies wordt het beplantingspatroon in het gebied hersteld of aangepast. Herstel van houtwallen is mogelijk maar het is niet de bedoeling om de vroegere volledigheid na te streven.

De bebouwing is vooral geconcentreerd langs de randen van de Enk en langs de insteekweggetjes. Voor de centrale delen van de Enk wordt behoud van de openheid nagestreefd. In de centrale open ruimten worden derhalve geen nieuwe beplantingen gerealiseerd. Bij woningen en bedrijven wordt gestreefd naar compacte erfbeplantingen. Gestreefd wordt naar sanering van overbodig geworden bedrijfsbebouwing.

Recreatie

De oude bouwlanden van de Hierdense enk zijn landschappelijk aantrekkelijk en van belang als recreatief uitloophoofdstad van Harderwijk. De bestaande paden en wegen lenen zich goed voor wandelen en fietsen. Aanpassingen of uitbreidingen van de recreatieve infrastructuur wordt niet gewenst geacht in verband met de landbouwfunctie van het gebied. Langs de randen van de Hierdense Enk worden mogelijkheden gezien voor het kamperen bij de boer. De vorming van volkstuinachtige percelen met aanplant van coniferen, sparren of andere ongewenste beplanting dient te worden tegengegaan.

Andere functies

De bestaande woonfunctie blijft gehandhaafd. Bij beëindiging van een agrarisch bedrijf is functieverandering naar één woning mogelijk of naar een niet-agrarisch bedrijf welke past in de bestaande bebouwing en omgeving en geen beperkingen oplegt aan omliggende agrarische bedrijven. Buiten het stadsrandgebied worden manege, kinderboerderij en stadsboerderij uitgesloten. Tevens geldt als voorwaarde dat de openheid van het centrale gedeelte van de Enk gehandhaafd blijft. Verder wil de gemeente via het bieden van royale bouw mogelijkheden de ontwikkeling van bestaande woningen tot landhuizen toestaan, onder de voorwaarde dat in de kwaliteit van het landschap wordt geïnvesteerd.

16.5 Landgoederen en Hierdense Beek

Dit deelgebied heeft plaatselijk een uitgesproken landgoedkarakter met Essenburgh als centrum. Er is sprake van een gevarieerd ruimtelijk beeld met open hoevestrokenverkavelingen, monumentale huizen, statige beuken- en eikenlanen en parkachtige structuren.

Landbouw

De landbouw blijft de primaire gebruiker en beheerder van het gebied (hoofdfunctie). Bedrijven krijgen de ruimte om door te gaan met hun bedrijfsactiviteiten. De externe productieomstandigheden kunnen in dit gebied mogelijk worden verbeterd. De gemeente biedt voldoende planologische ruimte om te bouwen en om gronden in te richten voor een efficiënte bedrijfsvoering. Tevens biedt de gemeente mogelijkheden om de bedrijven qua functie te verbreden. Uitbreiding van intensieve veehouderij is alleen mogelijk als sprake is van een bestaande tak of als bestaande hoofdactiviteit. Kassen zijn in dit gebied ongewenst. Nieuwvestiging van bedrijven is om landschappelijke redenen niet gewenst. Beperkte vormen van hout- en fruitteelt zijn landschappelijk inpasbaar zijn, mits dit niet ten koste gaat van de afwisseling tussen open- en beslotenheid.

Natuur en landschap

Vanwege de belangrijke landschappelijke waarden van dit gebied vormt het landschap een nevensgeschikte hoofdfunctie. De wegbeplantingen Langs de Wijtgraaf en de Broeksteeg kunnen worden aangevuld. Het landgoedkarakter van Essenburgh kan worden versterkt met monumentale beplantingen en begrensde ruimtes. Gestreefd wordt naar versterking en herstel van het beplantingspatroon langs wegen en perceelsgrenzen. Op deze wijze blijven de hoevestrokenverkevelingen ruimtelijk herkenbaar.

Erfbeplantingen kunnen worden versterkt met hagen, boomgroepen met soorten als eik, linde, noot, kastanje. Doorzichten naar het achterliggende landschap moeten worden behouden. Gestreefd wordt naar sanering van overbodig geworden bedrijfsbebouwing. Voor de Hierdense Beek is het beleid gericht op verbetering van de waterkwaliteit en kwantiteit en natuurontwikkeling langs de oevers met het oog op het realiseren van een ecologische verbindingzone tussen de Veluwe - Veluwemeer - Harderbroek - Oostvaardersplassen.

Recreatie

Gezien het afwisselende landschap en het landgoedachtige karakter leent dit gebied zich goed voor dagrecreatief medegebruik. Ook dit gebied leent zich voor de landbouwkundige verbreding, zoals in hoofdstuk 2 bedoeld is, in combinatie met een versterking van het recreatief medegebruik. In het licht van functieverandering van vrijkomende agrarische bedrijven zou met name in dit deelgebied aan enige uitbreiding van dagrecreatieve mogelijkheden maar ook aan kleinschalige vormen van verblijfsrecreatie gedacht kunnen worden. Naast het kamperen bij de boer is het denkbaar dat er op een enkele plaats agrarische bebouwing wordt gebruikt voor logies, "bed & breakfast".

Andere functies

De woonfunctie van het gebied blijft gehandhaafd. Het aantal woningen wordt niet uitgebreid. Bij functieverandering naar niet-agrarische bedrijvigheid dient de nieuwe functie te passen in het landgoedachtige karakter. Manege, kinderboerderij en stadsboerderij worden in dit deelgebied uitgesloten. Voor de Essenburgh zelf is onder voorwaarden een geringe vergroting van de kloostergebouwen toegestaan evenals een uitbreiding van de horecafunctie van het kasteeltje zelf. Deze ontwikkelingen zullen echter niet mogen leiden tot een aantasting van het landschap, een grote aantrekking van het verkeer of parkeerproblemen.

16.6 Intensieve veehouderijlandschap

Het gebied tussen Grevenhof, de spoorlijn en de A 28 wordt gedomineerd door grootschalige bebouwing van intensieve veehouderijbedrijven. Daarbij gaat het vooral om eendenbroederijen en -mesterijen maar ook kalvermesterijen, varkenshouderijen en palingkwekerijen komen voor.

Landbouw

Landbouw is de hoofdfunctie van het gebied. Het beleid is gericht op het bieden van ontwikkelingsruimte voor de bestaande agrarische bedrijven voorzover de milieuwetgeving dit toelaat. De milieuwetgeving is hier met name beperkend omdat de bedrijven grenzen aan het Centraal Veluws Natuurgebied. In de praktijk zal dit betekenen dat de meeste bedrijven "op slot zitten".

Het vigerende wettelijke kader voor dit gebied wordt gevormd door de Interimwet Ammoniak en Veehouderij en het Ammoniak Reductieplan. Bedrijfsverplaatsingen naar een locatie verder weg van de bosrand (het Centraal Veluws Natuurgebied) worden gestimuleerd. Dit heeft het voordeel dat de depositie op het CVN-gebied afneemt en de te verplaatsen bedrijven iets meer ontwikkelingsmogelijkheden geboden kunnen worden.

Vooruitlopend op de "Reconstructiewet concentratiegebieden" kunnen in dit gebied de 250 m en 500 m zone rond meest kwetsbare gebieden worden onderscheiden (zie paragraaf 2.1.s). In de 250 m zone zijn geen uitbreidingsmogelijkheden voor varkens- en pluimveehouderijen. In de 250 m tot 500 m zone is uitbreiding slechts mogelijk met behulp van de saldomethode. Dat betekent dat uitbreiding in deze zone alleen mogelijk is als van een ander bedrijf uit dezelfde zone of een vergelijkbare zone rondom een ander gebied varkens- of pluimveerechten worden aangekocht. Het principe van saldering zal nog nader worden uitgewerkt.

Als bedrijfsverplaatsing niet mogelijk is wordt gestreefd naar vrijwillige bedrijfsbeëindiging. Dit geldt met name voor perspectiefarme bedrijven in de 250 m zone. De lange termijnvisie voor deze zone is dat de gemeente eigenaar wordt van de grond en een passende functie voor dit gebied nader onderzoekt. Gedacht kan worden aan een woonfunctie of een grondgebonden landbouwfunctie. Omdat de uit de reconstructiewet voortvloeiende reconstructieplannen op dit moment nog niet vaststaan, heeft e.e.a. nog geen ruimtelijke vertaling in het bestemmingsplan gekregen.

Natuur en landschap	Natuur en landschap vormen in dit gebied ondergeschikte functies. Aandacht zal worden besteed aan de landschappelijke inpassing van de agrarische bedrijven. Ook streeft de gemeente naar het versterken van laan- en kavelgrensbeplantingen. Bij functieverandering zal sloop van agrarische bebouwing als randvoorwaarde worden gesteld.
Recreatie	Het gebied is in dagrecreatief opzicht van weinig waarde. De recreatieve betekenis van dit gebied is beperkt tot het dagrecreatief medegebruik van de bestaande infrastructuur. Verblijfsrecreatie komt in het gebied niet voor en wordt voor dit gebied ook niet voorgestaan.
Andere bedrijvigheid	Niet-agrarische bedrijvigheid komt in dit gebied niet voor. Nieuwvestiging of functieverandering in die richting wordt ook niet voorgestaan. De aard van de bebouwing leent zich hiervoor niet of nauwelijks. Bovendien past een dergelijke ontwikkeling hier niet in de lange termijnvisie van de gemeente.
Wonen	De huidige woonfunctie blijft gehandhaafd. Of de woonfunctie van het deelgebied uitgebreid kan worden is nog een punt van nadere studie. Als onderdeel van het hierboven genoemde plan ten behoeve van het stimuleren van bedrijfsbeëindiging (of functieverandering naar wonen) zou mogelijk het toekennen van een bouwkaal op een daartoe aangewezen woningbouwlocatie in ruil voor de sloop van een bepaalde oppervlakte aan bedrijfsgebouwen, opgenomen kunnen worden.

16.7 Duinen en Strokel

Het deelgebied 'De Duinen' wordt hoofdzakelijk gevormd door het bosgebied ten noorden van de A28. Het gebied 'Strokel' ligt ten zuiden van de A28 vlak onder Harderwijk. Hoofdfunctie van deze gebieden is recreatie. Er komen zeven verblijfsrecreatieterreinen voor en een sportpark.

Het bedoelde verblijfsrecreatief gebied is in feite een noordelijke uitloper van het CVN-gebied. Langs de randen van dit bosgebied

bevinden zich nog enkele vooral kleine agrarische bedrijven, die merendeels nog slechts in de hobbysfeer (paarden) actief zijn. Laatstgenoemd gebied valt in zijn geheel binnen de contouren van het CVN-gebied.

Landbouw

De landbouw omvat in dit gebied slechts een zeer gering deel. De enkele bestaande agrarische bedrijven in het gebied kunnen zich in dit gebied ontwikkelen binnen de grenzen van het generieke milieu-beleid. In dit kader is op dit moment met name de Richtlijn Veehouderij en Hinderwet van belang.

Natuur en landschap

Door de vele vakantiewoningen in het bos domineert de recreatieve functie. Niettemin heeft voor een groot aantal algemene planten en dieren het bos een belangrijke ecologische functie. Gestreefd wordt naar behoud en versterking van de waarde van het bos. Versterking van de waarden kan gebeuren door boskarakter te handhaven, het aandeel loofhout te vergroten, te streven naar variatie in leeftijdsopbouw en sortiment en dood hout deels te laten liggen. Door versterking van de randbeplantingen, bermbeheer en verbetering van de wegbepanting zal de landschappelijke inpassing van de recreatie- en woonfunctie worden verbeterd.

Recreatie

Het huidige gebruik van de recreatieterreinen en het sportpark wordt gecontinueerd. Vanwege de al in paragraaf 2.3. verwoorde visie op verblijfsreactie is verandering in een reguliere woonbestemming onmogelijk en zeer ongewenst. Uitbreiding van de terreinen behoort vanwege ruimtelijke motieven niet tot de mogelijkheden. Kwaliteitsverbetering is in een aantal gevallen wenselijk. De gemeente zal daartoe in het nieuwe bestemmingsplan mogelijkheden blijven bieden.

Een knelpunt wordt gevormd door de recreatiewoningen die in individueel, particulier bezit zijn. Dit heeft geleidelijk geleid tot het permanent bewonen van een groot aantal van deze recreatie-woonverblijven. De gemeente voert een beleid waarin deze ontwikkelingen niet worden gedoogd. In het kader van het nieuwe bestemmingsplan zullen ook deze permanent bewoonde recreatiwoonverblijven derhalve een recreatieve bestemming blijven houden.

Het kamperen bij de boer kan binnen de al in paragraaf 15.3. genoemde randvoorwaarden worden toegestaan. Vanwege de hoge bebouwingsdichtheid is het gebied voor dagrecreatie niet van grote waarde. Dagrecreatief medegebruik is beperkt tot de bestaande wegen en paden.

16.8 Centraal Veluws Natuurgebied

Natuur en landschap

In het CVN-gebied staat behoud en versterking van de natuur- en landschapswaarden voorop. Natuur en landschap vormen derhalve de hoofdfuncties. Andere bestaande functies van het gebied wonen, recreatie, maatschappelijke doeleinden en niet-agrarische bedrijvigheid zijn hieraan ondergeschikt. Landbouw en nieuwe niet-agrarische bedrijvigheid zijn ongewenste ontwikkelingen. De gemeente en beheerders van het bos- en natuurgebied trachten een zonering te realiseren van natuur enerzijds en recreatie anderzijds. In de rustgebieden die zo ontstaan kunnen de kwetsbare en gebiedseigen soorten zich optimaal ontwikkelen.

Ruimtelijke uitgangspunten zijn:

- het handhaven, uitbreiden en schakelen van de specifieke terreintypen zoals stuifzandgebieden, de heiden en heischrale vegetaties en loofhoutbossen;
- een schakeling aanbrengen van open ruimten en vochtige bostypen langs de Hierdense Beek als differentiërend element in het bos;
- de oude nederzetting Beekhuizen als oriëntatiepunt in het bosgebied met de op de oude bouwlanden schrale vegetaties herkenbaar houden.

Recreatie

Het gebied heeft in regionaal opzicht een belangrijke dagrecreatieve functie, met name voor wandelen, fietsen en paardrijden. Nieuwe recreatieve infrastructuur zal niet worden aangelegd. Eventueel kunnen bestaande routes worden verbeterd. Verblijfsrecreatie komt in het gebied niet voor en wordt als ongewenste activiteit beschouwd, gezien de kwetsbare natuurwaarden.

Overige functies

Langs de Leuvenumseweg komen binnen het plangebied een aantal ruime vrijstaande woningen voor. De bestaande bebouwing blijft gehandhaafd. Nieuwbouw wordt geweerd. Verder zijn in dit deelgebied aanwezig een dierenasiel, een pompstation van het provinciaal waterleidingbedrijf en een houthandel. Deze functies kunnen worden gehandhaafd. Voor de houthandel kunnen ten aanzien van de bebouwing beperkte uitbreidingsmogelijkheden worden geboden. Voor de overige functies wordt geen uitbreiding van de bebouwing voorgestaan. Het dierenasiel wordt mogelijk op termijn verplaatst naar een ander gebied. De functie 'militair oefenterrein' van het Beekhuizerzand wordt op termijn beëindigd. Dit gebied kan dan tevens een natuur- en dagrecreatieve functie krijgen.

Deel 4 Bestemmingsplanbeleid

Uitgangspunten en bestemmingen

17.1 Uitgangspunten

De gemeente heeft bij de uitwerking van de Visie op hoofdlijnen in concreet bestemmingsplanbeleid (in beginsel geldend voor de (formele) geldingsduur van een bestemmingsplan: 10 jaar) de volgende uitgangspunten gehanteerd.

1. Het bestemmingsplan dient als uitwerking van de Visie op hoofdlijnen slechts regels te stellen die echt noodzakelijk zijn voor de ruimtelijke ordening van het buitengebied van Harderwijk.
2. Gezien de menging van verschillende functies binnen een gebied, waarvan de belangen soms conflicteren, is het noodzakelijk dat de ontwikkelingsmogelijkheden per functie voldoende gedetailleerd zijn geregeld.
3. In verband met de verwachting dat er tijdens de planperiode behoefte zal ontstaan om deze ontwikkelingsmogelijkheden aan te passen aan gewijzigde omstandigheden, zal het plan voldoende flexibel moeten zijn opgebouwd. Daardoor kunnen via afwegingsmechanismen de regels zo nodig worden aangepast. Een en ander mag slechts plaatsvinden binnen vooraf afgesproken randvoorwaarden.
4. Het is van groot belang dat het plan handhaafbaar is.

Het zal duidelijk zijn dat de onder 1 en 2 genoemde uitgangspunten in elkaars verlengde liggen. Er is voor gekozen om deze uitgangspunten in het plan op de volgende wijze in te vullen:

1. In veel gevallen mag worden verondersteld dat het niet direct noodzakelijk is om al te beperkende regels te stellen; het plan dient echter regels te bevatten om in bijzondere situaties de "ruime" regels -indien nodig of wenselijk- nader in te perken.
2. In gevallen waarbij "ruime" regels ongewenst zijn, worden juist strakke regels gesteld, die in bijzondere gevallen kunnen worden verruimd.

Het onder 3 genoemde uitgangspunt is sterk bepalend voor de wijze van bestemmen. Dit uitgangspunt leidt namelijk al snel tot de keuze voor zogenaamde gebieds- of gemengde bestemmingen in plaats van de gebruikelijke doelbestemmingen.

Voor een goede handhaving gelden drie vereisten:

- het ruimtelijk beleid moet in grote trekken draagvlak hebben bij de bevolking van de gemeente Harderwijk;
- de regels in het plan moeten uitvoerbaar/toepasbaar zijn;

- tenslotte dient de ambtelijke dienst, die met de uitvoering van het bestemmingsplan is belast, regelmatig de uitvoering en de handhaving aan "de politiek" te rapporteren.

Hoewel bovenstaande vereisten alle belangrijk zijn, wordt de regelmatige terugkoppeling met de politiek van groot belang geacht. Een jaarlijkse terugkoppeling (bijvoorbeeld aan de hand van een jaarverslag) kan ertoe leiden dat de wijze waarop de min of meer globaal gestelde beleidsregels worden uitgevoerd, een bepaalde door de politiek gewenste kant worden opgestuurd. Juist dit laatste kan het draagvlak bevorderen.

17.2 Bestemmingen

In het bestemmingsplan zijn op basis van de Visie op hoofdlijnen vier deelgebieden onderscheiden, die ook tegelijkertijd (gebieds)bestemmingen vormen:

- Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden;
- Intensieve veehouderijgebied;
- Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden;
- Natuur- en bosgebied.

Zoals in de vorige paragraaf reeds is aangegeven is in deze 4 bestemmingen voor de functies landbouw en overige bedrijvigheid, landschap, natuur, wonen en recreatie bepaald hoe het gebied voor deze functies mag worden gebruikt, bebouwd en ingericht.

In verband met het eenduidig gebruik en de behoefte aan een heldere begrenzing is het als onverstandig beoordeeld om belangrijke infrastructuur in een van de vier gebiedsbestemmingen onder te brengen. Het gaat in dat verband om:

- de verkeersfunctie van de autosnelwegen A28 en de Zuiderzeestraatweg;
- de spoorwegfunctie van de railverbinding Amersfoort-Zwolle.

Deze functies zijn ondergebracht in eigen (doel)bestemmingen.

Dit laatste geldt ook voor een bestaand houthandelbedrijf en een waterleidingbedrijf. Aanleiding hiervoor was vooral de enigszins geïsoleerde ligging van beide bedrijven (ingeklemd tussen de A28 en de railverbinding Amersfoort-Zwolle) ten opzichte van de hiervoor genoemde gebiedsbestemmingen.

Alle overige functies/gebieden maken deel uit van een gebiedsbestemming.

Voor de onderscheiden gebiedsbestemmingen kan een eenduidig beleid worden aangegeven voor de daarin onderscheiden functies. Per gebiedsbestemming is aangegeven welke functie tot hoofdfunctie is benoemd en welke functies daaraan ondergeschikt zijn. Dit heeft geleid tot een rangorde van functies (of gebruiksdoeleinden).

Onderlinge verhoudingen

Van de in het plan met de bestemming "Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden", "Intensieve veehouderijgebied", "Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden" en "Natuur- en bosgebied", aangegeven gronden is, met het oog op de afweging van belangen, voor de rangorde tussen de in de bestemming begrepen doeleinden (of functies) gekozen voor de navolgende systematiek:

In de doeleindenomschrijving zijn de doeleinden ingedeeld in hoofddoeleinden en ondergeschikte doeleinden met de volgende betekenis:

Hoofddoeleinden:

de belangrijkste doeleinden die behouden dienen te blijven en die, waar mogelijk, ontwikkelingsruimte krijgen.

Ondergeschikte doeleinden:

doeleinden die niet behouden behoeven te blijven en waarvan de eventuele ontwikkelingsruimte geen ernstige afbreuk doet aan de hoofddoeleinden.

Voorzover activiteiten slechts toelaatbaar zijn op grond van een vrijstelling, aanlegvergunning of de toepassing van een wijzigingsbevoegdheid dienen bij de afweging de onderlinge verhoudingen als volgt te worden toegepast:

Hoofddoeleinden:

- Activiteiten ten behoeve van hoofddoeleinden mogen geen onevenredige afbreuk doen aan ondergeschikte doeleinden.
- Activiteiten ten behoeve van hoofddoeleinden mogen elkaar over en weer geen onevenredige afbreuk doen.

Ondergeschikte doeleinden:

- Activiteiten ten behoeve van ondergeschikte doeleinden mogen geen ernstige afbreuk doen aan de hoofddoeleinden.
- Activiteiten ten behoeve van ondergeschikte doeleinden mogen elkaar over en weer geen onevenredige afbreuk doen.

De beoordeling of een activiteit al dan niet onder voorwaarden ernstige of onevenredige afbreuk doet aan de betreffende doeleinden wordt bepaald met behulp van de volgende afwegingsschema's.

Ernstige afbreuk

<i>Gevolgen van de inbreuk</i>	<i>Vrijwel afwezig</i>	<i>Matig</i>	<i>Groot</i>
Nut van de activiteit:			
Gering	ja	Ja	ja
Redelijk groot	nee	Ja	ja
Groot	nee	Nee	ja

ja : sprake van ernstige afbreuk

nee : geen sprake van ernstige afbreuk

Onevenredige afbreuk

<i>Gevolgen van de inbreuk</i>	<i>Vrijwel afwezig</i>	<i>Matig</i>	<i>Groot</i>
Nut van de activiteit:			
Gering	nee	Ja	ja
Redelijk groot	nee	Nee	ja
Groot	nee	Nee	Nee

ja : sprake van onevenredige afbreuk

nee : geen sprake van onevenredige afbreuk

Bij de indeling van een voorgenomen activiteit naar het nut er van, gelden de volgende uitgangspunten:

Gering: het nut is gering indien sprake is van een verbetering van omstandigheden, welke geen of slechts een geringe invloed heeft op de uitoefening van de betreffende functie.

Groot: het nut is groot indien de activiteit in belangrijke mate van betekenis is voor het voortbestaan van het kunnen uitoefenen van de betreffende functie.

Redelijk groot: het nut is redelijk groot indien dit niet wordt aangemerkt als gering of groot.

Bij de indeling van de inbreuk naar aanleiding van de activiteit gelden de volgende uitgangspunten:

- Vrijwel afwezig:* de inbreuk is vrijwel afwezig indien het effect gering is, van tijdelijk aard is en/of betrekking heeft op een klein gebied.
- Groot:* van grote inbreuk is in ieder geval sprake indien de effecten groot zijn en blijvende gevolgen hebben dan wel tot onomkeerbare veranderingen leiden van de daarbij in het geding zijnde functie(s).
- Matig:* de inbreuk is matig indien deze niet wordt aange-merkt als vrijwel afwezig of groot.

Op basis van de hiervoor beschreven methodiek is gekozen voor de drie genoemde gebiedsbestemmingen en is tevens inhoud gegeven aan de flexibiliteitsbepalingen (met name de vrijstellings- en wijzigingsbevoegdheden).

Voorzover samenhangende kenmerken en kwaliteiten zich uitstrekken over meerdere bestemmingen dient, bij de beoordeling van een verzoek om aanlegvergunning, vrijstelling of wijziging, deze samenhang mee in acht te worden genomen.

Overleg

Voorzover er bij de beoordeling van een verzoek om een aanlegvergunning, vrijstelling of wijziging sprake is van belangen die een gemeentegrens overschrijdend karakter hebben, wordt, alvorens een beslissing te nemen, het betreffende gemeentebestuur gehoord.

Bestemmingsplanbeleid per functie en per deelgebied

Dit hoofdstuk beschrijft het bestemmingsplanbeleid per functie en per deelgebied. Dit beleid is bepalend voor de toepassing van het bestemmingsplan en is rechtstreeks vertaald in voorschriften en plankaart.

In het navolgende is allereerst in grote lijnen op de functies landbouw, landschap, natuur, recreatie, wonen en niet-agrarische bedrijvigheid ingegaan.

Vervolgens is het bestemmingsplanbeleid per gebiedsbestemming weergegeven.

18.1 Beleid per afzonderlijke functie

18.1.1 Landbouw

De landbouw is een belangrijke functie in het gehele gebied ten noorden van de spoorlijn Amersfoort-Zwolle en wordt daar door de gemeente, waar mogelijk, ruimhartig ondersteund in haar verdere ontwikkeling. In dit gebied is de landbouw (één van de) hoofdfunctie(s). Dit betekent dat andere functies van even groot of van ondergeschikt belang aan de landbouw worden geacht. In andere delen van het plangebied speelt de landbouw geen rol van betekenis. Daarnaast leiden specifieke belangen in bepaalde deelgebieden van het gehele plangebied tot beperkingen (bijvoorbeeld: het uitsluiten van nieuwvestiging van agrarische bedrijven in waardevolle open gebieden zoals de Hierdense Enk). De ondersteuning van de landbouw houdt in dat, zoals in hoofdstuk 15 is aangegeven, de gemeente zowel ruimte wil bieden voor verdere specialisatie als voor verbreding.

Aan alle geïntermediate bedrijven is in beginsel een bouwperceel toegekend met bebouwingsmogelijkheden die een duurzame economische ontwikkeling mogelijk maken.

Kleinschalige agrarische activiteiten kunnen als hobby of beperkte nevenactiviteit bij het wonen worden voortgezet, hoewel beëindiging het voordeel heeft dat daardoor grond- en productieruimte voor de grotere agrarische bedrijven beschikbaar komt.

Per agrarisch bedrijf is in principe altijd één dienstwoning toegestaan. Voor hout-, boom-, heester- en fruitteelt is specifiek beleid

noodzakelijk vanwege de ruimtelijke invloed die deze vorm van agrarische bedrijvigheid heeft. De toelaatbaarheid is afhankelijk van landschappelijke factoren. In specifiek open gebieden zijn deze vormen van agrarische bedrijvigheid uitgesloten. Voor het overige is er geen aanleiding om het beleid te differentiëren naar de aard van de agrarische bedrijvigheid.

In de gebiedsbestemming Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden is tevens ruimte geboden voor de introductie van te verplaatsen agrarische bedrijven. In deelgebieden van deze bestemming is dit niet mogelijk met het oog op het belang van aanwezige of te ontwikkelen natuur en/of landschappelijke waarden. Introductie van een nieuw agrarisch bedrijf kan pas tot stand komen na een afweging in de vorm van een wijzigingsprocedure op basis van artikel 11 Wet Ruimtelijke Ordening.

De mogelijkheid om te kiezen voor een verbreding van de landbouw is inhoud gegeven in de vorm van toelaatbare nevenactiviteiten. Bij toelaatbare nevenactiviteiten is bijvoorbeeld het ontwikkelen van activiteiten in de recreatieve sfeer op erven van bestaande agrarische bedrijven een optie. Ook wordt enige ruimte geboden voor andere activiteiten die gebonden zijn aan het buitengebied.

In het geval van algehele of gedeeltelijke beëindiging van het agrarisch bedrijf voorziet het plan in de mogelijkheid van functiewisseling. Bij functiewisseling is voorzien in een zorgvuldige afweging van belangen opdat de introductie van een andere functie ruimtelijk aanvaardbaar is. De procedure op basis van artikel 11 Wet Ruimtelijke Ordening (wijzigingsbevoegdheid) voorziet hierin. De nieuw te introduceren functies zijn functies die passend worden geacht in het buitengebied.

In het Intensieve veehouderijgebied gelden beperkingen voor de ontwikkeling van veehouderijbedrijven als gevolg van de nabijheid van het Centraal Veluws Natuurgebied. Deze beperkingen vloeien met name voort uit het geldende ammoniakreductieplan op basis van de Interimwet Ammoniak en Veehouderij en de zonering ingevolge de in Reconstructiewet concentratiegebieden (in voorbereiding). In dit gebied is nieuwvestiging van agrarische bedrijven uitgesloten. Via het bestemmingsplan wordt de mogelijkheid geboden om onder voorwaarden mee te werken aan functieverandering. Verder is het beleid in dit gebied gericht op een actieve ondersteuning door de overheid van bedrijfsbeëindiging en van bedrijfsverplaatsing naar gebieden met betere perspectieven voor de veehouderij.

Situering agrarische bebouwing.

Alle agrarische bebouwing behorende bij een bedrijf, dus gebouwen en andere bouwwerken zoals silo's voor de opslag van ruwvoer, krachtvoer, kunstmest en organische mest, dient gegroepeerd te worden op een bouwperceel. De vorm van dit bouwperceel is afhankelijk van de plaatselijke situatie, waarbij de volgende aspecten een rol spelen:

- de bestaande bebouwing van het bedrijf;
- de daarbij behorende circulatieruimte voor de bereikbaarheid van de bebouwing;
- de plaats van de bedrijfswoning(-en).

Maar ook de volgende aspecten van meer externe aard spelen een rol:

- de samenhang tussen het bebouwingspatroon en verkavelingspatroon wat in het ene geval zal leiden tot een meer gegroepeerde opstelling en in het andere geval tot een meer gestrekte opstelling;
- de wens tot het handhaven van doorzichten en kleinschalige onbebouwde ruimten uit oogpunt van landschappelijke en natuurwaarden;
- de afstand tot nabijgelegen woningen;
- de afstand tot wegen, waterlopen en tot kleinschalige landschapselementen (beplantingen en andere elementen).

Oppervlakte bouwperceel

Rekening houdend met de gangbare benodigde manoeuvreerruimte en de gangbare omvang van agrarische bedrijven in het plangebied wordt een bouwperceel van 1 hectare toereikend geacht.

Verhardingen

In zijn algemeenheid mogen erven worden verhard. Ook boerderij- en kavelontsluitingswegen mogen worden verhard, zolang de breedte van de verharding beperkt blijft (2 à 3 meter is meestal voldoende). Het verharden van dergelijke wegen is bij specifieke gebieden en bij landschappelijk waardevolle, onverharde wegen echter niet zonder meer toelaatbaar. Overige verhardingen zijn niet toegestaan.

Nieuwe ontwikkeling

Het bestemmingsplan maakt overigens de vestiging mogelijk van een fokkerij annex stoeterij op een perceel grond aan het Kerkpad / Lage Enkweg. Voor deze onderneming is een ondernemersplan opgesteld, waarover de dienst Ruimte, Economie en Welzijn van de provincie Gelderland positief heeft geadviseerd. De nieuwe opstallen zijn gesitueerd langs de Lage Enkweg. Ten aanzien van de

milieuhygiënische situatie wordt voldaan aan de afstandsnorm van stallen/mestopslag tot aan woningen. Deze afstandsnorm bedraagt op grond van constante jurisprudentie 50 meter.

18.1.2 Landschap

De veranderingen die zich in de komende periode voor gaan doen zullen landschappelijk begeleid moeten worden. Dit om niet alleen de bestaande landschappelijke waarden te beschermen, maar ook de kansen op het versterken, aanpassen en of vernieuwen van het landschap te benutten. De functie landschap wordt dan ook gezien als randvoorwaarde bij de functionele ontwikkelingen binnen het plangebied.

Behoud en waar mogelijk ontwikkeling van landschappelijke waarden vormt in de bestemming Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden, een hoofdfunctie. De aanwezige openheid in deelgebieden vormt bijvoorbeeld een belangrijke te behouden landschappelijke waarde. Dit is in de bestemmingsregeling tot uitdrukking gebracht door verdichting van deze gebieden zoveel mogelijk te weren. Ook wordt via het stelsel van aanlegvergunningen voorzien in het behoud van bestaande landschapselementen.

In de gebiedsbestemmingen Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden en natuur- en bosgebied, wordt in samenhang met de andere hoofdfuncties ook gestreefd naar het behoud en waar mogelijk versterken van landschappelijke kenmerken.

In de verschillende gebiedsbestemmingen zijn de geïnventariseerde waardevolle kenmerken verwoord in de Beschrijving in Hoofdlijnen. Deze kenmerken dienen behouden te blijven maar vergen soms ook versterking of zelfs ontwikkeling. Hieraan wordt inhoud gegeven bij de toepassing van bijvoorbeeld vrijstellings- en wijzigingsbevoegdheden. Maar ook de voorschriften over het bouwen binnen een bouwperceel dragen bij aan het behoud van landschappelijke kwaliteiten. Zo zal aansluiting moeten worden gezocht bij het aanwezige landschap indien men een nieuw gebouw wenst te bouwen. Ook moet zo geconcentreerd mogelijk gebouwd worden. De voorschriften bepalen daarover bijvoorbeeld dat de onderlinge afstand tussen gebouwen in een bouwvlak van een agrarisch bedrijf niet meer dan 20 meter mag bedragen. Via overleg met een initiatiefnemer kan het bouwen in overeenstemming met het landschappelijke beeld ter plaatse worden bevorderd. Hierbij kan worden voortgebouwd op de inhoud van het Landschapsbeleidsplan.

Uiteraard moet hierbij wel acht geslagen worden op de verhouding tussen de landschapsfunctie ten opzichte van andere functies, zoals steeds benoemd in lid 1 van de gebiedsbestemmingen.

Het bestemmingsplanbeleid is voor wat betreft het thema landschap uitgewerkt aan de hand van de aspecten bebouwing, ontsluiting, waterlopen, beplanting, openheid, verkaveling en reliëf.

Bebouwing

In het algemeen wordt gestreefd naar behoud van de bebouwing. Daar waar (karakteristieke) bebouwing is aan te merken als essentieel voor het beeld en de structuur van het (deel) gebied, is het ruimtelijk beleid gericht op handhaving van de huidige bouwvorm. Betreffende panden zijn als zodanig met "karakteristieke bebouwing" aangeduid (betreft uitsluitend de door de gemeente aangewezen monumenten). Bebouwing zal zoveel mogelijk blokvormig worden geconcentreerd. Ingeval van inplaatsing van nieuwe agrarische bedrijven zullen deze in het bebouwingspatroon moeten worden ondergebracht. Overtollige bebouwing zal waar mogelijk zoveel mogelijk dienen te worden gesloopt.

Ontsluiting

In het algemeen worden geen nieuwe wegen toegestaan. In de agrarische gebieden vanwege het ruimtebeslag; in de groene gebieden ter voorkoming van versnippering en verstoring en ter bescherming van natuurwaarden in het algemeen. Wel is een beperkte reconstructie van de bestaande hoofdwegen mogelijk.

Waterlopen

De landschappelijk waardevolle waterlopen hebben vrijwel allemaal een functie voor de waterhuishouding en vallen daarmee onder het toezicht van het waterschap. Uit ruimtelijk oogpunt is het gewenst om een zone van circa 10 meter aan beide zijden van de waterloop vrij te houden van bebouwing in verband met een mogelijk toekomstige aanpassing van het verloop van de waterloop.

Bepanting

Waar mogelijk wordt gestreefd naar handhaving en herstel van erfbeplanting. In de meer besloten gebieden wordt tevens gestreefd naar behoud en herstel van opgaande beplanting op perceelsgrenzen en langs wegen.

Openheid

In de open gebieden vormt het behoud daarvan een belangrijk punt. Bij de grootschalige openheid in de polders is het vooral belangrijk dat

zichtrelaties worden behouden. Bij de enken gaat het om de kleinschalige openheid als tegenwicht van de beslotenheid van het omringende gebied. Elke vorm van nieuwe opgaande beplanting wordt in deze gebieden geweerd. Daarnaast zal in deze gebieden nieuwe bebouwing moeten worden voorkomen (tenzij in een bestaand bebouwingslint).

Verkaveling

In een aantal gebieden wordt gestreefd naar behoud van de verkavelingsrichting. Een voorbeeld daarvan is de hoevestrokenverkaveling in de landgoederenzone. In zijn algemeenheid blijft een verkavelingsrichting behouden als de kavelbreedte niet groter wordt dan 150 meter. Deze maat is vrijwel altijd voldoende voor een optimale agrarische inrichting en de randverliezen blijven zeer beperkt. Als opgaande beplanting deze structuur ondersteunt, dient deze beplanting gehandhaafd te worden, al dan niet in combinatie met een vrijwillige onderhoudsovereenkomst.

Reliëf

Natuurlijke en/of cultuurhistorisch bepaalde hoogteverschillen, zoals bijvoorbeeld in het gebied Hierdense Enk moeten worden gehandhaafd.

Voor ingrepen in de bodem die een aantasting van het reliëf kunnen inhouden is een aanlegvergunning nodig.

18.1.3 Natuur

De basis voor het ruimtelijk beleid voor de natuur wordt gevormd door:

- de actuele, te behouden, natuurwaarden;
- de mogelijkheden voor versterking van natuurwaarden;
- de te verwachten financiële mogelijkheden bij rijk, provincie en gemeente.

Daarnaast is het van groot belang dat inhoud wordt gegeven aan een lange termijnperspectief van scheiding van functies.

In het bestemmingsplan is het beleid voor de natuur toegespitst op de zaken die planologisch van belang zijn. Beheerstechnische maatregelen waarmee natuurwaarden kunnen worden verhoogd zijn niet aangegeven. Dit wil echter niet zeggen dat deze aspecten van minder belang zijn. Het behoud van diersoorten en de noodzakelijke verbetering van de levensomstandigheden dient bereikt te worden met maatregelen gebaseerd op sectorale beleidsvisies, die vertaald kunnen worden in concrete beheersmaatregelen.

Voorbeelden van dergelijke maatregelen zijn:

- behoud en versterking van opgaand houtgewas in de vorm van laan- en bermbeplanting, erfbeplanting, beplantingen op perceelscheidingen en in landgoederen;
- aangepast beheer van watergangen, wegbermen en spoortaluds;
- aanleg van poelen;
- beperking van verstoring door bijvoorbeeld verkeer.

Een belangrijk aandachtspunt wordt in het plangebied uiteraard gevormd door de aanwezigheid van het Veluwegebied, als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur een belangrijke drager van natuurwaarden.

In de overwegend agrarische gebieden is het beleid gericht op handhaving van de bestaande natuurwaarden. In de agrarische gebieden nabij de Ecologische Hoofdstructuur wordt gestreefd naar een afname van de milieubelasting op het natuurgebied. Dit heeft consequenties voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de agrarische bedrijvigheid (meer specifiek de veehouderijbedrijven).

In de gebiedsbestemmingen Recreatief Gebied met landschappelijke en natuurwaarden en Bos- en natuurgebied is natuur een hoofdfunctie.

In het plangebied zijn de belangrijkste bestaande natuurwaarden geïnventariseerd en beschreven in de beschrijving in hoofdlijnen. Daarmee wordt bevorderd dat het belang bij het behoud van deze waarden nadrukkelijk een rol speelt indien functionele ontwikkelingen een nadere afweging van het gemeentebestuur vergen.

Behalve voor behoud, bescherming en versterking van bestaande natuurgebieden/bossen zijn er ook mogelijkheden voor vergroting en versterking van de verbindingen tussen natuurgebieden. In het plangebied betreft dit met name het realiseren van een ecologische verbindingszone tussen de Randmeren en het Veluwegebied via de Hierdense beek. Meer in zijn algemeenheid kan worden gestreefd naar een meer natuurlijke inrichting van deze beek.

18.1.4 Recreatie

Bij de functie recreatie wordt een onderscheid gemaakt tussen grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatie (onder meer het vroegere kamperen bij de boer). Daarnaast wordt in zijn algemeenheid onderscheiden tussen grootschalige en kleinschalige dagrecreatie.

De gemeente is ruimhartig in het bieden van mogelijkheden voor (met name) routegebonden vormen van dagrecreatief medegebruik van het plangebied. Wel zal enige terughoudendheid betracht worden bij het aanleggen van paden als dit al te zeer ten koste zal gaan van bijvoorbeeld landbouw- of natuurwaarden. Het aanleggen van dergelijke paden vindt nooit zonder meer plaats maar vergt altijd een afwegingsprocedure via een aan te vragen aanlegvergunning.

Het mede benutten van het buitengebied als recreatief uitloopgebied in de omgeving van de diverse woonkernen kan aanleiding geven tot het introduceren van bepaalde landschappelijke elementen, uiteraard voor zover inpasbaar in de te behouden landschappelijke structuur. In de overwegend agrarische gebieden worden alle vormen van recreatief medegebruik als een ondergeschikte functie gezien. Het gaat hier voornamelijk om wandel- en fietspaden en het gebruik van de wegenstructuur voor recreatief medegebruik.

Via een wijzigingsbevoegdheid wordt een mogelijkheid geboden voor de introductie van een nieuw fietspad. het fietspad verbindt de Newtonwet via een fietsverbinding met de bestaande meest noordwestelijke brug over de Hierdense Beek. Daarbuiten is in dat gedeelte van het gebied geen introductie van nieuwe paden gewenst gelet op de aanwezige en te beschermen natuur- en landschappelijke waarden.

Verblijfsrecreatie doet zich in grootschalige vorm niet voor in deze gebieden. Wel bevat het bestemmingsplan een zonering voor de meer kleinschalige vormen van verblijfsrecreatie zoals aangegeven in de Wet op de Openluchtrecreatie (zie hierna).

Gelet op de nadruk die in deze gebieden ligt op de landbouwfunctie wordt een terughoudende benadering ten opzichte van de recreatiefunctie in zijn algemeenheid en verblijfsrecreatie in het bijzonder passend geacht.

Grootschalige vormen van dagrecreatie doen zich evenmin voor in de overwegend agrarische gebieden. Nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogen geen schade toebrengen aan de in deze gebieden aangegeven hoofdfuncties landbouw en landschap en kunnen mede daarom alleen via een planherziening tot stand komen.

De bestaande grootschalige verblijfsrecreatieterreinen zijn als zodanig bestemd. Nieuwvestiging of uitbreiding van de bestaande terreinen is niet aan de orde. Wel wordt ruimte geboden voor kwaliteitsverbetering.

Grootschalige dagrecreatieve ontwikkelingen zijn op de gronden binnen de bestemming Natuur- en bosgebied niet mogelijk. De aanwezigheid van bestaande natuurwaarden staat dit niet toe. Het

bestaande sportterrein is als zodanig aangegeven en kan niet worden uitgebreid.

Ten aanzien van kleinschalige dagrecreatie is het beleid in dit gebied gericht op het medegebruik op een extensieve wijze, waaronder fietsen en wandelen moet worden verstaan.

Wet op de openluchtrecreatie

Het bestemmingsplan bevat in afstemming op de Wet openluchtrecreatie ook een zonering voor het zogenaamde "ontheffingskamperen" als bedoeld in de Wet Openluchtrecreatie. Bepaalde deelgebieden zijn geheel uitgesloten van de diverse in de Wet openluchtrecreatie (artikel 8, lid 2), genoemde vormen van kamperen. Dit betreft onder meer alle gronden binnen de bestemming Natuur- en bosgebied. Voor de gronden waarop deze vormen van recreatie wel toelaatbaar zijn geldt bovendien dat wordt beoogd om het kamperen voor ten hoogste 10 kampeermiddelen (artikel 8, lid 2-a Wet op de openluchtrecreatie) te beperken tot het erf van bestaande agrarische bedrijven. De betreffende deelgebieden waar deze vormen van kamperen wel toelaatbaar zijn geacht kenmerken zich door een daarvoor aantrekkelijke ruimtelijke structuur, als gevolg van de afwisseling van open en besloten deelgebieden.

De recreatiefunctie maakt onderdeel uit van de mogelijkheden ten aanzien van functieverandering vanuit bestaande agrarische en niet-agrarische bedrijven. Via dit functiewisselingsbeleid (wijzigingsbevoegdheid op basis van artikel 11 Wet Ruimtelijke Ordening) worden bepaalde kleinschalige vormen van recreatie mogelijk gemaakt als een mogelijke bron voor extra inkomsten. Het gaat dan met name om de mogelijkheid om een kampeerboerderij (als toelaatbare vorm van verblijfsrecreatie) te starten. In het deelgebied Stadsrandzone worden ook dagrecreatievormen als mogelijke bron voor extra inkomsten mogelijk gemaakt. Het betreft daar ontwikkelingen als het stichten van een kinderboerderij, een paardenbedrijf (onder meer manege-activiteiten) of een stadsboerderij.

Deze vormen van functiewijziging zijn enkel mogelijk ter plaatse van bestaande agrarische of niet-agrarische bedrijven en daardoor in het plangebied beperkt tot de overwegend agrarische gebieden. In de overwegend recreatieve en natuur- en bosgebieden bevinden zich geen agrarische of niet-agrarische bedrijven.

De toelaatbare oppervlakte aan bebouwing voor de recreatieve bedrijvigheid wordt met name bepaald door de oppervlakte van de bestaande bebouwing. Uitbreiding van deze bebouwingsoppervlakte

ten dienste van deze vormen van niet-agrarische bedrijvigheid is niet mogelijk.

In het geval sprake is van een niet-agrarische neventak bij een agrarisch bedrijf is denkbaar dat voor de voortgezette agrarische bedrijvigheid wel uitbreiding van de bestaande bebouwing plaats heeft. De bebouwingsregeling voor agrarische bedrijven is hiervoor maatgevend.

Een functiewijziging kan enkel tot stand komen nadat daarover een procedure is gevoerd overeenkomstig het bepaalde in artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. In dat verband zijn diverse randvoorwaarden in het plan opgenomen waaraan voldaan moet worden. Deze randvoorwaarden hebben betrekking op het afwegen van het belang van de aanvrager tot functiewijziging tegen de overige ruimtelijk relevante belangen die samenhangen met agrarische, landschappelijke, natuur, verkeerstechnische en milieuhygiënische aspecten.

18.1.5 Wonen

Bestaande woningen.

Het beleid in de regio is gericht op bundeling van de woningbouw in kernen/stadsgewesten. De bestaande en toekomstige woningbouwlocaties worden niet in het bestemmingsplan buitengebied opgenomen, maar in afzonderlijke bestemmingsplannen. Voor het plangebied is het wonen in meer gespreide vorm van belang. In het algemeen kan worden gesteld dat wonen in het buitengebied is beperkt tot bestaande woningen. In het gehele plangebied is het wonen een ondergeschikte functie. Er wordt wel verwacht dat in de toekomst een gedeelte van de agrarische bedrijven hun functie verliest en dat de belangstelling voor het wonen in deze panden groot zal zijn.

De bestaande en als zodanig geïnventariseerde woningen zijn voor het gehele plangebied op de plankaart voorzien van een aanduiding "woning", waaraan de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden gekoppeld zijn. Voor sommige woningen is sprake van karakteristieke bebouwing. Dit is dan tevens op de plankaart aangegeven.

Het bestemmingsplan biedt voor bestaande woningen een zodanige bebouwingsregeling dat ingespeeld kan worden op hedendaagse eisen aan wooncomfort.

Functiewijziging

Bij de functiewijziging van agrarische of niet-agrarische bedrijven naar een woonfunctie zullen in beginsel alle schuren en hokken gesloopt

moeten worden eventueel met uitzondering van een bijgebouw dat kan worden gebruikt voor huishoudelijke zaken en/of ten behoeve van een hobby. Tevens zullen er bij de functiewijziging nieuwe grenzen worden vastgesteld voor de bij de woning behorende tuin en erf, waarna de overblijvende ruimte aan het agrarische gebied wordt toegevoegd. Eventuele inplanting met bomen en struiken is toegestaan als dit past in de landschappelijke structuur.

Voor de functiewijziging naar wonen geldt het volgende beleid:

- met uitzondering van agrarische bedrijven in het Intensieve veehouderijlandschap geldt dat het aantal woningen niet meer mag bedragen dan het aantal voormalige dienstwoningen. De woning mag een maximale oppervlakte hebben van 110 m², tenzij het gaat om een in het bestaande hoofdgebouw ingebouwde dienstwoning. In dat geval mag het gehele hoofdgebouw voor woondoeleinden in gebruik worden genomen. Bij de woning mag maximaal 200 m² aan bijgebouwen aanwezig zijn.

Bij wijziging van een agrarisch bedrijf naar een woonfunctie geldt als richtlijn dat het perceel (tuin en erf) niet meer bedraagt dan 1500 m². De resterende gronden zullen worden aangegeven voor agrarische doeleinden.

Een functiewijziging kan enkel tot stand komen nadat daarover een procedure is gevoerd overeenkomstig het bepaalde in artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. In dat verband zijn diverse randvoorwaarden in het plan opgenomen waaraan voldaan moet worden. Deze randvoorwaarden hebben betrekking op het afwegen van het belang van de aanvrager tot functiewijziging tegen de overige ruimtelijk relevante belangen die samenhangen met agrarische, landschappelijke, natuur, verkeerstechnische en milieuhygiënische aspecten.

Inwoning

De gemeente wil ruimte geven aan de inwoning van ouders bij hun kinderen (of andersom) of voor inwoning van derden die sociaal gebonden zijn aan de hoofdbewoner(s). In dat verband biedt het plan enige ruimte (max. 50 m²) om woningen uit te breiden zodat de inwoning fysiek op een goede wijze kan plaatsvinden. Inwoning mag overigens nooit leiden tot woningsplitsing. De gemeente zal bij inwoning niet toestaan dat er zodanig wordt verbouwd waardoor er feitelijk sprake is van twee woningen (twee "voordeuren" is in dat verband niet toegestaan).

Ruimte voor ruimte-regeling

In het kader van de “Brinkhorstregeling “ruimte voor ruimte” zijn 2 bedrijven die te kennen hebben gegeven aan de regeling deel te willen nemen, een bedrijf aan de Bovenweg 1 en het andere bedrijf aan de Zuiderzeestraatweg 195 en bovendien aan alle voorwaarden voldoen. Het gaat hier om het stoppen van agrarische bedrijfsvoering. Beide verzoeken worden hierna toegelicht.

De heer Boonen, Bovenweg 1

Het verzoek betreft het realiseren van een woning in verband met het beëindigen van zijn agrarische bedrijf en het afbreken van de bedrijfsopstallen (Ruimte voor Ruimte regeling). Ter plaatse is/wordt 1.552 m² aan opstallen van het voormalige agrarische bedrijf gesloopt. Het betreffende agrarische bouwperceel ligt buiten de natuurontwikkelings-en reservaatgebieden (EHS) en buiten gebieden begrensd conform de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Er is geen sprake van een grondwaterbeschermingsgebied of stiltegebied. De vervangende woning mag niet groter worden dan 110 m². De te slopen agrarische bedrijfsgebouwen hebben geen monumentale of hoge cultuurhistorische waarde. Door de afbraak van genoemde oppervlakte aan bedrijfsgebouwen wordt ook landschappelijk gezien een grote verbetering verkregen. De milieuvergunning voor dit bedrijf – uitgaande van 720 vleesvarkens en 4.400 legkippen – is inmiddels ingetrokken. Door de beëindiging van dit bedrijf wordt een belangrijke milieuwinst verkregen. Het betreffende gebiedje aan de Bovenweg en omgeving kenmerkt zich door de aanwezigheid van een vrij groot aantal burgerwoningen. Bedrijvigheid bevindt zich op een afstand van ten minste 100 meter of meer van deze nieuw te bouwen woning. Van een beknotting van agrarische bedrijven is dus geen sprake)-

De heer Van Olst, Zuiderzeestraatweg 195

Het verzoek betreft het realiseren van een woning op het perceel Zuiderzeestraatweg 195 in verband met het beëindigen van het agrarische bedrijf en het afbreken van de bedrijfsopstallen ter plaatse (Ruimte voor Ruimte regeling). Op grond van de milieuvergunning is ter plaatse een bedrijf aanwezig voor maximaal 500 mestkalveren. Een melding is gedaan voor een mestbassin (< 750 m² en < 2.500 m³). Door de opheffing van dit bedrijf ontstaat een belangrijke milieuwinst. Het betreffende agrarische bouwperceel ligt buiten de natuurontwikkelings- en reservaatgebieden (EHS) en buiten gebieden begrensd conform de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Er is geen sprake van een grondwaterbeschermingsgebied of stiltegebied. Ter plaatse wordt/is 1.500 m² aan bedrijfsopstallen gesloopt. De vervangende woning mag niet groter worden dan 110 m². De te slopen agrarische bedrijfsgebouwen hebben geen monumentale of hoge

cultuurhistorische waarde. Door de afbraak van genoemde oppervlakte aan bedrijfsgebouwen wordt ook landschappelijk gezien een grote verbetering verkregen. Van een beknotting van de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven in de nabijheid van de vervangende woning is geen sprake.

Verder zal het beleid gericht zijn op het in de loop van de tijd slopen van de kleine woningen. De gemeente is bereid om extra uitbreidingsmogelijkheden te bieden aan de "hoofdwoning" onder de voorwaarde dat dan de kleine woning (en eventuele overblijvende bijgebouwen) wordt gesloopt.

Wonen voor saneren

Er zijn ook een aantal noodwoningen die geen positieve bestemming krijgen, bijvoorbeeld omdat deze niet in redelijke staat verkeren. Dit geldt ook voor een aantal recreatiewoningen. Indien 2 van dergelijke gebouwen worden gesloopt en sprake is van een aanzienlijke hoeveelheid oppervlakte aan gesloopte bebouwing wordt de bouw van een extra woning via een artikel 11 WRO procedure toegestaan. Er moet dan wel tevens per saldo sprake zijn van een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Bijgebouwen regeling

Tenslotte zijn er in het buitengebied verschillende voormalige agrarische bedrijven waarbij sprake is van een groot aantal bijgebouwen. Deze voormalige bedrijven worden doorgaans als woning gebruikt. De vaak grote bijgebouwen worden in veel gevallen voor een agrarische hobby gebruikt of voor opslagdoeleinden. De gemeente wil graag de overmaat van de bijgebouwen in dit soort gevallen terugbrengen tot een niveau dat aanvaardbaar wordt geacht bij een woning. Daarbij onderkent de gemeente de situatie dat veel bijgebouwen nog op een of andere wijze (vaak agrarisch) worden gebruikt en daarbij ook enig rendement opleveren. Het ligt niet voor de hand te verwachten dat de eigenaren van deze panden bereid zullen zijn om in de planperiode de oppervlakte van deze bijgebouwen tot het "gewone" niveau terug te brengen. De percelen die in het oude bestemmingsplan als agrarisch bedrijf waren bestemd en waar op het moment van inventarisatie sprake was van geen tot weinig agrarische activiteit, worden in beginsel beschouwd als burgerwoning. In dat verband zal de gemeente de voormalige agrarische bedrijven bestemmen als woning en aanduiden met "Plus". Er wordt aangesloten bij de bestaande situatie waarin sprake is van voormalige agrarische bedrijven met 1 of meerdere agrarische bedrijfsruimten. Bij

deze woningen wordt ten hoogste 150 m² bijgebouwen toegestaan in plaats van de gebruikelijke 50 m² bij gewone woningen. Indien meer bijgebouwen aanwezig zijn, vallen deze onder het overgangsrecht. Het beleid met betrekking tot de overige bijgebouwen is gericht op sanering op termijn.

18.1.6 Niet-agrarische bedrijvigheid

Evenals voor het wonen geldt voor deze functie dat geplande bedrijfsterreinen in afzonderlijke bestemmingsplannen worden ondergebracht. In het plangebied worden geen nieuwe locaties voor bedrijfsterrein voorzien.

De enige weg die kan leiden tot de introductie van een nieuw niet-agrarisch bedrijf is die via een functiewijziging van een bestaand agrarisch of niet-agrarisch bedrijf.

Voor de niet-agrarische bedrijven (waaronder in dit verband tevens maatschappelijke instellingen en horecabedrijven worden verstaan) is het onderscheid tussen bedrijven die wel en die niet passend worden geacht in het buitengebied relevant.

Op zich zijn alle bestaande en als zodanig geïnventariseerde bedrijven op de plankaart voorzien van een aanduiding waaraan gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden gekoppeld zijn.

Bestaande niet-agrarische bedrijven, die geen of nauwelijks binding hebben met het buitengebied, kunnen enkel via een nadere afweging voor uitbreiding van de oppervlakte bebouwing in aanmerking komen. Voor niet-agrarische bedrijven waar wel sprake is van een dergelijke binding is (een bescheiden) uitbreiding van de bebouwing zonder een afzonderlijke vrijstelling mogelijk.

Bij ontwikkelingen die een gemeentelijke afweging vergen, zal bevorderd worden dat een gebruik plaatsvindt dat meer aansluit bij hetgeen passend wordt geacht in het betreffende deel van het buitengebied.

Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij de introductie van een nieuw niet-agrarisch bedrijf ter plaatse van een stoppend agrarisch (of niet-agrarisch) bedrijf. Deze afweging vindt dan plaats via een wijzigingsprocedure, gebaseerd op artikel 11 Wet Ruimtelijke Ordening.

In dat verband worden bijvoorbeeld in de nabijheid van de kern Harderwijk ook mogelijkheden geboden voor introductie van vormen van bedrijvigheid die passend zijn in een stadsrandzone.

Deze vormen van functiewijziging zijn enkel mogelijk ter plaatse van bestaande agrarische of niet-agrarische bedrijven en daardoor in het plangebied beperkt tot de overwegend agrarische gebieden. In de

overwegend recreatieve en natuur- en bosgebieden bevinden zich geen agrarische of niet-agrarische bedrijven.

Vrijkomende agrarische en niet-agrarische bedrijfsruimte kan in principe alleen gebruikt worden voor in het buitengebied passende bedrijfsactiviteiten. Deze zijn aangeduid met de term “agrarisch gerelateerde bedrijven”. Echter, daarnaast zijn in delen van het overwegend agrarische gebied ook andere vormen van niet-agrarische bedrijvigheid als passend in het buitengebied geacht. Dit betreft met name de als Stadsrandzone aangegeven gronden in de directe nabijheid van de kern Harderwijk, waarbij functies als een kinderboerderij, een paardenbedrijf, een stadsboerderij passend worden geacht vanwege de functionele relatie van deze vormen van niet-agrarische bedrijvigheid met de nabijgelegen kern.

De toelaatbare oppervlakte aan bebouwing voor de niet-agrarische bedrijvigheid wordt met name bepaald door de oppervlakte van de bestaande bebouwing. Uitbreiding van deze bebouwingsoppervlakte ten dienste van deze vormen van niet-agrarische bedrijvigheid is niet mogelijk.

In het geval sprake is van een niet-agrarische neventak bij een agrarisch bedrijf is denkbaar dat voor de voortgezette agrarische bedrijvigheid wel uitbreiding van de bestaande bebouwing plaats heeft. De bebouwingsregeling voor agrarische bedrijven is hiervoor maatgevend.

Een functiewijziging kan enkel tot stand komen nadat daarover een procedure is gevoerd overeenkomstig het bepaalde in artikel 11 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. In dat verband zijn diverse randvoorwaarden in het plan opgenomen waaraan voldaan moet worden. Deze randvoorwaarden hebben betrekking op het afwegen van het belang van de aanvrager tot functiewijziging tegen de overige ruimtelijk relevante belangen die samenhangen met agrarische, landschappelijke, natuur, verkeerstechnische en milieuhygiënische aspecten.

Stoppende bedrijven

De gemeente constateert een geleidelijke vermindering van het aantal agrarische bedrijven. Dit proces zal in de toekomst zeer waarschijnlijk verder voortschrijden. Het beleid is erop gericht om de (dan) voormalige agrarische erven met bebouwing of de bedrijven die naast hun agrarische activiteiten nieuwe activiteiten willen ontwikkelen een nieuwe (of extra) bestemming te geven, waardoor de kapitaalvernietiging, die gepaard gaat met het (gedeeltelijk) opheffen

van de agrarische functie, zo klein mogelijk is. De gemeente ziet mogelijkheden voor de volgende vervangende functies:

- wonen;
- kinderboerderij;
- een manege;
- een dierenpension;
- een kampeerboerderij;
- een stadsboerderij;
- een zorgboerderij;
- een manege;
- agrarisch gerelateerde bedrijven die qua milieu-impact, verkeersbewegingen en schaal passen in het buitengebied.

Met agrarisch gerelateerde bedrijven worden bedrijven bedoeld die zich met de volgende activiteiten bezighouden:

- bos-, natuur- en landschapsbeheer;
- verwerking van op het eigen bedrijf voortgebrachte agrarische en/of bosproducten;
- het leveren van diensten ten behoeve van het bosbeheer en/of het beheer van natuurgebieden;
- agrarische hulpbedrijven zoals agrarische loonwerkbedrijven, veetransportbedrijven, bedrijven gericht op het leveren van goederen ten behoeve van agrarische bedrijfsvoering, veehandelsbedrijven en k.i.-stations;
- paardenhouderij gericht op het huisvesten, trainen, africhten en/of verzorgen van paarden alsmede bedrijfsmatig bieden van stallingsruimte voor paarden (paardenpension).

Niet alle activiteiten zijn in het gehele buitengebied toegestaan. Dit komt nog aan de orde bij de afzonderlijke bestemmingen. Daarnaast gelden de volgende voorwaarden:

- het aantal woningen blijft beperkt tot het bestaande aantal;
- de oppervlakte van de woning mag ten hoogste 125 m² bedragen;
- de totale oppervlakte van de bijgebouwen mag maximaal 200m² bedragen;
- het bestaande bedrijf moet geheel worden beëindigd.

De verandering van functie dient planologisch te worden begeleid met behulp van de wijzigingsprocedure ex artikel 11 WRO, waarbij alle in het geding zijnde belangen kunnen worden afgewogen. In dat kader kunnen voorwaarden worden gesteld met het oog op het verhogen van de landschappelijke kwaliteit van het erf, zoals het verwijderen van landschappelijk verstorende bebouwing of het aanplanten van erfbeplanting.

18.1.7 Verkeer

De Zuiderzeestraatweg-Molenweg is in het bestemmingsplan voorzien van een specifieke doelbestemming "wegverkeer". Voor de overige bestaande wegen geldt dat zij deel uitmaken van de gebiedsbestemming. Het hiervoor geldende beleid is gericht op het globaal handhaven van de bestaande verkeersstructuur. Dit betekent dat de gemeente in grote lijnen hecht aan:

- het instandhouden van de bestaande verbindingen;
- het instandhouden van het bestaande dwarsprofiel van de wegen.

Met betrekking tot het instandhouden van de verbindingen voert de gemeente het beleid om zo nodig de huidige ligging van een tracé enigszins aan te passen. Daarbij gaat het slechts om beperkte aanpassingen zoals een bochtafsnijding en dergelijke met het oog op het verbeteren van de verkeersveiligheid, het beter inpassen in het landschap of het verbeteren van de gebruiksmogelijkheden van aanliggende functies. Het geheel verleggen van een weg of een wegvak behoort derhalve niet tot de mogelijkheden: daarvoor zal een eigen bestemmingsplanprocedure moeten worden gevoerd.

De gemeente wil de opbouw van het dwarsprofiel (dus de breedte van bepaalde stroken als rijstroken, bermen, voetpaden etc.) van de wegen in principe intact laten, tenzij er belangrijke argumenten zijn (bijvoorbeeld in verband met de verkeersveiligheid) om wegen te verbreden of te versmallen, te voorzien van een fiets- of voetpad, zonder dat het doel van de weg wordt gewijzigd. Dit betekent met andere woorden dat wanneer een weg slechts een ontsluitingsfunctie heeft voor een bepaald gebied, deze weg niet ook een doorgaande functie voor andere gebieden mag krijgen.

Indien het noodzakelijk is om de bestaande situatie aan te passen en voor zover dit kan binnen de kaders van dit plan, dient hiervoor een aanlegvergunningprocedure te worden gevolgd. In het algemeen betekent dit dat het gemeentebestuur zichzelf een aanlegvergunning moet verlenen. Deze vergunningplicht vormt een garantie voor belanghebbenden om hun zienswijze binnen een wettelijk vastgelegde afwegingsprocedure in te brengen.

Ten behoeve van de verkeersfunctie is het mogelijk om de wegen in te richten en bouwwerken (geen gebouwen zijnde) te bouwen. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan straatverlichting.

18.1.8 Andere functies

Nutsfuncties

Kabels, leidingen en straalpaden waarvoor het noodzakelijk wordt geacht dat ze worden "meebestemd" in een bestemmingsplan, krijgen

in het kader van dit plan een zogenaamde aandachtstrook. De betreffende kabels en leidingen zijn op de plankaart aangegeven.

Binnen de zone met een breedte van 5 m ter weerszijden van de met "aardgastransportleiding" of "brandstoftransportleiding" aangegeven lijn en binnen de zone met een breedte van 55 m ter weerszijden van de met "leidingstrook" aangegeven gronden, mag bij de uitvoering van de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, geen afbreuk worden gedaan aan de belangen van de bescherming van de ondergrondse leiding:

- het uitvoeren van ontgrondingen of het aanbrengen van gesloten verhardingen;
- het aanbrengen van bomen en/of diepwortelende beplantingen
- het uitvoeren van graafwerkzaamheden anders dan voor normaal spit- en ploegwerk tot een diepte van maximaal 0.3 m;
- het aanleggen van geluidswallen en het opslaan van goederen.

De uitvoering van deze werken is, overeenkomstig een privaatrechtelijke regeling, afhankelijk van een ontheffing door de leidingbeheerder.

Ook voor werkzaamheden in de stroken met een zakelijk recht van het NUON in verband met de hoogspanningsleidingen zoals genoemd in paragraaf 8.2 moet de een ontheffing worden aangevraagd.

Andere nutsfuncties

Het plan biedt bovendien de mogelijkheid om kleine gebouwen te bouwen voor de stroomvoorziening of voor de polderbemaling en dergelijke. Daarvoor kan een vrijstelling worden verleend van het plan.

18.1.9 Overige bestemmingen

Railverkeer

De spoorlijn Amersfoort-Zwolle is als zodanig bestemd. Het bouwen is binnen de bestemming railverkeer beperkt tot:

- het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
- het bouwen van gebouwen met een inhoud van maximaal 75 m³.

In het plangebied zijn twee niet-agrarische bedrijven voorzien van een specifieke doelbestemming gelet op hun ligging tussen de spoorlijn en de A28, waardoor sprake is van een relatief geïsoleerde ligging ten opzichte van de hiervoor beschreven drie gebiedsbestemmingen. Het betreft een houthandelsbedrijf en een waterleidingbedrijf.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor beide bedrijven sluiten wel aan op hetgeen aan bouw mogelijkheden voor alle niet-agrarische bedrijven in het plangebied is geformuleerd.

18.2 Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden

18.2.1 Functierangorde

In dit deelgebied kiest de gemeente voor het bieden van goede omstandigheden voor de uitoefening van het overwegend grondgebonden agrarisch bedrijf. Intensivering van intensieve teelten is in dit gebied in beperkte mate mogelijk voor bestaande bedrijven. In deelgebieden zijn waardevolle natuur- en landschapselementen aanwezig, waarvoor het streven gericht is op het behoud en zo nodig het herstel. Ook wordt in deelgebieden gestreefd naar de ontwikkeling van nieuwe natuur- en landschapselementen in de vorm van een ecologische zone langs de Hierdense Beek. Voor deze zone is sprake van een gelijkwaardigheid van de betreffende functie aan de hoofdfunctie landbouw.

De ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de andere bestaande functies binnen het gebied zijn daaraan ondergeschikt. Het betreft in dit verband met name:

- de landschapsfunctie in het intensieve veehouderijlandschap;
- natuurfunctie buiten de Mheenlanden, de stadslandelrijen en de ecologische zone;
- de woonfunctie;
- de dagrecreatiefunctie;
- de verkeersfunctie;
- de niet-agrarische bedrijfsfunctie.

18.2.2 Landbouw

Bestaande bedrijven

De gemeente streeft binnen haar grondgebied naar een duurzame ontwikkeling van de aanwezige functies. In de praktijk betekent dit dat de gemeente graag zal meewerken aan ontwikkelingen, waarbij de desbetreffende functie beter uit de voeten kan, zonder dat dit leidt tot schade aan de natuur en het milieu. Soms is dat niet helemaal te voorkomen. In dat geval hecht de gemeente aan compensatie van datgene wat verloren is gegaan.

Dit uitgangspunt geldt ook voor de landbouw. In verband met het streven naar goede agrarische productieomstandigheden is het beleid gericht op het bieden van genoeg bebouwingsmogelijkheden bij bestaande bedrijven, waarbinnen de agrarische ondernemers voldoende ruimte hebben om gebouwen en andere bouwwerken te bouwen die van belang zijn voor een gezonde bedrijfsvoering, waarbij de maatvoering is afgestemd op het landschapsbeeld.

Stoppende bedrijven

De mogelijke functiewijziging van agrarische bedrijven zijn hier:

- wonen
- een dierenpension
- een kampeerboerderij
- een zorgboerderij

Nieuwvestiging

Het beleid is binnen dit deelgebied ook gericht op het bieden van ruimte voor het verplaatsen van bestaande agrarische bedrijven. Hiervoor is ruimte in het gebied dat is aangeduid als “stadslanderijen”. Bij verplaatsing dient zoveel mogelijk te worden aangesloten bij aanwezige verdichting in de vorm van beplanting en/of bebouwing. Het te vestigen agrarische bedrijf moet een volwaardig bedrijf zijn en de vestiging van het bedrijf moet een landinrichtingsdoel dienen of aantoonbare natuurwinst opleveren. Voor de Mheenlanden wordt introductie van bebouwing in zijn algemeenheid ongewenst geacht met het oog op het behoud van het open karakter van dit gebied in samenhang met het belang van dit gebied voor natuurwaarden die verband houden met de aanwezigheid van waardevolle graslanden (weidevogelgebied).

Beperkingen landschapsbeeld

Met het oog op het bewaren van het landschapsbeeld is het noodzakelijk om de landbouwkundige ontwikkelingen aan de volgende regels te binden:

- de bebouwing moet worden geconcentreerd binnen een denkbeeldig bouwvlak met een maximale omvang van 1 ha of de bestaande oppervlakte indien deze groter is, bij voorkeur zoveel als mogelijk is in aansluiting op het bestaande bebouwingsbeeld, rekening houdend met het uitzicht van woningen;
- het denkbeeldige bouwvlak mag gemeten langs de weg niet breder zijn dan 80 m en niet dieper dan 110 m;
- de gemeente geeft op de plankaart een of meerdere voorkeursrichtingen aan voor uitbreiding van de bebouwing binnen het bouwvlak; deze voorkeursrichting zal door de gemeente worden gehandhaafd in het geval van zwaarwegende landschappelijke, de verkeersveiligheid of het uitzicht betreffende bezwaren;
- met het oog op het bebouwingsbeeld en het zoveel mogelijk concentreren van de bebouwing mag de onderlinge afstand tussen gebouwen niet meer bedragen dan 20 m;
- de gemeente zal de in de voorschriften genoemde maximale maatvoering voor bedrijfsgebouwen, agrarische bedrijfswoningen en overige bouwwerken handhaven;
- deze maten kunnen zo nodig en na een planologische afweging worden verkleind of vergroot, indien daarmee beter wordt aangesloten bij de landschappelijke kenmerken;

In veel gevallen zal het oprichten van een gebouw of een ander bouwwerk op een erf ertoe leiden dat de bestaande erfbeplanting moet wijken voor de nieuwe bebouwing. De gemeente hecht er sterk aan dat de nieuwe bebouwing via een aanpassing van de erfbeplanting op een bij het landschappelijk beeld passende wijze wordt ingepast. De gemeente zal bij aanvragen om bouwvergunning zo nodig hierover een advies geven.

In verband met de kenmerkende landschappelijke waarden (openheid) in de Stadslanderijen en de Hierdense enk geldt daar een uitsluiting van hout-, boom-, heester- en fruitteelt. Voor de overige deelgebieden geldt deze uitsluiting eveneens voorzover deze teelten plaatsvinden buiten het toegelaten bouwvlak van een agrarisch bedrijf. Voor het deelgebied Mheenlanden is het omzetten van graslanden in bouwland uitgesloten in verband met het belang van dit gebied voor natuurwaarden die verband houden met de aanwezigheid van waardevolle graslanden (weidevogelgebied). Meer algemeen is vanwege de negatieve landschappelijke effecten in het plangebied glastuinbouw niet toegelaten.

18.2.3 Landschap

Het landschap vormt een hoofdfunctie binnen dit deelgebied. De landschappelijke waarden hebben een zeer divers karakter. In dit gebied wordt gehecht aan het behoud en het herstel van de in de beschrijving in hoofdlijnen zijn beschreven waarden.

18.2.4 Natuur

Voor de natuurfunctie geldt in het gebied ten noorden van de A28 dat het veelal geen hoofdfunctie is. Toch komen in dit deelgebied zodanig waardevolle elementen voor dat het gemeentelijk streven erop is gericht deze waarden te behouden en zo nodig te herstellen. Dit geldt met name voor de in de Mheenlanden aanwezige natuurwaarden. In dit gebied is dan ook wel sprake van een aan het agrarisch grondgebruik gelijkwaardige hoofdfunctie. Voor de overige deelgebieden is het beleid gericht op het behoud en herstel van meer plaatselijk aanwezige natuurwaarden. Ook de natuurwaarden zijn in de beschrijving in hoofdlijnen nader uitgewerkt.

18.2.5 Recreatie

Het beleid voor de ondergeschikte dagrecreatieve functie is gericht op het handhaven van de bestaande voorzieningen zoals paden e.d., en op het uitbreiden van het padennet. Voor de Mheenlanden geldt in dit

verband een uitzondering. In verband met de daar aanwezige natuur- en landschappelijke waarden wordt een nieuw fietspad aangelegd

Voor het daadwerkelijk realiseren van nieuwe verbindingen is het uitgangspunt dat eigenaren van gronden vrijwillig hun medewerking verlenen. Bovendien wil de gemeente ook andere belanghebbenden de gelegenheid bieden om over de realisering van dagrecreatieve paden hun mening te geven. In dat verband zullen dit soort paden uitsluitend kunnen worden gerealiseerd wanneer daarvoor een aanlegvergunning is verleend. Dat geldt ook voor de realisering van bijkomende kleinschalige voorzieningen zoals een picknickplaats en dergelijke.

Kleinschalige verblijfsrecreatie Het beleid voor de verblijfsrecreatie is voorts gericht op het bieden van kleinschalige kampeermogelijkheden bij agrarische bedrijven. Het plan biedt dan ook de mogelijkheid voor het opzetten van kleinschalige kampeerterreinen bij agrarische bedrijven. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van de Wet op de openluchtrecreatie. De gemeente maakt bij de toepassing van deze wet beperkt gebruik van de daarin opgenomen mogelijkheden. In dit gebied zijn een aantal deelgebieden geschikt geacht voor deze vorm van verblijfsrecreatie. Het betreft: de landgoederenzone

De wet biedt namelijk mogelijkheden om kleinschalige kampeerterreintjes (tot 10 kampeermiddelen en tijdens een korte periode maximaal 15 kampeermiddelen) op te zetten bij (agrarische) bedrijven en woningen in het buitengebied. De gemeente kiest voor de beperking om dit soort kampeerterreinen uitsluitend toe te laten bij agrarische bedrijven, omdat:

- de behoefte aan deze vorm van kamperen binnen het plangebied gedekt kan worden met enkele kampeerterreinen;
- de landschappelijke inpassing bij een agrarisch bedrijf over het algemeen eenvoudiger is.

18.2.6 Wonen

Bestaande woningen

Wonen vormt binnen de bestemming Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden een ondergeschikte functie en is beperkt tot de als zodanig op de plankaart aangegeven gronden.

Daar waar op de plankaart de aanduiding "woning" staat (dit zijn de reeds bestaande woningen), mag ten behoeve van de woonfunctie een gebruikspceel (een denkbeeldige rechthoek) van 1500 m² worden gebruikt.

Binnen een dergelijk gebruikspceel bevindt zich ook een bouwvlak (een denkbeeldige rechthoek) met een maximale breedte van 30 m

gemeten langs de weg. De oppervlakte van het bouwperceel mag in beginsel niet meer dan 750 m² bedragen dan wel, indien dit groter is, de bestaande oppervlakte. Alle bestaande bebouwing moet deel uitmaken van dit bouwperceel.

Een en ander betekent dat een reeds bebouwd erf mag worden gebruikt voor wonen. Het bouwen moet uiteraard binnen het hierboven genoemde bouwperceel plaatsvinden.

Bouwmatten

Het beleid is gericht op het bieden van voldoende bouw mogelijkheden om bestaande woningen tot een woning te laten uitgroeien die voldoet aan de eisen van deze tijd, zonder dat dit ten koste gaat van het landschappelijk beeld. Bovendien is het beleid gericht op het concentreren van bebouwing bij elkaar. In verband hiermee is bepaald dat de bouw mogelijkheden door middel van de volgende regels enigszins dienen te worden ingeperkt:

- de gebouwen en bouwwerken (geen gebouwen zijnde) dienen gebouwd te worden binnen het genoemde denkbeeldige rechthoek van 750 m²; indien uitdijning van de bebouwing en het erf niet leidt tot een onevenredige aantasting van landschappelijke waarden, kan deze maat middels vrijstelling worden vergroot;
- over het algemeen dient gebouwd te worden in één bouwlaag met daarop een kap (aan- en bijgebouwen kunnen ook zonder kap worden gebouwd);
- de bouwhoogte is beperkt tot 8 m en de goothoogte is beperkt tot 3 m (dan wel de bestaande nok- en/of goothoogte, indien deze hoger zijn); met nadere eisen kunnen Burgemeester en Wethouders deze hoogten verminderen indien het landschappelijk beeld dit vereist;
- een woning mag (inclusief aanbouwen) een maximale oppervlakte hebben van 110 m² (dan wel de bestaande oppervlakte, indien dit meer is); de vrijstaande bijgebouwen mogen gezamenlijk een oppervlakte hebben van 50 m²;
- de goothoogte van de bijgebouwen is maximaal 2,7 m en de bouwhoogte bedraagt maximaal 6,5 m;
- de afstand tussen de gebouwen mag niet meer bedragen dan 20 m.

Incidentele nieuwe woningen

Ondanks het beleid dat slechts op de erven van bestaande woningen voor de functie wonen mag worden gebouwd, kan het aantal woningen binnen dit deelgebied wel groeien. Dit kan -nadat daarvoor vrijstelling is verleend- voor de bouw van tweede bedrijfswoningen bij agrarische bedrijven. Bovendien is het mogelijk om via toepassing van de wijzigingsbevoegdheid een bedrijf om te zetten naar de functie wonen (bijvoorbeeld na opheffing van het bedrijf).

18.2.7 Niet-agrarische bedrijven

Alle legale en als niet-agrarisch geïnclassificeerde bedrijven zijn bestemd als niet-agrarisch bedrijf. Illegale activiteiten zijn niet bestemd.

Bestaande bedrijven kunnen worden verdeeld in bedrijven die wel en bedrijven die geen binding hebben met het buitengebied, namelijk in agrarisch gerelateerde bedrijven en andere bedrijven. Tot de agrarisch gerelateerde bedrijven behoren bedrijven die zich bezighouden met de volgende activiteiten:

- bos-, natuur- en landschapsbeheer;
- verwerking van op het eigen bedrijf voortgebrachte agrarische en/of bosproducten;
- het leveren van diensten ten behoeve van het bosbeheer en/of het beheer van natuurgebieden;
- agrarisch hulpbedrijven, zoals agrarische loonwerkbedrijven, landbouwmechanisatiebedrijven, machineverhuur, veehandelsbedrijven en k.i.-stations;
- paardenhouderijen

De andere bedrijven zijn overeenkomstig hun huidige activiteit aangeduid.

Het beleid is erop gericht om de bestaande niet-agrarische bedrijven voldoende ruimte te bieden om binnen de bestaande bebouwing hun bestaande activiteiten voort te zetten. Bovendien wordt hen een geringe uitbreidingsruimte van 10% (al of niet via vrijstelling) van de bestaande oppervlakte geboden, die noodzakelijk kan zijn om de bebouwing aan te passen aan bijvoorbeeld een verandering in het productieproces. Het beleid is erop gericht dat wanneer grootschaliger uitbreidingen noodzakelijk zijn, het bedrijf bij voorkeur wordt verplaatst naar een bedrijfsterrein.

Er is gekozen voor het beperken van de functie tot het huidige erf. Dit betekent in de praktijk dat het bouwen, maar ook opslag of parkeren ten behoeve van dit bedrijf, slechts binnen de aanduiding "bedrijf" kan plaatsvinden.

De bouwmaten sluiten aan op wat gebruikelijk is in Harderwijk; de gekozen goothoogte biedt de mogelijkheid om met een vrachtwagen tot in een gebouw te rijden. Met behulp van de toepassing van de nadere eisen kunnen, in bijzondere gevallen in verband met het landschap, de bouwmaten tot passende maten worden teruggebracht.

Het kan noodzakelijk zijn om een bedrijf meer uit te breiden dan de algemene regel toestaat. In dat verband is ervoor gekozen om een verschil tussen de bedrijven te maken, in de volgende zin:

- bedrijven die qua aard in het buitengebied thuishoren (de agrarisch gerelateerde bedrijven) kunnen met maximaal 10 % van de bestaande oppervlakte uitbreiden;
- voor andere bedrijven geldt dat een vrijstellingsprocedure noodzakelijk is om 10 % te mogen uitbreiden.

Het kan ook noodzakelijk zijn om de bestaande activiteiten te veranderen. De niet-agrarische bedrijven kunnen via de wijzigingsprocedure worden omgezet in een andere functie. Daarvoor zal een wijzigingsprocedure ex artikel 11 WRO worden gevolgd. De gemeente ziet mogelijkheden voor dezelfde vervangende functies, als aangegeven bij de wijziging van een agrarisch bedrijf.

Samengevat is het beleid gericht op het volgende:

- alle bestaande niet-agrarische bedrijven worden middels een aanduiding "bedrijf" conform hun huidige erf bestemd zonder nader onderscheid tussen de bedrijven te maken;
- er is bestemd voor de bestaande bedrijvigheid;
- de bestaande bebouwing mag "bij recht" met 10% worden uitgebreid, als het "agrarisch gerelateerde" bedrijven betreft;
- de bouwmaten en de regeling voor de bedrijfswoning zijn conform de agrarische bestemming, waarbij geen vrijstelling voor grotere maten kan worden verleend;
- andere bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waarvan de bouwhoogte maximaal 3 m bedraagt, dienen binnen de aanduiding "bedrijven" te worden gebouwd;
- via het stellen van nadere eisen kunnen de bouwhoogte, de goothoogte en de dakhelling worden aangepast aan de landschappelijke situatie ter plaatse; dat geldt ook voor de plaats van bouwwerken, indien de afstand tot de as van de weg minder is dan 20 m;
- voor de bestaande bedrijven kan vrijstelling worden verleend voor: een vergroting van de oppervlakte van gebouwen tot maximaal 10% van de bestaande oppervlakte, mits hiertoe een bedrijfseconomische noodzaak bestaat. een grotere bouwhoogte van bouwwerken.

18.3 Intensieve veehouderijgebied

18.3.1 Functierangorde

Hoofdfunctie in dit gebied is de intensieve veehouderij.
De overige functies zijn hieraan ondergeschikt het betreft in dit verband met name:

- wonen
- dagrecreatie
- verkeer
- behoud van archeologische waarden

Wonen vormt in de bestemming intensieve veehouderijgebied een ondergeschikte functie en is beperkt tot de op de plankaart als zodanig aangegeven gronden. Voor het overige wordt verwezen naar hetgeen gesteld is in paragraaf 18.2.6.

Dagrecreatie is beperkt tot het gebruik van bestaand en te realiseren voet- fiets- en ruiterspaden en naar hun aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen. Voorts voorziet het plan in de vestiging van een manege aan de Tweede Parallelweg (ong), naast no. 9.

Het perceel is bestemd voor 'intensieve veehouderijgebied' met de aanduiding 'manege'. Deze bestemming is opgenomen, omdat de uitoefening van dit bedrijf dateert uit de jaren '90, van gemeentewege tegen deze wijze van gebruik geen actie is ondernomen en het bedrijf ligt in de zogenaamde stadsrandzone van het nieuwe bestemmingsplan waar in beginsel plaats is voor een manege. Ook het positieve advies van een agrarische adviesinstantie heeft een rol gespeeld. Het bedrijf heeft een milieuvergunning voor het houden van paarden, die in de maand juli 2003 afloopt.

Functieverandering van agrarische bedrijvigheid is toegestaan voor de volgende activiteiten:

- wonen
- kinderboerderij
- kampeerboerderij
- stadsboerderij
- zorgboerderij
- agrarische gerelateerde bedrijven
- een manege

De intensieve veehouderijbedrijven binnen het gebied dat is aangeduid met "Intensieve veehouderijgebied", krijgen gezien hun omvang een bouwvlak overeenkomstig het bouwvlak dat in het oude bestemmingsplan was opgenomen;

Het beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij is gericht op stabilisatie van het bestaande aantal bedrijven. Voor de bedrijven waarvan de hoofdactiviteit bestaat uit intensieve veehouderij is het beleid gericht op het voorzetten van het beleid zoals dat in het oude bestemmingplan was opgenomen. De voor deze bedrijven geldende regel is vrij recent vastgesteld. Het ligt voor de hand om dit beleid nu in dit plan over te nemen.

Bijzondere vermelding verdient de opgenomen manegebestemming t.b.v. de vestiging van een manege aan de 2^e Parallelweg naast nr. 9. Het verzoek voor de vestiging is aangehouden tot de algehele herziening van het bestemmingsplan. Planologisch bestaat tegen de vestiging geen bezwaar. Het perceel wordt ter plaatse niet gekenmerkt door kwetsbare landschappelijke waarden. Het perceel is bovendien gelegen in de “stadsrandzone”, waar juist deze functie is toegelaten.

In dit gebied is plaatsing van zendmasten onder voorwaarden toegestaan.

Het beleid voor de overige functies is zoals het is besproken in paragraaf 18.2 het beleid per functie.

18.4 Recreatief Gebied met landschappelijke en natuurwaarden

18.4.1 Functierangorde

Beleidskeuze

Gekozen is voor voortzetting van de bestaande terreinen voor verblijfsrecreatie, waarbij het accent op deze terreinen ligt op het versterken van de recreatieve kwaliteit met handhaving en/of versterking van de ruimtelijke, ecologische en landschappelijke kwaliteit.

De ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de andere bestaande functies binnen het gebied zijn daaraan ondergeschikt. Het betreft in dit verband met name:

- de woonfunctie;
- de dagrecreatiefunctie;
- de verkeersfunctie.

18.4.2 Verblijfsrecreatie

Het beleid is gericht op de handhaving van het aantal kampeerplaatsen en het aantal recreatiewoningen. Niet langer hecht de gemeente aan de verdeling van het aantal vaste standplaatsen en het aantal toeristische standplaatsen. Dit is een zaak van de ondernemer. Planologisch acht de gemeente dit van weinig belang. De omvang van de kampeerplaatsen is eveneens een zaak van de ondernemer. Hij zal primair uit moeten maken of er markt is voor kleine staanplaatsen aan een verder ruim veld of juist voor grote staanplaatsen aansluitend aan elkaar.

Aan nieuwvestiging en uitbreiding van verblijfsrecreatieve parken geeft het bestemmingsplan geen ruimte. In plaats daarvan wordt een terughoudend beleid gevoerd, inhoudend dat aan niet gebruikte mogelijkheden geen rechten kunnen worden ontleend indien deze gedurende langere tijd niet geldend zijn gemaakt. Dit uitgangspunt is te herleiden tot rijks- en provinciaal beleid. De Inspectie VROM heeft als haar mening te kennen gegeven dat terughoudend omgegaan dient te worden met de bouw van nieuwe recreatiewoningen, gelet op de verzadiging van de markt, het risico van permanente bewoning en de aanwezige natuur- en landschapswaarden. De provincie bevestigt de opvatting van de Inspectie. Ook zij is van oordeel dat het aanbod aan recreatiewoningen de vraag overtreft. Zij benadrukt evenzeer dat

de gemeente ten aanzien van recreatiewoningen een terughoudend beleid moet voeren.

18.4.3 Landschap

Het landschap vormt een hoofdfunctie binnen dit deelgebied. Er worden in dit plan dan ook regels gesteld met het oog op het zoveel mogelijk instandhouden, herstellen en verder ontwikkelen van landschappelijke waarden. In dit deelgebied wordt gehecht aan het behoud, het herstel en de verdere ontwikkeling van de volgende landschapskenmerken:

18.4.4 Natuur

Ten behoeve van de hoofdfunctie natuur is het beleid gericht op de instandhouding en het herstel van de aanwezige natuurwaarden die met name zijn gekoppeld aan de aanwezigheid van loofbos.

18.4.5 Dagrecreatie

Het beleid voor de dagrecreatieve functie komt voor wat betreft de routegebonden vormen van dagrecreatief medegebruik in grote lijnen overeen met het beleid zoals geformuleerd voor de bestemming Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden. Een meer intensieve vorm van dagrecreatie in dit deelgebied is het bestaande sportveldencomplex met bijbehorende voorzieningen. Uitbreiding van dit complex is niet aan de orde, wel worden op het bestaande terrein mogelijkheden geboden om de bebouwing met maximaal 10 % uit te breiden.

18.4.6 Wonen

Wonen vormt binnen de bestemming Recreatief gebied met landschappelijke- en natuurwaarden een ondergeschikte functie en is beperkt tot de op de plankaart als zodanig aangegeven gronden. Voor het overige wordt verwezen naar hetgeen gesteld is in paragraaf 18.2.6.

18.4.7 Andere functies

Het beleid voor het wonen en de functies verkeer en andere functies is overeenkomstig het gestelde in paragraaf 18.1

18.5 Natuur en bosgebied

18.5.1 Functierangorde

Beleidskeuze:

Hoofdfuncties in dit gebied zijn behoud, ontwikkeling en herstel van natuur en landschappelijke waarden, alsmede behoud en ontwikkeling van het bos voor houtproductie voor de specifiek met bosgebied aangegeven gronden.

De andere functies binnen het gebied zijn daaraan ondergeschikt. Het betreft in dit verband met name:

- de woonfunctie;
- de niet-agrarische bedrijfsfunctie;
- de dagrecreatiefunctie;
- de verkeersfunctie.

18.5.2 Natuur

Bestaande waarden

Ten behoeve van de hoofdfunctie natuur is het beleid gericht op de instandhouding, het herstel en waar mogelijk ontwikkeling van natuurwaarden die met name door de volgende aspecten worden gekenmerkt:

Het beleid is in dit deelgebied eveneens gericht op het vergroten van de natuurwaarde. Gedacht kan hierbij worden aan het realiseren van een ecologische verbindingszone langs de Hierdense beek, stuifzandontwikkeling en het benutten van potenties voor bijzondere vegetatietypen. Dit plan staat de uitvoering van deze vormen van natuurontwikkeling niet in de weg. De uitvoering van dergelijke plannen is echter afhankelijk van de vrijwillige medewerking van eigenaren van de betreffende gronden.

18.5.3 Landschap

Met het oog op het zoveel mogelijk instandhouden van het landschapsbeeld, wordt in dit deelgebied gehecht aan het behoud, herstel en waar mogelijk ontwikkeling van de volgende landschappelijke kenmerken:

- de aanwezigheid en afwisseling van specifieke terreintypen zoals stuifzandgebieden, heide en heischrale vegetaties en loofhoutbossen;
- afwisseling van open ruimten en vochtige bostypen langs de Hierdense Beek;
- de te behouden nederzetting Beekhuizen als oriëntatiepunt.

18.5.4 Dagrecreatie

In dit deelgebied wordt een terughoudender recreatiebeleid gevoerd dan in de vorige twee deelgebieden. Het belang van de natuurwaarden en de grotere afstand van kernen zijn hiervoor de belangrijkste redenen. Toch streeft de gemeente ook in dit deelgebied naar toegankelijkheid voor extensief dagrecreatief gebruik, waarbij in hoofdzaak gebruik wordt gemaakt van de bestaande paden- en wegenstructuur door fietsers en voetgangers.

18.5.5 Andere functies

Het beleid voor het wonen en de niet-agrarische bedrijven, alsmede de functies verkeer en andere functies is overeenkomstig het gestelde in respectievelijk de paragraaf 18.1.

19.1 Structuur van de voorschriften

De voorschriften vallen in 3 "hoofdstukken" uiteen:

- algemene bepalingen met de volgende 2 onderdelen:
 - de begripsbepalingen, waarin de in de voorschriften gebruikte begrippen zijn omschreven (artikel 1);
 - de wijze van meten, waarin is vastgelegd hoe de maten in de voorschriften moeten worden geïnterpreteerd en ten opzichte waarvan moet worden gemeten (artikel 2);
- bestemmingsbepalingen met daarin de volgende 3 onderdelen:
 - de gebiedsbestemmingen (artikel 3 tot en met 5);
 - de doelbestemmingen (artikel 6 tot en met 9)⁷;
- bijzondere bepalingen, met de volgende 4 onderdelen:
 - de afstemmingsbepalingen op andere wet- en regelgeving (artikel 10);
 - de algemene vrijstellingsbepalingen ex artikel 15 WRO, die voor meerdere bestemmingen gelden (artikel 12)⁸;
 - alle wijzigingsbepalingen ex artikel 11 WRO, voorzover die in dit bestemmingsplan voorkomen (artikel 11);
 - de gebruiks- en overgangsbepalingen, waarin is aangegeven hoe met bepaalde gebruiksvormen en bouwwerken moet worden omgegaan, waarvoor in het plan geen specifieke regeling is opgenomen (artikel 13 en 14);
 - de slotbepaling, waarin de naamgeving van het plan is vastgelegd (artikel 15).

19.2 Gebiedsbestemmingen - doelbestemmingen

Gebiedsbestemmingen

Zoals hiervoor reeds duidelijk is gemaakt, wordt in dit plan gebruik gemaakt van zogenaamde gebiedsbestemmingen:

- Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden;
- Recreatief Gebied met landschappelijke en natuurwaarden;
- Bos- en natuurgebied.

⁷ Een voorbeeld van een doelbestemming is de bestemming "agrarische doeleinden", waarbij binnen de op de kaart aangegeven gronden slechts is bestemd voor het gebruik voor de agrarische productie. Een voorbeeld van een gebiedsbestemming is de bestemming "Landelijk Gebied I", waarbij het op de kaart aangegeven gebied voor meerdere functies kan worden gebruikt, b.v. voor agrarische bedrijven, wonen, niet-agrarische bedrijven, recreatie, natuur, landschap etc.

⁸ Vrijstellingsbepalingen die uitsluitend voor een bepaalde bestemming gelden, zijn in de betreffende bestemming opgenomen.

Deze gebiedsbestemmingen maken het gemakkelijker om de planologische "gebruiksruimte" van een functie te vergroten dan wel te verkleinen (waardoor de fysieke ruimte voor een functie groter of kleiner wordt).

Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer een deel van de agrarische cultuurgrond moet worden veranderd in natuurgebied, of wanneer een perceel weiland bij een erf van een woning wordt gevoegd om daar bijvoorbeeld een groentetuin of ponyweide te realiseren. Wanneer in het laatste voorbeeld het erf met de woning voor "wonen" is bestemd, terwijl het naastliggend perceel de bestemming "agrarische doeleinden" heeft, dan dient een zwaar en tijdrovend planologisch instrument als wijziging (ex artikel 11 van de WRO) of anticipatieprocedure (ex artikel 19 van de WRO) of zelfs een totale planherziening te worden gebruikt om een en ander juridisch mogelijk te maken. Maken de functies wonen en agrarische doeleinden deel uit van één bestemming, dan zijn de gronden in principe voor beide functies bestemd en mag het gebied dus ook voor beide functies worden gebruikt.

Doelbestemmingen

Voor de volgende functies geldt een zogenaamde doelbestemming:

- de verkeersfunctie van de autosnelweg A28 en de Zuiderzeestraatweg-Molenweg;
- de spoorwegfunctie van de railverbindingen Amersfoort-Zwolle;
- een houthandelsbedrijf en een waterleidingbedrijf.

De reden van het uitzonderen van de gebiedsbestemming is voor beide verkeersbestemmingen dat een aanpassing van enige omvang van deze functies veelal slechts kan plaatsvinden nadat hiervoor een m.e.r.-procedure is gevolgd. In het kader van deze procedure worden verschillende alternatieven voor aanpassingen tegen elkaar afgewogen. De consequentie van het opnemen van deze functies in een "gebiedsbestemming" zou inhouden dat de gemeente vrijwel automatisch (mede)verantwoordelijk is voor alle gevolgen die een eventuele aanpassing met zich meebrengt. De gemeente is van mening dat eventuele gevolgen voor rekening dienen te komen van de belanghebbende partij(en). Eventuele belangrijke aanpassingen kunnen nu slechts via planherziening plaatsvinden.

Het houthandelsbedrijf en het waterleidingbedrijf zijn voorzien van een specifieke doelbestemming gelet op hun ligging tussen de spoorlijn en de A28, waardoor sprake is van een relatief geïsoleerde ligging ten opzichte van de drie gebiedsbestemmingen.

Structuur bestemmingen

Voor alle hiervoor genoemde bestemmingen geldt steeds de volgende structuur:

1. de doeleindenomschrijving, waarin is bepaald voor welke functies (delen van) de bestemming mag worden gebruikt;
2. de beschrijving in hoofdlijnen voor de betreffende bestemming;
3. de bouwvoorschriften voor het oprichten of verbouwen van bouwwerken;
4. nadere eisen, waarmee door B & W op basis van opgenomen criteria aanvullende bepalingen kunnen worden gesteld aan de plaats en de vorm van gebouwen;
5. de vrijstelling van de bouwvoorschriften, waarmee B & W op basis van opgenomen criteria vrijstelling van de bouwregels kunnen verlenen;
6. gebruiksvoorschriften, voorzover noodzakelijk in aanvulling op de algemene gebruiksbepaling genoemd in artikel 13, en waarin is bepaald dat de bestemming uitsluitend voor de in de doeleindenomschrijving genoemde functies mag worden gebruikt;
7. vrijstelling van de gebruiksvoorschriften;
8. voorschriften betreffende uitvoering van werken en werkzaamheden, waarin is bepaald voor welke inrichtingsmaatregelen B & W eerst een vergunning (zogenaamde aanlegvergunning) dienen af te geven, alvorens de inrichtingsmaatregelen uitgevoerd mogen worden.

19.3 Flexibiliteitsbepalingen

Wanneer toepassen?

Dit bestemmingsplan biedt verschillende mogelijkheden om van de bepalingen in de bestemmingen af te wijken. Deze mogelijkheden zijn aangegeven in vrijstellings- of wijzigingsbepalingen, in voorschriften betreffende werken en werkzaamheden (aanlegvergunningen) en in regels betreffende nadere eisen. Deze zogenaamde flexibiliteitsbepalingen zijn bedoeld om in voorkomende gevallen besluiten "op maat" te kunnen nemen.

In de praktijk betekent het dat in de bestemmingsbepalingen (artikel 3 tot en met 9) regels zijn opgenomen die in het algemeen gelden. In sommige gevallen kan van de algemene regel worden afgeweken. De afwijkingen zijn in flexibiliteitsbepalingen vastgelegd. Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd om deze bepalingen toe te passen.

Een besluit, gebaseerd op een van de flexibiliteitsbepalingen, kunnen B & W uitsluitend nemen op basis van het toepassen van in het bestemmingsplan genoemde criteria, bijvoorbeeld in de trant van: wanneer er geen sprake is van onevenredige schade aan de gebruiksmogelijkheden van buurmans grond, mag een bepaald fietspad worden aangelegd.

In dit plan is steeds aangegeven welke criteria moeten worden toegepast én hoe ze moeten worden toegepast. Hiervoor zijn ook de in het plan opgenomen "beschrijvingen in hoofdlijnen" (B.i.h.) van belang.

Per gebiedsbestemming is een beschrijving in hoofdlijnen geformuleerd (opgenomen als lid 2 van de artikelen 3, 4 en 5). Bij het toepassen van de flexibiliteitsbepalingen moet de inhoud van de betreffende beschrijving in hoofdlijnen moet worden geraadpleegd.

In alle beschrijvingen in hoofdlijnen is het volgende aangegeven:

- reikwijdte: hier is bepaald wanneer de betreffende beschrijving in hoofdlijnen moet worden toegepast;
- ruimtelijke kenmerken: hier is geformuleerd welke ruimtelijke aspecten in een gebiedsbestemming van belang zijn in de afweging van belangen bij het toepassen van flexibiliteitsbepalingen.

19.4 Afweging van belangen

Functieschikking

Overeenkomstig de Visie op hoofdlijnen zijn de verschillende functies die van de drie gebiedsbestemmingen deel uitmaken, als hoofd- of als ondergeschikte functie aangegeven. Slechts in twee gevallen heeft dit onderscheid ook daadwerkelijk een betekenis, namelijk:

- in formele afwegingsgevallen, waarbij Burgemeester en Wethouders de belangen van meerdere functies moeten wegen in het kader van een in het bestemmingsplan opgenomen flexibiliteitsbepaling (bijvoorbeeld de aanleg van een fietspad in het kader van een aanlegvergunningenprocedure);
- in "informele" afwegingsgevallen, wanneer zich een bijzondere ontwikkeling voordoet waarmee in het plan geen rekening is gehouden. In dat geval kan de indeling in hoofd- en ondergeschikte functies een eerste aanwijzing geven voor de wijze waarop Burgemeester en Wethouders kunnen reageren op het verzoek om planologische medewerking.

Afwegingscriteria

Wanneer er sprake is van een afweging op grond van het bestemmingsplan, dan zal bij de afweging tussen functies van een

zelfde niveau (beide hoofdfunctie of beide ondergeschikte functie) het criterium "onevenredige afbreuk" worden toegepast. Bij afwegingen tussen functies van verschillend niveau wordt op verschillende wijze afgewogen:

- het criterium "ernstige afbreuk" wordt toegepast indien een activiteit van een ondergeschikte functie moet worden afgewogen tegen de inbreuk op een hoofdfunctie;
- het criterium "onevenredige afbreuk" wordt toegepast indien een activiteit van een hoofdfunctie moet worden afgewogen tegen de inbreuk op een ondergeschikte functie.

De beoordeling of een activiteit al dan niet onder voorwaarden ernstige of onevenredige afbreuk doet aan de betreffende doeleinden, kan worden bepaald met behulp van afwegingsschema's die in onderdeel 1.2 (Bestemmingen) van deze toelichting zijn opgenomen.

De toepassing van deze afweging bevordert de objectiviteit van de afweging. De toepassing van het afwegingsschema heeft niet "domweg" tot ja of nee te leiden. Er kunnen ter compensatie of ter voorkoming van schade voorwaarden aan de vergunning worden gekoppeld. Dit is niet nadrukkelijk in het plan geregeld, maar vloeit voort uit de wet.

Voorbeelden afweging

Een voorbeeld van een formeel "afwegingsgeval" is de situatie waarbij burgemeester en wethouders de vraag krijgen voorgelegd om een aanlegvergunning voor een fietspad te verlenen. Daarbij moeten de "voors" en de "tegens" of -in termen van het plan- "het nut van de activiteit" waarvoor een verzoek om vrijstelling is ingediend en "de gevolgen van de inbreuk" op de functies die mogelijkwerwijs "schade" kunnen leiden, tegen elkaar worden afgewogen. In dat verband dient een "stappenplan" te worden afgelegd:

Stap 1 Eerst dient te worden vastgesteld in welke onderlinge verhouding de functies tot elkaar staan die mogelijkwerwijs met elkaar in conflict kunnen raken. Stel dat het gaat om het aanleggen van een dagrecreatief fietspad over agrarische cultuurgrond direct ten noorden van de Hierden. Deze voorgenomen ontwikkeling zal dus plaatsvinden binnen de bestemming Agrarisch Gebied met landschappelijke en natuurwaarden (artikel 3 van de voorschriften).

In dat geval dient het nut van de recreatieve functie te worden gewogen tegen de mogelijke afbreuk van de

overige functies die in de doeleindenomschrijving van artikel 3 zijn genoemd.

Uit artikel 3 lid 1 blijkt dat met name de agrarische functie en landschapsfunctie als hoofdfunctie en de overige functies, waaronder de dagrecreatieve functie, als ondergeschikte functie dienen te worden beschouwd.

- Stap 2 Nu blijkt op welke wijze de betrokken functies zijn geschikt, kan met behulp van de in onderdeel 1.2 van deze toelichting opgenomen uitleg over hoe ondergeschikte functies ten opzichte van hoofdfuncties en ondergeschikte functies ten opzichte van elkaar dienen te worden afgewogen, het effect van de ingreep worden beoordeeld. Daar blijkt of er geen sprake mag zijn van ernstige afbreuk of van onevenredige afbreuk.
- Stap 3 In artikel 3 lid 2 is bepaald dat de daar opgenomen beschrijving in hoofdlijnen moet worden betrokken bij de afwegingen onder meer in het kader van een aanlegvergunningprocedure. In artikel 3, lid 2, sub b is bepaald dat waar het gaat om de afbreuk aan het doel "behoud en herstel van natuur- en landschapswaarden" de hier genoemde waarden in de afweging moeten worden betrokken.
- Stap 4 Met behulp van de in onderdeel 1.2 van deze toelichting opgenomen afwegingsschema's kan worden bepaald of er sprake is van ernstige of onevenredige afbreuk. Is daarvan geen sprake, dan kan de aanlegvergunning eventueel met aanvullende voorwaarden worden verleend. Is daarvan wel sprake, dan kan het college voorwaarden stellen, waarbij na het voldoen aan die voorwaarden, geen sprake meer is van afbreuk en als gevolg daarvan de vergunning alsnog verlenen.

Een voorbeeld van een informeel afwegingsgeval is wanneer Burgemeester en Wethouders een verzoek krijgen om planologisch mee te werken aan een activiteit die niet binnen het plan is geregeld. In dat geval zullen Burgemeester en Wethouders moeten nagaan of het verzoek past of passend is te maken binnen de gemaakte beleidskeuzen.

20.1 Het handhavingsniveau

Het is van groot belang dat de gemeente toezicht houdt op de naleving van het bestemmingsplanbeleid. Daarom dienen de voorschriften van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied consistent te worden gehandhaafd.

Handhaving bestaat uit 3 fasen:

- Handhaving start bij het bieden van de noodzakelijke informatie. Immers: onbekend maakt onbemind.
- Bij concrete overtredingen zal primair in minnelijk overleg worden getracht deze op te lossen.
- Als het minnelijk overleg niet tot het gewenste doel leidt, zal feitelijk optreden onontkoombaar zijn. De gemeente zal dan een keuze maken uit het opleggen van een dwangsom of het uitvoeren van bestuursdwang.

De gemeente zal vooral de nadruk leggen op de eerste en tweede fase. In de praktijk blijkt dat het meeste rendement op te leveren. Soms ontkomt de gemeente er niet aan om tegen overtredingen op te treden.

In beginsel zullen signaleringen van overtredingen, ongeacht de aard en omvang, altijd een vervolg krijgen in de zin van legalisatie (bestemming en/of vergunning), aanschrijving of, onder bepaalde voorwaarden, een gedoogbesluit. Alleen op deze wijze kunnen niet gewenste ontwikkelingen in het buitengebied tijdig worden tegengegaan en kunnen eventueel te accepteren afwijkingen (tijdelijk) worden gedoogd. Tevens wordt voorkomen dat de handhaving afglijdt naar een ongewenst niveau.

20.2 De handhavingsprocedure

Handhaving vindt plaats aan de hand van controles. Deze vinden op verschillende manieren en momenten plaats:

- nadat een bouw aanvraag bij de gemeente is ingediend, wordt de plaatselijke situatie gecontroleerd;
- via controle achteraf op verleende bouwvergunningen;
- via ad-hoc controles vanaf de openbare weg en aan de hand van klachten/meldingen van burgers;

- via een systematische periodieke controle, zo mogelijk vanaf de openbare weg en desnoods door percelen te betreden;
- via controle aan de hand van luchtfoto's; deze worden periodiek van het gehele buitengebied genomen waarna zij vergeleken kunnen worden met de oude luchtfoto's.

Zodra een overtreding is geconstateerd zal worden nagegaan of een oplossing (legalisatie) mogelijk is. Kan geen vergunning worden verleend (bijv. overtreding is in strijd met het bestemmingsplan of welstandseisen) dan vindt een gesprek plaats tussen overtreder en de gemeente. De bedoeling van dit gesprek is om gezamenlijk tot een oplossing te komen. Zo nodig treedt de gemeente op.

21 Inspraak en overleg

De inspraak- en overlegreacties zijn behandeld in de bijgevoegde tabel, alsmede in een zestal separate bijlagen die aan deze toelichting zijn gehecht. Korteidshalve wordt voor de samenvattingen en gemeentelijke standpunten verwezen naar deze producten. Ambtshalve opmerkingen hebben tevens geleid tot aanpassingen van het bestemmingsplan.

Bijlage I

**Eindverslag inspraak Concept-Visie op
hoofdpijnen voor het Buitengebied d.d. 8
februari 2000.**

Bijlage II

**Eindverslag inspraak voorontwerp
bestemmingsplan Buitengebied d.d. 16 januari
2001.**

Bijlage III

**De ingediende zienswijzen met verslagen van
de hoorzitting.**

Bijlage IV

**Commentaar op de zienswijzen ten aanzien
van het ontwerp-bestemmingsplan
“Buitengebied”.**

Bijlage V

**Behandeling van vragen en opmerkingen van
de commissie Ruimte d.d. 4 juli 2002.**

Bijlage VI

**Besluit van de raad der gemeente Harderwijk
d.d. 4 maart 2003 tot vaststelling van het
bestemmingsplan “Buitengebied” en het
bijbehorende raadsvoorstel d.d. 21 januari
2003.**

Buitengebied herziening ex artikel 30Wro

Toelichting

gemeente harderwijk



**Bestemmingsplan 'Buitengebied, herziening
ex artikel 30 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening'
van de gemeente Harderwijk**

gemeente harderwijk



**Bestemmingsplan 'Buitengebied herziening
ex artikel 30 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening'
van de gemeente Harderwijk**

Inhoud:

Toelichting

Voorschriften

Plankaart nummer.: 116.00.01.20.32.C01

BügelHajema
ADVISEURS

■

Toelichting

.....



Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Reparatievoorstellen	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Voorschriften	5
2.2.1	Bedrijfsmatige exploitatie	5
2.2.2	Bebouwing Eekhoornlaan	5
2.2.3	Oppervlakte recreatiewoningen	5
2.2.4	Behoud archeologische waarden	6
2.2.5	Vrijstelling maatvoering bouwwerken	6
2.2.6	Functiewijziging bedrijven	6
2.2.7	Functiewijziging bedrijven naar wonen	7
2.3	Plankaart	7
2.3.1	Gronden voor verblijfsrecreatie	7
2.3.2	Begrenzing en locatie incidentele agrarische bedrijven	7
2.3.3	Ambtshalve reparatie	7
3	Uitspraak Raad van State	9
4	Verblijfsrecreatie	17
4.1	Inleiding	17
4.2	Beleid vergroting verblijfsrecreatieve functie	17
4.3	Kwaliteitsverbetering en schaalvergroting	20



Het bestemmingsplan 'Buitengebied' van de gemeente Harderwijk is vastgesteld op 23 oktober 2003. Bij besluit van 18 mei 2004 hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland beslist over de goedkeuring van het bestemmingsplan en de ingediende bedenkingen.

Gedeputeerde Staten hebben gedeeltelijk goedkeuring aan het bestemmingsplan onthouden. Op grond van het bepaalde in artikel 30 WRO legt dit de verplichting op de gemeente om een herziening van het bestemmingsplan voor te bereiden voor die delen waaraan goedkeuring is onthouden.

Evenals een regulier bestemmingsplan bestaat een plan op grond van artikel 30 WRO uit een set voorschriften en een plankaart. Het plan wordt vergezeld door een toelichting. De toelichting dient ter verduidelijking van de gemaakte keuzen in het bestemmingsplan, en ter informatie over het van toepassing zijnde beleid. In het vervolg van dit document wordt het bestemmingsplan, waartoe deze toelichting behoort, aangeduid als het reparatieplan.

Inmiddels was er ten aanzien van de goedkeuringsbeslissing beroep ingesteld bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Tijdens de procedure van het reparatieplan heeft deze afdeling een uitspraak gedaan. Deze uitspraak geeft aanleiding om ten aanzien van het bestemmingsplan 'Buitengebied' nog een aantal andere aspecten te wijzigen (ambtshalve wijziging via vaststelling van het reparatieplan door de gemeenteraad).

De toelichting op het reparatieplan is als volgt gestructureerd. In hoofdstuk 2 is aangegeven welke onderdelen van het plan voor reparatie in aanmerking komen en op welke wijze de desbetreffende plandelen in het onderhavige plan zijn opgenomen. In Hoofdstuk 3 wordt ingegaan op bedoelde uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en Hoofdstuk 4 bevat een nadere onderbouwing van enkele aspecten die verband houden met het thema verblijfsrecreatie.

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per afzonderlijk onderwerp aangegeven wat de achtergronden en motieven voor de reparatie zijn. Vervolgens wordt toegelicht hoe elk van de afzonderlijke onderwerpen gerepareerd wordt. Eerst komen de voorschriften aan bod en daarna de plankkaart.

2.2 Voorschriften**2.2.1 Bedrijfsmatige exploitatie**

Het aspect bedrijfsmatige exploitatie van gronden met de aanduiding 'verblijfsrecreatie' binnen de bestemming 'Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden'. Ten aanzien van deze recreatieterreinen is het nodig per terrein aan te geven of er wel dan niet van bedrijfsmatige exploitatie sprake is, hieromtrent een aantal begripsomschrijvingen op te nemen en de bepaling over het toestaan van gebouwen ten behoeve van beheer en/of voorzieningen bij recht te wijzigen in een vrijstellingsbepaling. Voorts kan bij nader inzien een bepaling, die op deze terreinen beheersvoorzieningen van beperkte omvang bij recht mogelijk maakt, niet worden gemist.

2.2.2 Bebouwing Eekhoornlaan

De vergunde villa aan de Eekhoornlaan 1 wordt opgenomen onder het begrip 'bestaand gebouw', zodat het daarmee een legale planologische basis verkrijgt.

2.2.3 Oppervlakte recreatiewoningen

Gedeputeerde Staten onthouden goedkeuring aan het bebouwingsvoorschrift op grond waarvan de oppervlakte van recreatiewoningen, met inbegrip van een in pandige of vrijstaande berging, maximaal 80 m² mag bedragen.

De maximaal toegestane oppervlakte wordt teruggebracht van 80 m² naar 75 m², voorts wordt de inhoud gemaximeerd op 300 m³ per recreatiewoning.

2.2.4 Behoud archeologische waarden

Het aanlegvergunningstelsel van artikel 5 ontbeert een omschrijving van de activiteiten ter bescherming van het doel 'behoud van archeologische waarden'.

Het bewerken van en graven in de bodem dieper dan 30 cm wordt in het reparatieplan als een aanlegvergunningplichtige activiteit aangemerkt.

De artikelen 7 en 8 ontberen een beschermingsregeling voor het behoud van archeologische waarden. Dit strookt niet met de archeologische verwachtingswaarden voor de desbetreffende gronden.

In het reparatieplan wordt aan de bestemmingen het behoud van archeologische waarden als doeleind toegevoegd. Aan de bescherming wordt gestalte gegeven door het opnemen van een aanlegvergunningstelsel, verzaaid met een strafbaarstelling.

2.2.5 Vrijstelling maatvoering bouwwerken

Artikel 12 onder A. lid 7. bevat een algemene vrijstellingsbevoegdheid voor het vergroten van de voorgeschreven maatvoering voor bouwwerken van 10%. Gedeputeerde Staten hebben aan het algemene karakter van deze vrijstellingsbepaling goedkeuring onthouden.

In het reparatieplan worden van deze vrijstellingsmogelijkheid uitgesloten:

- *recreatiewoningen;*
- *maatschappelijke en/of sportrecreatieve voorzieningen alsmede religieuze - en onderwijsinstellingen;*
- *bouwwerken ten behoeve van niet-agrarische bedrijven;*

2.2.6 Functiewijziging bedrijven

Gedeputeerde Staten stemmen niet in met de mogelijkheid dat het plan kan worden gewijzigd, zodanig dat:

- een kampeerboerderij wordt gevestigd op de gronden die als 'ecologische zone' zijn aangeduid;
- een dierenpension wordt gevestigd op de gronden die als 'Mheenlanden', 'Stadslanderijen', 'Landgoederenlandschap' en 'Hierdense Beek' zijn aangeduid.

■
Het reparatieplan verhindert de komst van de door Gedeputeerde Staten gewraakte niet-agrarische functies op de hiervoor aangegeven gronden.

2.2.7 Functiewijziging bedrijven naar wonen

Het wijzigingsvoorschrift van artikel 13 A lid 3 laat toe dat bijgebouwen ook bij een andere dan een woonfunctie worden gebouwd. Gedeputeerde Staten achten dit een ongewenste consequentie.

In het reparatieplan wordt de wijzigingsbevoegdheid aangepast, zodanig dat bijgebouwen uitsluitend in combinatie met wonen zijn toegestaan.

2.3 Plankaart

2.3.1 Gronden voor verblijfsrecreatie

Gedeputeerde Staten onthouden goedkeuring aan gedeelten van recreatieterreinen, omdat de bestaande recreatiewoningen niet op de ondergrond van de plankaart kunnen worden afgelezen.

De reparatie bestaat eruit dat de ondergrond van de plankaart wordt aangepast voorzover het de gronden betreft met de bestemming 'Recreatief gebied met landschappelijke- en natuurwaarden', waarvan goedkeuring is onthouden. De aanpassing bestaat eruit dat de bestemming - inhoudelijk ongewijzigd - wordt geprojecteerd op een uitsnede van de 'Grootschalige Basiskaart Nederland' (GBKN).

2.3.2 Begrenzing en locatie incidentele agrarische bedrijven

De begrenzing van het perceel Zuiderzeestraatweg 64 is niet in overeenstemming met de feitelijke situatie.

Het perceel krijgt een ruimere begrenzing, zulks conform de feitelijke situatie.

2.3.3 Ambtshalve reparatie

Het perceel aan de Zuiderzeestraatweg 195 bevat krachtens het bestemmingsplan een mogelijkheid voor een extra woning. Dat is gebeurd op basis van de 'Ruimte voor Ruimteregeling'; het agrarische bedrijf is ter plaatse beëindigd. De tweede woning is echter gesitueerd op een plaats waar nog bebouwing staat die niet hoeft te worden geamoveerd.

■

Vandaar dat in overleg met de eigenaar tot een andere situering van deze tweede woning binnen het voormalige agrarische bouwperceel is gekomen. Deze nieuwe plaats garandeert ook een betere woonkwaliteit.

De plankaart wordt aangepast op de bovenomschreven wijze.

.....

De uitspraak door de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de ingestelde beroepen ten aanzien van het bestemmingsplan Buitengebied is op 9 november 2005 onder nummer 200405773/1/R1 genomen (hierna te noemen: (de uitspraak van) de Raad van State). Hierna worden de bevindingen van de Raad van State genoemd, voor zover die ook van belang zijn in het kader van dit reparatieplan:

- I. De provincie heeft zich terecht op het standpunt gesteld, dat de gemeentelijke maatvoering van recreatiewoningen (maximaal 80 m², inclusief berging) in strijd is met het provinciale beleid inzake recreatiewoningen (75 m² en/of 300 m³ inhoud, inclusief berging).
- II. Ten aanzien van de voor de verblijfsrecreatieterreinen voorgeschreven bedrijfsmatige exploitatie overweegt de Raad van State, dat het onduidelijk is, hoe gedeputeerde staten en de gemeenteraad zich de verwezenlijking van de bedrijfsmatige exploitatie voorstellen van vakantiewoningen die in particulier eigendom zijn en die nu niet bedrijfsmatig worden geëxploiteerd. Voorts acht de Raad van State het uit oogpunt van rechtszekerheid onaanvaardbaar, dat in het plan geen definitie van bedrijfsmatige exploitatie is opgenomen.
- III. De Raad van State vindt dat in de voorschriften betreffende de uitvoering van werken en werkzaamheden waarvoor een aanlegvergunning is vereist (in artikel 5, lid 7 van de planvoorschriften), de criteria ontbreken waaraan een aanvraag om aanlegvergunning getoetst moet worden; met name ontbreekt hier een bepaling die regelt onder welke omstandigheden een aanlegvergunning zal worden verleend en welke belangenafweging moet worden gemaakt, hetgeen in strijd is met artikel 44 WRO. Om de redenen genoemd onder II en III, vindt de Raad van State, dat de provincie een ondeugdelijke motivering ten grondslag heeft gelegd aan de onthouding van goedkeuring aan de plandelen met de bestemming 'Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden' met de aanduidingen 'Verblijfsrecreatieterrein' en 'Archeologisch waardevol'. Op dit onderdeel vernietigt de Raad van State de provinciale onthouding van goedkeuring en onthoudt alsnog goedkeuring aan deze plandelen, het onderdeel 'bedrijfsmatig' in het kader van de bedrijfsmatige

■
exploitatie en het aanlegvergunningstelsel in deze bestemming. Er is overigens verschil tussen de onthouding van de goedkeuring door de provincie en de Raad van State. Doordat gedeputeerde staten in hun besluitvorming de parken 'Slenck&Horst', 'Ceintuurbaan', 'Het Verscholen Dorp', 'Onze Woudstee', 'Dennenhoek' en 'De Konijnenberg' met name hebben genoemd en op de plankaart hebben aangegeven en de Raad van State alleen de betreffende bestemmingen noemt valt nu – op de plankaart naast de al genoemde parken – ook het park 'De Peperkamp' onder de niet-goedkeuring. Op dit onderdeel zal dus nu ook een (extra) reparatie van de plankaart moeten plaatsvinden.

- IV. De Raad van State oordeelt over het beroep, inhoudend dat het gebruik van recreatiewoningen als burgerwoningen had moeten worden toegestaan, dan wel aan de voor permanente bewoning gebruikte recreatiewoningen de aanduiding 'Woning' had moeten worden toegekend als volgt: van strijdigheid met artikel 8 van het EVRM/artikel 1 van het eerste protocol bij het EVRM is geen sprake. Het nieuwe rijksbeleid over recreatiewoningen in de brief van de minister van VROM d.d. 11 november 2003 behoefde voor gedeputeerde staten geen aanleiding te vormen niet vast te houden aan het streekplanbeleid. De nota Ruimte was ten tijde van het goedkeuringsbesluit nog niet in werking getreden en het streekplan laat nieuwvestiging van burgerwoningen in het buitengebied niet toe en dit streekplanbeleid is niet onredelijk. Er bestaat dan ook geen aanleiding te denken dat gedeputeerde staten grond hebben moeten zien voor het maken van een uitzondering op het streekplanbeleid voor een groot aantal permanent bewoonde recreatiewoningen.
- V. De Raad van State vindt het terughoudende provinciale beleid inzake uitbreiding van het aantal recreatiewoningen niet onredelijk. Gedeputeerde staten hebben, in redelijkheid, kunnen instemmen met de bepaling dat het aantal recreatiewoningen niet meer bedraagt dan het bestaande aantal. Voor het oordeel dat deze bestemmingsregeling een beperking van het meest doelmatige gebruik inhoudt, bestaat geen grond.
- VI. De Raad van State vindt dat gedeputeerde staten zich terecht op het standpunt hebben gesteld dat het gewenste appartementencomplex aan de Eekhoornlaan 1 in strijd is met het streekplanbeleid. Wel is de woning, met een inhoud van 3.300 m³ waarvoor op 3 juli 2002 bouwvergunning is verleend,
-

■
ten onrechte niet in het bestemmingsplan bestemd, hetgeen in strijd is met de rechtszekerheid.

- VII. De Raad van State constateert dat de behoefte aan een tweede bedrijfswoning ten behoeve van het Resort Slenck & Horst niet aannemelijk is binnen de planperiode, zodat in strijd met een goede ruimtelijke ordening aan het pand Strokelweg 2 (officieel: Korhoenlaan 1a), ten onrechte niet de aanduiding 'Woning' is toegekend. Opmerkelijk is dat deze overweging niet in het besluit zelf tot uitdrukking komt; het standpunt van de Raad van State is echter duidelijk.
- VIII. De Raad van State oordeelt dat gedeputeerde staten terecht goedkeuring hebben onthouden aan de 10% vrijstellingsmogelijkheid, omdat deze algemene vrijstellingsmogelijkheid in strijd is met het streekplan.

De conclusie is dat de onderdelen II, III, VI en VII alsnog moet worden gerepareerd. Deze reparaties hebben plaatsgevonden bij de vaststelling van het ontwerp-reparatieplan (ambtshalve wijzigingen) en wel op de volgende manier:

- a. Ten aanzien van de bedrijfsmatige exploitatie, met name ook tijdens de openbare zitting van de Raad van State, is duidelijk gebleken dat het eisen van bedrijfsmatige exploitatie voor recreatiwoningverblijven - die nu niet (meer) bedrijfsmatig worden geëxploiteerd - niet als een haalbare optie kunnen worden beschouwd. De gemeente zou dit alleen ook daadwerkelijk kunnen bewerkstelligen door in het uiterste geval alle recreatiwoningverblijven die niet bedrijfsmatig worden geëxploiteerd, te onteigenen. Deze theoretische mogelijkheid is in de praktijk, om diverse redenen, een absoluut onhaalbare optie. Over dit onderwerp is in de periode april – september 2006 herhaalde malen met provinciale ambtenaren van gedachten gewisseld. De provincie is van mening, dat de gemeente dient vast te houden aan de bedrijfsmatige exploitatie, daar waar dit mogelijk is. De provincie baseert zich hiermee mede op het Streekplan Gelderland 2005. De achterliggende gedachte is, dat zoveel mogelijk personen gebruik kunnen maken van de recreatieve verblijfsmogelijkheden. Geconstateerd kan worden dat, in de voordien geldende bestemmingsplannen voor de recreatieterreinen, de bedrijfsmatige exploitatie al is voorgeschreven. In Harderwijk kan daarbij verschil worden gemaakt tussen recreatieterreinen waar nog wel sprake is van bedrijfsmatige exploitatie en terreinen waarbij daarvan geen sprake (meer) is. Indien de gemeente in dat laatste geval

■
aannemelijk maakt, dat er al geruime tijd geen sprake meer is van bedrijfsmatige exploitatie en een dergelijke exploitatie niet in de rede ligt, dan kan, naar het oordeel van de provincie, de eis van bedrijfsmatige exploitatie achterwege worden gelaten. Voor alle duidelijkheid: in deze gevallen verzet het bestemmingsplan zich er natuurlijk niet tegen, dat de betreffende recreatieverblijven desgewenst weer kunnen worden benut voor de verhuur-recreatiemarkt. Voor terreinen of terreingedeelten die echter nu nog bedrijfsmatig worden geëxploiteerd, dient het tot op heden gevoerde beleid te worden voortgezet en dient de eis van bedrijfsmatige exploitatie in het bestemmingsplan te worden opgenomen. In concreto betekent dit, dat voor de volgende parken de eis van bedrijfsmatige exploitatie weer wordt opgenomen:

- De Konijnenberg;
- Het Verscholen Dorp, met uitzondering van de percelen die in handen zijn van individuele eigenaren.;
- De Dennenhoek, met uitzondering van de percelen die in handen zijn van individuele eigenaren;
- De Peperkamp;
- De Schaapskamp.

Voor de volgende parken wordt deze eis dus niet opgenomen:

- Bungalowpark Ceintuurbaan;
- Slenck & Horst;
- Onze Woudstee.

Als nadere onderbouwing hiervoor kan het volgende dienen. Het bungalowpark Ceintuurbaan (88 recreatiewoningen) is gerealiseerd in de jaren '70 van de vorige eeuw. Hoewel het bestemmingsplan toen al de eis van bedrijfsmatige exploitatie voorschreef, heeft de gemeente er in toegestemd, dat deze huisjes individueel zijn verkocht. Van een bedrijfsmatige exploitatie op dit park is dus nimmer sprake geweest en het ligt niet in de verwachting dat op dit kleine park ooit nog een bedrijfsmatige exploitatie kan/zal worden gerealiseerd. Ten aanzien van Slenck & Horst geldt dat van gemeentewege in hoofdzaak in de jaren 1997 en 1998 bouwvergunningen zijn verleend, voor het realiseren van in totaal 190 recreatiewoningen. De kavels hiervoor zijn aan particulieren verkocht, die vervolgens kozen voor een bepaald type recreatiewoning. Deze uitponing van het terrein heeft plaatsgevonden in de tijd dat voor dit terrein ook de eis van bedrijfsmatige exploitatie gold. Deze situatie is echter voor de gemeente geen aanleiding geweest de uitponing tegen te gaan en/of de gevraagde bouwvergunningen te weigeren,

.....

■
wegens het ontbreken van deze bedrijfsmatige exploitatie. Het is niet reëel aan te nemen, dat voor dit park een bedrijfsmatige exploitatie van deze individuele kavels ooit alsnog zal gaan plaatsvinden, dan wel zou kunnen worden afgedwongen. Bij 'Onze Woudstee' gaat het om een al wat ouder park, dat aanvankelijk bedrijfsmatig werd geëxploiteerd. De grond was in eigendom van de gemeente Harderwijk en werd toen aan de beheerder in erfpacht uitgegeven. In 1978 is door de gemeente meegewerkt aan de uitkoop van het recht van erfpacht en hebben nadien de bestaande gebruikers/huurders van de diverse percelen met de nieuwe eigenaar een uitpanding bewerkstelligd. Ook hier gold de bestemmingsplaneis van bedrijfsmatige exploitatie, maar dit heeft geen reden gevormd voor het tegengaan van de uitpanding. 'Onze Woudstee' is hiermee een park geworden dat geheel bestaat uit individuele kavels; een herstel van de bedrijfsmatige exploitatie is hier niet te verwachten en kan in ieder geval niet, gelet op de voorgeschiedenis, van overheidswege worden afgedwongen. Ten aanzien van de parken 'De Dennenhoek' en 'Het Verscholen Dorp' geldt, dat op beide parken uitpanding voorkomt. Voor De Dennenhoek gaat het hierbij om een gering aantal aaneengesloten kavels. Voor Het Verscholen Dorp is slechts een gering aantal recreatiewoningen in handen van de verhuurmaatschappij. Alle andere huisjes zijn eigendom van individuele eigenaren, die hooguit op vrijwillige basis en telkens voor een periode van één jaar, hun huisje (via de verhuurmaatschappij) ter verhuur aanbieden. Ook anderszins is niet gebleken van een zodanige civielrechtelijke constructie, dat op basis daarvan de bedrijfsmatige exploitatie van al deze uitgepande huisjes is gewaarborgd.

- b. Daarnaast is door de provincie aandacht gevraagd voor het realiseren van gebouwen ten behoeve van het beheer en voorzieningen. Het bestemmingsplan 'Buitengebied' laat deze bij recht toe tot 500 m² per ha. Deze ruime maatvoering was mede gebaseerd op de bedrijfsmatige exploitatie. Nu deze niet in alle gevallen meer in het bestemmingsplan is/wordt opgenomen, vreest de provincie een mogelijke wildgroei van voorzieningen, die mede of in hoofdzaak dienen voor mensen die geen enkele binding hebben met de verblijfsrecreatie op deze terreinen. Deze vrees wordt van gemeentewege niet gedeeld. Aanvragers van een voorziening zullen moeten blijven aantonen, dat deze uitsluitend of in grote hoofdzaak bedoeld is voor personen die recreatief verblijf houden op het betreffende park. Indien er op een park geen sprake (meer) is van bedrijfsmatige exploitatie, zal het in de praktijk niet mogelijk dan

■
wel erg moeilijk zijn, dit aan te tonen. In dat geval zal dit leiden tot een afwijzend gemeentelijk standpunt ten aanzien van de gevraagde voorziening.

Wel is het een goede zaak om, van gemeentewege, op dit onderdeel grote alertheid aan de dag te leggen. Het voorstel is daarom deze bepaling bij recht te wijzigen in een vrijstellingsbepaling. De gemeente is dan in staat per aanvraag een nog betere afweging te maken en kan dan, zelfs bij de geringste twijfel, de noodzakelijke vrijstelling weigeren.

Ten slotte is er op alle parken, ongeacht of zij nu wel of niet bedrijfsmatig worden geëxploiteerd, sprake van (de behoefte aan) beheersvoorzieningen in de vorm van een brievenbussenkast, een voorziening voor het stallen van vuilcontainers, etcetera.

Het is redelijk dat deze voorzieningen van beperkte omvang kunnen worden toegestaan, zonder in een discussie te geraken over het wel of niet bedrijfsmatig exploiteren van het betreffende terrein. Dit soort kleine voorzieningen is noodzakelijk voor een adequate aan- en afvoer van goederen en heeft een direct verband met het gebruik van de recreatiwoningverblijven, ongeacht het feit of het betreffende terrein nu wel of niet bedrijfsmatig wordt geëxploiteerd. Hiervoor is alsnog een bepaling opgenomen, die bij de bestemming 'Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden' ten aanzien van bebouwing op de terreinen voor verblijfsrecreatie, het realiseren van dit soort beheersvoorzieningen van beperkte omvang toestaat.

- c. Ten aanzien van het aanlegvergunningstelsel en de plankaart voor wat betreft de bestemming 'Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden': de Raad van State wijst op het bepaalde in artikel 44, eerste lid, van de WRO. Volgens dit artikel dient een bestemmingsplan de criteria te bevatten waaraan een aanvraag om een aanlegvergunning getoetst moet worden. In artikel 5, zevende lid, van de planvoorschriften ontbreekt een zo'n afwegingscriterium. Met name bevat dit voorschrift geen bepaling die regelt onder welke omstandigheden een aanlegvergunning zal worden verleend en welke belangenafweging moet worden gemaakt. Gelet hierop is artikel 5, zevende lid, van de planvoorschriften, naar het oordeel van de rechter, strijdig met artikel 44 van de WRO. Voor Gedeputeerde Staten had dit feit het motief moeten zijn om aan artikel 5, zevende lid, van de planvoorschriften alsmede aan de plandelen met de bestemming 'Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden' met de aanduidingen 'Verblijfsrecreatieterrein' en 'archeologisch waardevol',

.....

goedkeuring te onthouden. De Raad van State betreft zowel de voorschriften als de plankaart in zijn overwegingen, in die zin dat de recreatieve bestemming buiten werking blijft, indien niet de bijbehorende voorschriften gerepareerd worden. Dit betekent dat de plankaart bij de reparatie betrokken dient te worden, zonder dat zij overigens ten aanzien van dit deel van de uitspraak ook een wijziging hoeft te ondergaan. De aandacht moet nog worden gevestigd op het onderscheid tussen de onthouding van goedkeuring door GS en die van de Raad van State: laatstgenoemde richt zich op de bestemming 'Recreatief gebied met landschappelijke en natuurwaarden' en de aanduidingen 'verblijfsrecreatieterrein' en 'archeologisch waardevol' als geheel, terwijl GS zich op enkele, met name genoemde, recreatieterreinen richt. Voor de reparatie betekent dit dat, ten opzichte van de ontwerpversie van het reparatieplan, het kaartbeeld moet worden uitgebreid met het terrein van 'De Peperkamp'. De voorschriften moeten wel inhoudelijk worden aangepast. Uit het stelsel van artikel 5 lid 7 dient te blijken onder welke omstandigheden een verzoek om aanlegvergunning, voor verlening in aanmerking komt en welke belangen bij die afweging betrokken dienen te worden. Tot dit doel zijn de volgende tekstdelen aan de genoemde bepaling toegevoegd: 'Een aanlegvergunning mag alleen worden verleend indien, door de uitvoering van de werken, geen gebouwen zijnde, of werkzaamheden dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, geen blijvend afbreuk wordt gedaan aan de waarden en/of functies die het plan beoogt te beschermen, dan wel hieraan door het stellen van voorwaarden voldoende tegemoet kan worden gekomen'. In deze afweging worden in ieder geval de landschappelijke, verkeerstechnische en milieutechnische belangen betrokken, alsmede de doeleindenomschrijving in combinatie met de beschrijving in hoofdlijnen

- d. Ten aanzien van de vergunde villa op Eekhoornlaan 1: de Raad van State constateert dat de bouwvergunning voor de woning op het perceel Eekhoornlaan 1 te Harderwijk dateert van 3 juli 2002 en daarmee van na de datum van terinzagelegging van het ontwerpplan. Volgens de begripsomschrijving van artikel 1, aa. kan de woning aldus niet worden aangemerkt als een bestaand bouwwerk en ontbeert zij een legale, planologische status. Dat is niet de bedoeling van de gemeente. De definitie van het begrip 'bestaand gebouw' in artikel 1 aa. is zodanig aangepast, dat de genoemde woning expliciet wordt toegevoegd aan de omschrijving van gebouwen,

■
die als bestaand worden aangemerkt.

- e. Ten aanzien van de woning Korhoenlaan 1a (in de praktijk door de bewoners ook wel aangeduid met: Strokeweg 2): de woning is nu als burgerwoning op de plankaart aangeduid.

Ten aanzien van uitbreiding of nieuwvestiging van verblijfsrecreatieve terreinen vermeldt het streekplan Gelderland onder meer het volgende: 'Uitbreidingen of nieuwvestiging van terreinen voor recreatiewoningen of stacaravans kunnen alleen worden toegestaan indien er sprake is van een bedrijfsmatig geëxploiteerd terrein, vastgelegd in het bestemmingsplan. Aan de bouw van solitaire recreatiewoningen wordt geen medewerking verleend. Voor deze nieuwe recreatiewoningen geldt als nadere eis, dat deze slechts mogen worden opgericht en gebruikt voor de verhuur ten behoeve van wisselend gebruik. Bij nieuwe initiatieven voor complexen van recreatiewoningen dienen eerst bestaande planologische restcapaciteiten binnen de regio te worden betrokken, alvorens nieuwvestiging of uitbreiding aan de orde is'.

Afgezien hiervan moet, op grond van genoemd streekplan, ook rekening worden gehouden met het volgende: In EHS-natuur, EHS-verweving en waardevolle landschappen geldt de 'nee tenzij' benadering, hetgeen betekent dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is, als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In de EHS wordt, bij een eventuele toename van het ruimtebeslag van intensieve recreatieve voorzieningen, uitgegaan van compensatie naar omvang areaal en kwaliteit van de natuurwaarden. In waardevolle open gebieden zijn geen recreatieve ontwikkelingen toegestaan die het open karakter aantasten. Bij waardevolle landschappen wordt gelet op de effecten op de kernkwaliteiten en gebiedskenmerken.

Daarnaast dienen terreinen met recreatiewoningen, gezien hun aard en functie, een aan de omgeving aangepast karakter te hebben. Er is een maximummaat toegestaan van 75 m² en 300 m³ (inclusief berging en kelder).

De gemeente is van mening dat, in verband met deze bepalingen, een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan 'Buitengebied' of dit reparatieplan voor het vermeerderen van recreatiewoningen, niet op zijn plaats is. In een voorkomend geval kan een concreet verzoek aanleiding zijn een bestemmingsplanwijziging c.q. toepassing van artikel 19, lid van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in overweging te nemen.

4.1 Inleiding

Het is de gemeente gebleken dat de toelichting van het bestemmingsplan 'Buitengebied' op een aantal aspecten, verband houdend met het thema verblijfsrecreatie, een nadere onderbouwing behoeft. Daarbij gaat het om het volgende:

- nagelaten is aan te geven op grond van welk geschreven beleid de gemeente het noodzakelijk acht om nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande recreatieterreinen tegen te gaan;
- de toelichting is niet consistent als het gaat om de relatie tussen kwaliteitsverbetering en schaalvergroting.

4.2 Beleid vergroting verblijfsrecreatieve functie

In de 'Ontwikkelingsvisie van de gemeente Harderwijk' (19 maart 1998) wordt aangegeven, dat de mogelijkheden voor verblijfsrecreatie (vakantiehuisjes) niet worden uitgebreid doch wel kwalitatief worden versterkt. De visie op hoofdlijnen voor het bestemmingsplan 'Buitengebied' - die de beleidsbasis van het uiteindelijke bestemmingsplan 'Buitengebied' vormt – borduurt hierop verder en geeft in globale zin aan welke koers de gemeente in het buitengebied wil varen. De visie geeft aan, dat het beleid van de gemeente is gericht op het continueren van gebruik van het thans reeds toegestane recreatieve gebruik van de huidige verblijfsrecreatieve terreinen. Voor grootschalige uitbreidingen kan geen ruimte worden geboden, met name vanwege landbouwkundige en landschappelijke belangen en – voor zover natuurlijk aan de orde – ter bescherming van de kwaliteit en de omvang van het Centraal Veluws Natuurgebied. Elders in de 'Visie op hoofdlijnen' alsmede in de toelichting op het bestemmingsplan zelf, wordt zowel per functie als per deelgebied nader aangegeven wat de specifieke landbouwkundige en landschappelijke belangen zijn. Kwaliteitsverbetering wordt wel gestimuleerd. Uitbreiding van verblijfsrecreatie terrein is niet aan de orde, omdat dit haaks zou staan op het door rijk en provincie gevoerde beleid om de druk van recreatie op de Veluwe niet verder te vergroten. Substantiële uitbreiding van de verblijfsrecreatieve bedrijven zou er zonder twijfel toe leiden dat de druk van extra recreanten op de Veluwe toeneemt.

In de toelichting op het bestemmingsplan 'Buitengebied' is ten aanzien van het gebied 'Duinen en Strokel' (pag. 126/127) aangegeven, dat uitbreiding van de terreinen vanwege ruimtelijke motieven niet tot de mogelijkheden behoort, maar kwaliteitsverbetering in een aantal gevallen wel wenselijk is, waartoe

de gemeente in het nieuwe bestemmingsplan mogelijkheden zal blijven bieden. Op pag. 64 van deze toelichting wordt hierover nog het volgende opgemerkt:

‘Aan nieuwvestiging en uitbreiding van verblijfsrecreatieve parken geeft het bestemmingsplan geen ruimte. In plaats daarvan wordt een terughoudend beleid gevoerd, inhoudend dat aan niet gebruikte mogelijkheden geen rechten kunnen worden ontleend indien deze gedurende langere tijd niet geldend zijn gemaakt. Dit uitgangspunt is te herleiden tot rijks- en provinciaal beleid. De inspectie VROM heeft als haar mening te kennen gegeven dat terughoudend omgegaan dient te worden met de bouw van nieuwe recreatiewoningen, gelet op de verzadiging van de markt, het risico van permanente bewoning en de aanwezige natuur- en landschapswaarden. De provincie bevestigt de opvatting van de inspectie. Ook zij is van oordeel dat het aanbod aan recreatiewoningen de vraag overtreft. Zij benadrukt evenzeer dat de gemeente ten aanzien van recreatiewoningen een terughoudend beleid moet voeren.’

In het voorontwerp-bestemmingsplan ‘Buitengebied’ heeft dit tot de volgende aanpak geleid:

- verblijfsrecreatie is beperkt tot op de plankaart als zodanig aangewezen gronden, waarbij onder meer caravans en recreatiewoningen mogen worden gebouwd;
- het doel verblijfsrecreatie onder meer beperken tot het gebruik van het bestaande aantal kampeerplaatsen voor kampeermiddelen;
- per perceel/kavel niet meer dan één recreatiewoning met de mogelijkheid maximaal vier aaneen te bouwen met een maximale oppervlakte van 80 m² en 10% vrijstellingsmogelijkheid;
- alleen gebruik als bedoeld in artikel 8, 2° lid WOR op gronden met de bestemming ‘recreatief gebied met natuur- en landschappelijke waarden’ en ‘agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden’ en wel uitsluitend op het bouwperceel van bestaande agrarische bedrijven;
- een wijzigingsbevoegdheid in het kader van kwaliteitsverbetering verblijfsrecreatieve terreinen mede inhoudende de bouw van maximaal 10% meer recreatiewoningen binnen de bestaande bestemming.

In het uiteindelijk vastgestelde plan is – mede naar aanleiding van opmerkingen van provincie en inspectie VROM in het kader van het vooroverleg en vanwege voortschrijdende inzichten – hierin gewijzigd c.q. hieraan toegevoegd:

- wijziging: het begrip caravans in de voornoemde bouwbepalings is gewijzigd in stacaravans, daarvan is een definitie en daarvoor zijn bebouwingsbepalingen in het plan opgenomen;

- wijziging: beperking tot het gebruik van het bestaande aantal kampeerplaatsen voor kampeermiddelen is geschrapt;
- toevoeging: de gronden worden bedrijfsmatig geëxploiteerd;
- toevoeging: het aantal recreatiewoningen bedraagt niet meer dan het bestaande aantal.

De provincie heeft onder andere de bepaling over de maximale oppervlakte en de vrijstellingsmogelijkheid, alsmede de wijzigingsbepaling in het kader van de kwaliteitsverbetering niet goedgekeurd. Dit betekent concreet dat het gemeentelijk beleid zich – na de nu aan de orde zijnde reparatie van enige door de provincie niet goedgekeurde bepalingen - ten aanzien van (de vergroting van) de recreatieve functie als volgt laat samenvatten:

1. bedrijfsmatige exploitatie wordt vereist;
2. een verbod op het gebruik als woning van recreatiewoningen, kampeermiddelen en stacaravans;
3. geen vergroting van het aantal recreatiewoningen;
4. recreatiewoningen niet groter dan 75 m² (of de bestaande oppervlakte als deze groter is) zonder vrijstellingsmogelijkheid voor verdere vergroting;
5. omzetten van caravans in stacaravans: toegestaan met inachtneming van de bebouwingsvoorschriften (onder andere niet groter dan 35 m²);
6. kampeerplaatsen voor kampeermiddelen (tenten, tentwagens, kampeerauto's, caravans waarvoor geen bouwvergunning is vereist): omvang en aantal is een zaak van de ondernemer zelf.

Dit laatste betekent wel, dat de toelichting van het bestemmingsplan 'Buitengebied' op dit onderdeel (pag. 164 in het hoofdstuk bestemmingsplanbeleid per functie en per deelgebied) niet geheel adequaat meer is. De hierin voorkomende zin, dat het beleid gericht is op handhaving van het aantal kampeerplaatsen en het aantal recreatiewoningen, is ten aanzien van de kampeerplaatsen niet juist. De omvang van de kampeerplaatsen en eveneens de verdeling van het aantal vaste standplaatsen en het aantal toeristische standplaatsen is een zaak van de ondernemer.

Binnen dit beleid blijft dus een – zij op zich beperkte - vergroting van de recreatieve functie mogelijk, te weten: vergroting bestaande recreatiewoningen tot de maximale oppervlakte, vergroting van het aantal kampeerplaatsen voor kampeermiddelen en het desgewenst omzetten van caravans (kampeermiddel) in stacaravans.

4.3 Kwaliteitsverbetering en schaalvergroting

Zoals hiervoor reeds onder 3.2. is gesteld, geeft de 'Visie op hoofdlijnen' voor het bestemmingsplan Buitengebied aan dat kwaliteitsverbetering van de bestaande verblijfsrecreatieve terreinen wordt gestimuleerd. De Visie geeft aan dat met dit laatste wordt bedoeld op verbetering dan wel vernieuwing van centrale voorzieningen, infrastructuur en eventuele vernieuwing, vergroting en/of restauratie van de recreatiewoonverblijven. Uitbreiding van terreinen, het aantal recreatiewoningen of een verdere vergroting van de recreatiewoningen is niet aan de orde. Een gehele of gedeeltelijke (permanente) woonbestemming behoort op grond van het vorenstaande eveneens niet tot de mogelijkheden. In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen met betrekking tot kwaliteitsverbetering die de bouw van maximaal 10% meer recreatiewoningen mogelijk maakte; deze bepaling is evenwel door de provincie niet goedgekeurd, omdat zij zeer terughoudend omgaat met bestemmingsplannen die voorzien in het vermeerderen van het aantal recreatiewoningen. Behoeftte aan uitbreiding zal moeten blijken uit een behoefteonderzoek en er dient rekening te worden gehouden met de aard van het landelijk gebied. De gemeente is van mening dat een dergelijke aanpak zich minder leent voor opname in het bestemmingsplan 'Buitengebied' via een wijzigingsbevoegdheid; in een voorkomend geval kan een dergelijk, door de betreffende ondernemer op te stellen, behoefteonderzoek aanleiding zijn een verzoek tot bestemmingsplanwijziging in overweging te nemen.

Binnen de bepalingen van het bestemmingsplan is dus in ieder geval kwaliteitsverbetering mogelijk op de volgende manieren:

- eventuele vernieuwing, vergroting en/of restauratie van de recreatiewoonverblijven;
- verbetering, vernieuwing en/of vergroting van de centrale voorzieningen en infrastructuur;
- het omzetten van toercaravans/kampeermiddelen in stacaravans.